

HE 108/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsästyslakia ja rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annettua lakia. Esityksessä ehdotetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti muutettavaksi metsästyslakia siten, että valkopoiskihanhi ja merimetso lisätään riistalajeihin ja täysin rauhoitettujen riistalajien joukkoon. Samalla säädettäisiin lain tasolla tilanteista, joissa rauhoituksesta voidaan poiketa vahinkojen estämiseksi tai lentoturvallisuuden varmistamiseksi suoraan lain nojalla. Valkopoiskihanhiin metsästys olisi sallittua lentoasemilla sekä pelloilla, joilta sato on korjaamatta, tietyin edellytyksin. Merimetsojen metsästys puolestaan olisi sallittua lentoasemilla ja kalanpyydysten läheisyydessä tietyjen etäisyys- ja aikarajojen puitteissa. Lajien hyödyntäminen olisi sallittua, mutta niiden myynti kiellettäisiin. Molempien lajien osalta säädettäisiin velvollisuudesta ilmoittaa saaliista. Valkopoiskihanhiin aiheuttamien viljelysvahinkojen korvaaminen ja vahinkojen estäminen jatkuisi kuten nykyisinkin rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain nojalla.

Tavoitteena on vähentää maataloudelle ja kalataloudelle aiheutuvia toistuvia ja laaja-alaisia ja osin paikallisia vahinkoja sekä parantaa lentoturvallisuutta tilanteissa, jossa poikkeuslupamenettely ei mahdollista riittävän nopeaa tai laaja-alaista puuttumista vahinkotilanteisiin. Tavoitteena on samalla huolehtia vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille.

Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat erityisesti maatalouden ja kalatalouden vahinkokustannusten vähenemiseen. Viranomaisten tehtäviin vaikutukset kohdistuvat lähinnä lajien seurannan siirtymisenä Luonnonvarakeskukselle ja poikkeusluvituksen ja saalisilmoitusjärjestelmän ylläpidon siirtymisenä Suomen riistakeskukselle.

Esitys liittyy valtion vuoden 2027 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi	6
2.1 EU-lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset	6
2.2 Kansallinen lainsäädäntö	11
2.3 Nykytilan arviointi	17
3 Tavoitteet	23
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	23
4.1 Keskeiset ehdotukset	23
4.2 Pääasialliset vaikutukset	24
4.2.1 Yleistä	24
4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin	29
4.2.3 Taloudelliset vaikutukset	30
4.2.4 Vaikutukset lajien suojelutasoon	32
4.2.5 Vaikutukset muuhun pesimälinnustoon	33
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	34
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	34
5.2 Lainsäädäntö Ruotsissa, Virossa, Tanskassa ja Ahvenanmaalla	35
6 Lausuntopalaute	40
7 Säännöskohtaiset perustelut	42
7.1 Metsästyslaki	42
7.2 Laki rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta	48
8 Voimaantulo	48
9 Toimeenpano ja seuranta	48
10 Suhde talousarvioesitykseen	49
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	49
11.1 Ympäristöperusoikeus	49
11.2 Oikeusturva	51
11.3 Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate	51
11.4 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle	52
11.5 Henkilötietojen suoja	53
LAKIEHDOTUKSET	55
1. Laki metsästyslain muuttamisesta	55
2. Laki rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	58
LIITE	59
RINNAKKAISTEKSTIT	59
1. Laki metsästyslain muuttamisesta	59
2. Laki rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	63

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan tarpeettomat metsästysrajoitukset elinvoimaisten lajien, kuten merimetson ja valkoposkihanhen osalta poistetaan, ja lajit siirretään metsästyslain piiriin. Huolehditaan samalla vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille. Hallitus vaikuttaa siihen, että lajit siirretään lintudirektiivin tiukasti suojeltujen lajien listalta. Poikkeusluvalla haltuun otettujen lintujen lihaa on voitava hyödyntää.

Kansalaisaloite valkoposkihanhen metsästyksen salliminen (KAA 3/2020 vp).

Eduskunta hylätessään kansalaisaloitteeseen KAA3/2020 sisältyvän ehdotuksen hyväksyi 14.10.2022 seuraavat lausumat ([KAA 3/2020 vp](#) — [EK 42/2022 vp](#)):

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus vaikuttaa aktiivisesti komissioon ja EU:n jäsenvaltioihin, jotta Bernin sopimusta muutetaan ja sen myötä valkoposkihanhi siirretään lintudirektiivin liitteeseen II.

2. Eduskunta edellyttää, että lintudirektiivin 9 artiklassa säädettyjä poikkeusmahdollisuuksia hyödynnetään ja lintujen karkottaminen ampumalla sallitaan myös keväällä pesintärauha huomioiden.

3. Eduskunta edellyttää, että poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkihanhien hyödyntäminen sallitaan ja että hallitus valmistelee esityksen luonnonsuojelulain muuttamisesta siten, että lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen poikkeuksen perusteella mahdollistetaan poikkeusluvalla tapetun valkoposkihanhen haltuunotto ja asiallinen hyötykäyttö.

4. Eduskunta edellyttää, että valkoposkihanhia koskevat poikkeuslupa-asiat siirretään Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja samalla lupamenettelyä sujuvoitetaan.

Maa- ja metsätalousvaliokunta katsoi 11.9.2024 hallituksen vuosikertomuksesta 2023 antamassa lausunnossaan [MmVL 14/2024vp-K2/2024](#), että valkoposkihanhia koskevat lausumat ovat edelleen tarpeellisia ja ne tulee säilyttää.

Valkoposkihanhen ja merimetson kannat ovat Suomessa kasvaneet voimakkaasti 2000-luvulla. Kantojen kasvu on lisännyt erityisesti: valkoposkihanhen aiheuttamia maatalousvahinkoja pääosin kevätkaudella, mutta myös syyskaudella sekä merimetson aiheuttamia vahinkoja kalakannoille ja kalaelinkeinolle, erityisesti rannikon kutu- ja lisääntymisalueilla. Erityisesti vilkkailla lentoasemilla on etenkin valkoposkihanhien määrään liittyviä lentoturvallisuusriskiperusteita. Nykyinen poikkeuslupamenettely (aiemmin Varsinais-Suomen ELY-keskus, nyt Lupa- ja valvontavirasto) ei ole riittänyt hallitsemaan toistuvia vahinkoja, vaan vahingot jatkavat kasvuaan, vaikka hanhipeltoihin ja vahinkojen estoon korvausten lisäksi on panostettu useita miljoonia vuosittain (2025 n. 7 milj. euroa). Kevätkauden valkoposkihanhivahingot tapahtuvat niin nopeasti, ettei lupakäsittely ehdi reagoida kuin niiden tilojen osalta, jotka ovat aiemmin kärsineet suuria viljelysvahinkoja ja sen perusteella ovat

hakeneet vahinkojen uusiutumisriskin johdosta tai varmuuden vuoksi poikkeuslupan valkoposkihanhiin karkottamiseen. Valkoposkihanhiin ampumista kuoliaaksi ei ole sallittu 2023 alkaen lainkaan eikä kovaäänisiä karkottimia lainkaan keväällä.

Merimetson osalta poikkeuslupien myöntämisen edellytyksiä on kiristänyt oikeuskäytäntö ja etenkin Korkeimman hallinto-oikeuden vuoden 2025 ratkaisu (KHO:2025:16), joka käytännössä rajasi keinot merimetsojen kalakannoille ja -taloudelle aiheuttamien vahinkojen estämiseen ainoastaan pesäpuiden kaatamisen, munien öljyämisen ja pesien rikkomisen pesimäkauden ulkopuolella. Lupaharkinnassa edellytetään yksityiskohtaista näyttöä ampumisen vaikutuksista, vaihtoehtoisten keinojen riittämättömyydestä, joka käytännössä vaikeuttaa lupien myöntämistä.

Lupa- ja valvontaviraston perustamisen yhteydessä vuonna 2026 poikkeuslupien hinta nousi viisinkertaiseksi 1500 euroon johtaen väistämättä tilanteeseen, jossa suurta motivaatiota ei ole hakea lupia vain varmuuden vuoksi. Lupien käsittely kestää edelleen useita kuukausia.

Valmistelu on tehty maa- ja metsätalousministeriössä tiiviissä yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Valittu ratkaisumalli poikkeaa Valkoposkihanhiin ja merimetson siirtäminen riistalajeiksi –työryhmän mietinnöstä, mutta mietinnön pohjana olleita selvityksiä mm. nykytilasta ja vertailusta muihin maihin on hyödynnetty tässä hallituksen esityksessä. Tavoitteena on luoda selkeä ja valvottava mekanismi toistuviin vahinkotilanteisiin.

1.2 Valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 16.5.2024 päätöksellään Valkoposkihanhiin ja merimetson siirtäminen riistalajeiksi –työryhmän (MMM043:00/2024), jonka tehtävänä oli laatia ehdotus metsästyslain ja riistavahinkolain muuttamiseksi siten, että kaikki valkoposkihanhia ja merimetsoja koskevat hallitusohjelman tavoitteet saavutetaan. Lakimuutosten edistämiseksi tuli ottaa huomioon EU:n lintudirektiivin liitemuutostarpeet sekä niiden eteneminen, jotta metsästysrajoitukset voidaan tosiasiallisesti poistaa. Työryhmän tehtävänä oli valkoposkihanhiin ja merimetson riistalajiksi siirrosta seuraavien metsästys- ja riistavahinkolakiin tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmisteleminen, niiden notifiointi komissiolle sekä korvaus- ja vahinkojenestomäärärahojen siirron toteuttaminen ympäristöministeriöltä maa- ja metsätalousministeriölle.

Lisäksi työryhmän tehtävänä oli suunnitella näiden lajien poikkeuslupitukseen, vahinkojen ennaltaehkäisyn hallinnointiin, lajiseurantaan, vahinkojen korvaamiseen ja raportointiin liittyvän tiedon ja tietoaineistojen siirto ELY-keskuksista ja Suomen ympäristökeskuksesta Suomen riistakeskukselle, Luonnonvarakeskukselle ja Ruokavirastolle, sisältäen myös muutokseen mahdollisesti tarvittavat tietojärjestelmät. Työryhmän tehtävänä oli lisäksi arvioida työtehtävien siirtämisestä ja tietojärjestelmämuutoksista seuraavat määrärahatarpeet ja niiden resursointi.

Työryhmän tehtävänä oli myös antaa tarvittaessa asiantuntijatukea ympäristöministeriölle kyseisten lajien lisäämiseksi EU:n lintudirektiivin metsästettävien lajien listalle liitteeseen II. Lisäksi tehtävänä oli näihin lajeihin liittyvät muut työryhmän tunnistamat keskeiset toimet.

Työryhmän asettamispäätöksen mukaan lajien siirron tulee olla valtion kustannusten ja korvausten saajien näkökulmasta neutraali toimenpide. Työryhmän oli laadittava mietintönsä hallituksen esityksen muotoon ottaen huomioon korvauskäytäntöjen muutoksen edellyttämä talousarviokäsittely ja EU:n notifiointin aikataulut.

Esitystä valmisteltiin hallituksen esityksen muotoon työryhmässä, mutta nyt esillä oleva ratkaisu poikkeaa mietinnöstä selkeästi. Työryhmässä olivat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, Suomen riistakeskus, Luonnonvarakeskus, Ruokavirasto ja Suomen ympäristökeskus. Työryhmä kokoontui 8 kertaa. Työryhmän alkuperäinen toimikausi oli 7.5.2024–15.11.2024, mutta toimikautta jatkettiin 31.8.2025 asti.

Työryhmä luovutti 10.9.2025 mietintönsä maa- ja metsätalousministeriölle. Työryhmän näkemyksen mukaan hallitusohjelman linjaukset saavutetaan mahdollisimman täysimääräisesti siten, että valkuposkihanhi ja merimetso säilyvät luonnonsuojelulaisissa rauhoitettuna lajeina, mutta lajien rauhoituksesta poikettaisiin Suomen riistakeskuksen päätöksellä ja metsästyslakia soveltaen. Tämä edellyttäisi metsästyslain ja luonnonsuojelulain muuttamista. Mietintöön jättivät eriävän mielipiteensä ympäristöministeriö, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Pohjois-Karjalan ELY-keskus ja SYKE. Työryhmän mietintö, eriävät mielipiteet ja muut valmisteluasiakirjat löytyvät osoitteesta: <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM043:00/2024>

Mietintö viimeisteltiin hallituksen esityksen muotoon maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön yhteistyönä. Mietinnöstä poiketen esityksessä ehdotetaan, että valkuposkihanhi ja merimetso siirrettäisiin rauhoitetuiksi riistalajeiksi metsästyslakiin, mutta vahingoista maksettavista korvauksista säädettäisiin edelleen rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetussa laissa (RauLaKo).

Esitysluonnokseen tehtiin myös uudesta Lupa- valvontavirastosta johtuvat muutokset, mutta selvyyden vuoksi esityksessä puhutaan edelleen paikoittain Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista eli ELY-keskuksista, koska osa tiedoista on peräisin ELY-keskusten ratkaisuista tai resursseista. Vuoden 2026 alussa aloitti valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto, johon siirtyivät ELY-keskusten ympäristön lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät (mm. luonnonsuojelulain mukaiset poikkeusluvut esim. lintujen häirintään). Samalla perustettiin kymmenen uutta elinvoimakeskusta nykyisten 15 ELY-keskuksen pohjalta. Elinvoimakemukset hoitavat mm. elinkeinoin, maaseutuun, liikenteeseen, ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviä kehittämis- ja edistämistehtäviä (mm. RauLaKo-korvaukset). Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa: <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM034:00/2025>. Hallituksen esitys lähetettiin poikkeuksellisesti lyhyelle lausuntoajalle (4 viikkoa) 13.4.2026, jotta etenkin valkuposkihanhiin viljelysvahinkoihin pystyttäisiin vaikuttamaan jo tulevana syksynä.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 EU-lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset

Lintudirektiivi

Luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY (jäljempänä *lintudirektiivi*) sisältää säännökset luonnonvaraisten lintujen suojelusta ja pyydystämisestä. Lintudirektiivi koskee kaikkien luonnonvaraisten lintulajien suojelua jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella.

Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti

ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon.

Lintudirektiivin 4 artiklan mukaan direktiivin liitteessä I mainittujen lajien elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien eloonjääminen ja lisääntyminen niiden levinneisyysalueella erityisesti huomioiden lajit, jotka ovat vaarassa kuolla sukupuuttoon, jotka ovat herkkiä tietyille muutoksille niiden elinympäristössä, joita pidetään harvinaisina niiden pienen kannan tai alueellisesti suppeanlevinneisyyden takia sekä muihin lajeihin, jotka vaativat erityistä huomiota niiden erityislaatuisen elinympäristön vuoksi.

Lintudirektiivin 5 artikla velvoittaa jäsenvaltioita toteuttamaan, kuitenkin rajoittamatta 7 ja 9 artiklan soveltamista, lintulajien yleisen suojelujärjestelmän luomiseksi tarvittavat toimenpiteet, joilla kielletään muun muassa lintujen tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, pesien ja munien tahallinen tuhoaminen tai vahingoittaminen ja pesien siirtäminen sekä lintujen tahallinen häirintä erityisesti lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi direktiivin tavoitteisiin.

Lintudirektiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on kiellettävä kaikkien 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien myynti, kuljetus ja hallussa pitäminen myyntiä varten sekä elävien ja kuolleiden lintujen sekä kaikkien niiden helposti tunnistettavien osien tai linnuista valmistettujen tuotteiden myytäväksi tarjoaminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamista.

Artiklan 2 kohdan mukaan edellä 1 kohdassa tarkoitettua toimintaa ei kielletä liitteessä III olevassa A osassa tarkoitettujen lajien osalta, jos linnut on tapettu tai pyydystetty laillisesti tai muuten laillisesti hankittu. Liitteen III A osan lajeista sinisorsa, peltopyy, fasaani, sepelkyyhky ja riekko esiintyvät Suomessa.

Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat antaa alueellaan luvan 1 kohdassa tarkoitettulle toiminnalle liitteessä III olevassa B osassa tarkoitettujen lajien osalta, jos linnut on tapettu tai pyydystetty laillisesti tai muuten laillisesti hankittu. Jäsenvaltioiden, jotka haluavat myöntää tällaisen luvan, on neuvoteltava ennalta komission kanssa ja tutkittava yhdessä sen kanssa, johtaisiko kyseisen lajin yksilöiden pitäminen kaupan tai voidaanko sen kohtuudella olettaa johtavan siihen, että lajien kannat, maantieteellinen levinneisyys tai lisääntymismäärät vaarantuisivat koko yhteisössä. Jos tutkimus komission mielestä osoittaa, että suunniteltu lupa johtaa jonkin kyseisen lajin edellä mainittuun vaarantumiseen tai vaarantumisen mahdollisuuteen, komissio antaa kyseiselle jäsenvaltiolle perustellun suosituksen, jossa se ilmaisee vastustavansa kyseisen lajin pitämistä kaupan. Jos komissio katsoo, että tällaista vaaraa ei ole, se ilmoittaa siitä jäsenvaltiolle.

Lintudirektiivin 7 artiklan mukaan direktiivin liitteessä II lueteltuja lajeja voidaan metsästä yhteisön alueella kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästyksellä ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella. Liitteen II/A lajien metsästyksellä on sallittua yhteisön alueella. Liitteen II/B (tai liite II/2) lajien metsästyksellä on sallittua vain niissä jäsenvaltioissa, joista on siinä maininta.

Valkoposkihanhi ja merimetso eivät kuulu liitteen II lajeihin, joten lajien metsästyksellä ei ole mahdollista, vaan kyse voi olla ainoastaan 9 artiklan mukaisesta suojelusta poikkeamisesta. Valkoposkihanhi on lueteltu lintudirektiivin liitteessä I, mikä tarkoittaa sitä, että lajin elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin. Merimetso on poistettu lintudirektiivin liitteestä I vuonna 1997. Nykyään merimetsoa ei mainita missään lintudirektiivin liitteessä.

Jäsenvaltiot voivat lintudirektiivin 9 artiklan mukaan, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, poiketa lintudirektiivin 5–8 artiklan velvoitteista kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, lentoturvallisuuden turvaamiseksi, viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi, kasviston ja eläimistön suojelemiseksi, tutkimus- ja opetustarkoituksessa, kannan lisäämis- ja uudelleenistutustarkoituksessa sekä tehdäkseen mahdolliseksi näitä varten tapahtuvan kasvatuksen taikka salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussa pitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön.

Poikkeuksissa on mainittava lajit, joita poikkeukset koskevat, pyydystämistä tai tappamista varten hyväksytyt välineet, laitteet ja menetelmät, vaaratekijät sekä ne ajalliset ja paikalliset olot, joissa näitä poikkeuksia voidaan myöntää. Lisäksi poikkeuksissa on mainittava viranomainen, joka on valtuutettu ilmoittamaan, että vaaditut edellytykset täytetään, ja joka päättää, missä laajuudessa kuka saa käyttää mitään välineitä, laitteita ja menetelmiä sekä suoritettavat tarkastukset.

Poikkeuksista on raportoitava komissiolle vuosittain. Komissio varmistaa käytettävissään olevan tiedon ja erityisesti sille toimitetun tiedon perusteella jatkuvasti, että poikkeusten seuraukset eivät ole ristiriidassa lintudirektiivin kanssa. Komissio tekee tähän liittyen aiheelliset aloitteet. Poikkeusten on oltava lainsäädäntötasolla täsmällisiä ja valvottavia.

EU:n komissio on vuonna 2008 laatinut luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (”lintudirektiivin”) mukaisesti harjoitettavaa metsästystä koskevan ohjeasiakirjan. Ohjeasiakirjan kohdan 3.6.10 mukaan yleisille henkilöryhmille on mahdollista tietyin edellytyksin myöntää oikeus poiketa suojelujärjestelmästä ja tapauskohtaisesta lupaharkinnasta. Ohjeasiakirjassa viitataan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisuun asiassa C-247/85, jossa komissio vastusti Belgian lainsäädäntöä, jonka nojalla muun muassa asukkaiden ja metsästysoikeuden haltijoiden sekä heidän valtuuttamiensa henkilöiden sallittiin pyydystää, tappaa, tuhota tai karkottaa varpusia, pikkuvarpusia ja kottaraisia sekä tuhota niiden munia, pesiä ja poikueita. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että Belgian asettamissa säännöissä ei ilmoitettu kansanterveyden suojeluun tai viljelmiin tai muihin direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa mainittuihin alueisiin kohdistuvan vakavan vahingon estämiseen liittyviä syitä, joiden perusteella saattaisi olla tarpeen myöntää poikkeus näin laajalle henkilöryhmälle kaikkialla Belgiassa. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan oli niin, että Belgialla oli periaatteessa mahdollista myöntää lupa tietyille rajatuille henkilöryhmille poiketa 5, 6, 7 artiklassa annetusta yleisestä suojelujärjestelmästä. Ohjeasiakirjassa todetaan, että laajalle henkilöryhmälle myönnettävälle poikkeukselle täytyy olla pakottavia syitä ja ne on ilmaistava selkeästi poikkeuksen yhteydessä. Vastaavasti vuonna 2013 merimetsokantaa koskevassa komission ohjeasiakirjassa todetaan, että poikkeuksia vahinkolintujen torjuntaan (mm. lentoturvallisuuden, viljelmien turvaamiseksi) voidaan myöntää yksittäisten henkilöiden sijasta yleisille henkilöryhmille, kuten maanomistajille tai heidän valtuuttamilleen henkilöille 9 artiklan 2 kohdan yksityiskohtaiset muotovaatimukset täyttäen.

Komissio on 31.3.2026 julkaissut lintudirektiivin 5 ja 9 artiklan soveltamista koskevan ohjeasiakirjan (Brussels, 31.3.2026 C(2026) 2274 final), joka tarjoaa merkittäviä uusia joustomahdollisuuksia jäsenvaltiolle. Uusi ohjeasiakirja sisältää valkuposkihanhea ja merimetsoa koskevat erilliset liitteet, jotka pyrkivät selittämään, millaista joustoa jäsenvaltioilla on vakavien maa- ja kalataloudelle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi näiden kahden lajin osalta. Uudessa ohjeasiakirjassa todetaan lintudirektiivin 9 artiklaan perustuva mahdollisuus myöntää poikkeuksia yleisille henkilöryhmille (s.77). Lisäksi ohjeasiakirjassa todetaan mahdollisuus vahinkoa aiheuttavan lintupopulaation kannan vähentämiseen (s. 65, 70 ja 76). Ohjeasiakirjan mukaan on jopa mahdollista vähentää valkuposkihanhia ja merimetsoja yhdessä

maassa, jotta estettäisiin vahinkoja toisessa maassa (s.50). Komission ohjeasiakirjat eivät ole oikeudellisesti sitovia, mutta niillä on tosiasiallista merkitystä lintudirektiivin tulkinnassa.

Uuden ohjeasiakirjan liite (s. 64) sisältää kuvauksen Suomen kokemuksista ja käytetyistä ratkaisuista valkuposkikihaniin liittyen. Komission mukaan Suomessa esiintyy erittäin suuria Venäjällä pesivien valkuposkikihanhien määriä, ja ne aiheuttavat vuosittain huomattavia maatalousvahinkoja laajoilla alueilla. Komissio toteaa, että Suomi on kokeillut useita erilaisia karkotuskeinoja, mutta Suomen kokemusten mukaan mikään niistä ei ole tuottanut pysyvää tai riittävää tulosta vahinkojen ehkäisyssä. Lisäksi komissio huomauttaa, että osa menetelmistä on rajoitetusti käytettävissä lintujen pesimäajan ja kansallisten tuomioistuinratkaisujen vuoksi.

Komissio toteaa, että Itä-Suomen hallinto-oikeus on katsonut paukkupatruunat tyydyttäväksi vaihtoehdoksi tappavalle pyynnille syksyn poikkeusluvista päätettäessä. Komissio viittaa myös tutkimustuloksiin, joiden mukaan paukkupatruunat ja tappava pyynti ovat karkotuksessa suunnilleen yhtä tehokkaita, mutta joissakin tapauksissa tappavalla pyynnillä voi olla tehokkaampi vaikutus.

Lopuksi komissio toteaa, että Suomen pitkäaikaisen kokemuksen perusteella vakavien satovahinkojen estäminen voi edellyttää myös ennaltaehkäisevää metsästystä. Komissio katsoo, että jos vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole, preventiivinen metsästys voi olla perusteltua.

Bernin sopimus

Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelusta tehty yleissopimus (SopS 29/86) kohdistuu ensisijaisesti uhanalaisiin lajeihin ja niiden elinympäristöihin. Erityisesti pyritään suojelemaan sellaisia lajeja ja luonnonalueita, jotka edellyttävät usean valtion yhteistyötä. Yleissopimuksen mukaan sopimusosapuolten tulee ryhtyä tarvittaviin toimiin luonnonvaraisten kasvi- ja eläinkantojen pitämiseksi tasolla, joka vastaa ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia.

Valkoposkikihani sisältyy sopimuksen liitteeseen II eli täysin rauhoitettuihin lajeihin. Merimetsoa ei mainita sopimuksen liitteissä. Bernin sopimus on ollut EU:n luonnonsuojeludirektiivien pohjana, ja lintudirektiivin määräykset vastaavat Bernin sopimuksen vaatimuksia.

Bernin sopimuksen ja lintudirektiivin liitteiden muutokset

Norja on esittänyt Bernin sopimuksen liitteen muutosta valkoposkikihanhien osalta jo kaksi kertaa, mutta koska EU ei ole pystynyt muodostamaan asiassa kantaa eli esityksen tueksi ei ole saavutettu vaadittua määränemmistöä, ehdotus on kaatunut. Vaikka valkoposkikihani poistettaisiin Bernin sopimuksen tiukasta suojelusta, voi olla, ettei lintudirektiivin liitettä saada muutettua. Uusien jäsenvaltioiden liittymisestä seuranneiden muutosten lisäksi vuonna 1994 liitteen II osaan B on tehty yksi muutos, jolla on pyritty ottamaan huomioon lintukantoja koskeva tuorein tieto. Sen seurauksena liitteen II osaan B lisättiin viisi varislajia (*Corvidae*), ja sieltä poistettiin Italian osalta kaksi kahlaajalintulajia (lajeja, jotka muistuttavat suuresti erästä maailmanlaajuisesti uhanalaista lajia, kaitanokkakuovia, *Numenius tenuirostris*). [Neuvoston direktiivi 94/24/EY, annettu 8 päivänä kesäkuuta 1994, luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun direktiivin 79/409/ETY liitteen II muuttamisesta](#) todetaan:

”luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY(3) liitettä II olisi mukautettava linnuston

tilannetta koskevien uusien tietojen huomioon ottamiseksi, useat jäsenvaltiot ovat pyytäneet komissiota muuttamaan liitettä II/2, jotta siihen lisättäisiin tiettyjä lajeja, joita ei tähän mennessä ole saanut metsästää, edellä mainitun direktiivin 7 artiklan 4 kohdassa jäsenvaltiot veloitetaan varmistamaan, että metsästyksen yhteydessä noudatetaan kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen sääntelyn periaatteita, tiettyjä lajeja voidaan niiden maantieteellisen levinneisyyden ja tietyissä maissa vallitsevan populaatiotason vuoksi metsästää tai säännellä paikallisesti, joten joitakin liitteen II/2 lisäyksiä koskevia pyyntöjä voidaan hyväksyä...”

Komission metsästystä koskevassa ohjeasiakirjassa (2008) todetaan sääntelytoimien tarpeellisuus joidenkin liitteeseen II kuuluvien lajien kohdalla (esim. varikset, kyyhkyt, lokit) nimenomaan niiden aiheuttamien vahinkojen takia. Tämä oli tärkein syy viiden varislajin lisäämiseen liitteeseen II/B useiden jäsenmaiden vaatimuksesta, jotka olivat todenneet, ettei 9 artiklan poikkeuslupamenettely toimi näiden lajien osalta. Nyt samanlainen tilanne on valkopeskikihanhella ja merimetsolla.

Merimetso siirrettiin pois vuonna 1997 luontodirektiivin liitteestä I, koska suojelutoimet olivat saavuttaneet lintudirektiivin tavoitteet (erityisesti suotuisan suojelun tason). Lajia ei kuitenkaan samalla sisällytetty metsästettäväksi lajiksi liitteeseen II, joten se on säilynyt rauhoitettuna.

Liitteen II/B muuttaminen saattaisi valkopeskikihanhien osalta kuitenkin onnistua helpommin kuin liitteen I muuttaminen tai lajien lisääminen koko EU:n alueella metsästettävien lajien listalle II. On huomattava, että liitteessä II/B mainittujen lajien metsästyksen salliminen on jäsenvaltioille vapaaehtoista, ja ne voivat käyttää hyväkseen tätä mahdollisuutta tai jättää sen hyödyntämättä.

Valkopeskikihanhi voitaisiin siis säilyttää liitteessä I, joka on lintujen elinympäristöjen suojelua edellyttävä, ja esitettäisiin vain sen sisällyttämistä liitteeseen II, joka sisältää metsästettävät lajit ja erityisesti liitteen II/B osaan, jossa on jäsenvaltiokohtaiset poikkeukset.

Kaikki joko itse direktiiviin tai liitteeseen II tehtävät merkitykselliset muutokset edellyttävät, että ministerineuvosto ja Euroopan parlamentti hyväksyvät muutokset komission tekemän ehdotuksen pohjalta.

AEWA-sopimus

AEWA-sopimus (African Eurasian Waterbirds Agreement) on kansainvälinen lintujensuojelusopimus. Sopimuksella pyritään tiivistämään valtioiden yhteistyötä muuttavien vesilintujen ja niiden elinympäristöjen suojelun turvaamiseksi. Valkopeskikihanhien maailmanpopulaatio jakaantuu kolmeen eri populaatioon, joilla on eri muuttoreitit. Jokaisella kolmella populaatiolla on eri asema AEWA:n luokittelussa. Suomen kautta muuttava populaatio kuuluu sopimuksessa lievimpään kategoriaan C1. Tähän kuuluvat lajit, joiden populaatiokoko on yli 100 000 yksilöä ja jotka merkittävästi hyötyisivät kansainvälisestä yhteistyöstä. Taantuvien vesilintujen suojelun ohella AEWA:n puitteissa pyritään kansainvälisen yhteistyön kautta ratkaisemaan myös lajeista aiheutuvia ongelmia. Valkopeskikihanhea käsitellään erityisessä hanhityöryhmässä, ja lajin aiheuttamien vahinkojen vähentämiseksi on laadittu kansainvälinen suunnitelma (2018). Sekä lintudirektiivi että Bernin sopimus asettavat suunnitelmalle reunaehdot, eikä se siten vastaa laajasti metsästettävillä lajeilla laadittuja kannanhoitosuunnitelmia. Kansainvälisen yhteistyön kautta voidaan kuitenkin pyrkiä vaikuttamaan vahinkojen vähentämiseen koko muuttoreitin tasolla ja varmistua siitä, ettei eri

maissa vakavien vahinkojen torjumiseksi tapahtuva lintujen tappaminen tai suojametsästyksen vaaranna lajin suotuisan suojelutason säilymistä. Populaation suuren koon vuoksi tällaista riskiä ei katsota tällä hetkellä olevan.

CMS – Yleissopimus muuttavien luonnonvaraisten eläinten suojelemisesta

Valkoposkihanhi sisältyy sopimuksen liitteeseen II. Liite II korostaa kansainvälisen yhteistyön tarvetta asettamatta varsinaisia suojeluvaihtoehtoja sopimuksen osapuolille. Liitteessä luetellaan lajit, joiden suojelutilanne on epäsuotuisa ja joiden suojelu edellyttää kansainvälistä yhteistyötä sekä lajit, jotka merkittävästi hyötyisivät kansainvälisestä yhteistyöstä suojelutoimien suunnittelussa ja toteutuksessa. AEWA on CMS:n puitteissa laadittu alueellinen sopimus, joka antaa pohjan CMS:n liitteen II mukaisen kansainvälisen yhteistyön toteuttamiselle.

EU:n valtioneuvoston päätös

EU:n valtioneuvoston päätös perustuu Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (jäljempänä SEUT-sopimus) 107–109 artikloihin. Sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämisestä tai muuttamisesta koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei 107 artiklan mukaan sovellu sisämarkkinoille, se aloittaa 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn viipymättä. Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös. Ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on varmistaa tukien yhteensopivuus yhteismarkkinoille.

2.2 Kansallinen lainsäädäntö

Lintudirektiivin vaatimukset on toteutettu kansallisesti luonnonsuojelulaisissa (9/2023) ja metsästyslaissa (615/1993).

Luonnonsuojelulaki

Eliölaajien suojelusta säädetään luonnonsuojelulain 8 luvussa, jonka säännöksiä sovelletaan Suomessa ja Suomen talousvyöhykkeellä luontaisella levinneisyysalueellaan luonnonvaraisina esiintyviin eläin- ja kasvilajeihin lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä mainittuja riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä sekä kala- ja rapulajeja.

Luonnonsuojelulain 8 luvun soveltamisalaan kuuluvat nisäkkäät, linnut (ml. valkoposkihanhi ja merimetso), matelijat ja sammakkoeläimet ovat rauhoitettuja. Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kiellettyä on rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen, yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklinin kannalta tärkeillä paikoilla. Pesän vahingoittaminen on kiellettyä lisääntymiskauden ulkopuolella vain, jos kyse on eläimen tekemästä pesästä, jota se käyttää toistuvasti.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla myöntää luvan poiketa rauhoitussäännöksistä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Lintulajien osalta poikkeamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen eläimistön tai kasviston suojelemiseksi, kansanterveyden, lentoturvallisuuden tai muun yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, viljelmille, kotieläimille, metsille, kalataloudelle tai vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi, tutkimus- ja opetustarkoituksen, kannan lisäämis- tai uudelleenistutustarkoituksen taikka näitä varten tapahtuvan kasvatuksen mahdollistamiseksi.

Poikkeuslupa rauhoitetun lintulajin häiritsemiskiellosta voidaan luonnonsuojelulain 84 §:n perusteella antaa yhden tai useamman kunnan alueelle, jos lajin runsaslukuisuudesta johtuen on todennäköistä, että lajin yksilöt aiheuttavat ennakoimattomasti kohdentuvaa, erityisen merkittävää vahinkoa viljelmille, kalankasvatukselle tai ammattikalastukselle. Päätöksen edellytyksenä on, että lajin muuonaiseen ruokailuun, levähtämiseen tai vastaavaan tarpeeseen on osoitettavissa riittävästi alueita.

Vuoden 2026 alussa perustettiin valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto, johon siirtyivät ELY-keskusten ympäristön lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät (mm. luonnonsuojelulain mukaiset poikkeusluvut esim. lintujen häirintään). Samalla perustettiin kymmenen uutta elinvoimakeskusta nykyisten 15 ELY-keskuksen pohjalta. Elinvoimakeskukset hoitavat mm. elinkeinoin, maaseutuun, liikenteeseen, ympäristöön ja luonnonvaroihin liittyviä kehittämis- ja edistämistehtäviä (mm. RauLaKo-korvaukset).

Nykyisin valkuposkivanhan ja merimetsoon kohdistuvat poikkeusluvut käsitellään siis Lupa- ja valvontavirastossa (LVV), ja niiden oikeudellinen perusta on luonnonsuojelulaissa. Käytännössä tämä tarkoittaa, että näihin lajeihin sovelletaan samoja poikkeamisperusteita kuin metsästyslain 41b §:ssä, mutta päätökset tehdään luonnonsuojelulain nojalla ja luonnonsuojelulain menettelysäännöksiä noudattaen ja hyödyntämistä ei ole sallittu. LVV:n on ratkaisuja tehdessään arvioitava jokaisessa yksittäisessä tapauksessa lintudirektiivin 9 artiklan kaikki poikkeusedellytykset: poikkeusperusteen olemassaolo, vaihtoehtoisten keinojen riittämättömyys sekä toimenpiteiden valikoivuus ja välttämättömyys. Tämä yksittäistapauksellinen ja korkean näyttötaakan edellyttävä menettely soveltuu huonosti tilanteisiin, joissa valkuposkivanhan tai merimetson aiheuttamat vahingot syntyvät äkillisesti, toistuvasti ja alueellisesti laajasti ilman aikaa koota luonnonsuojelulain edellyttämää yksityiskohtaista selvitysaineistoa. Lisäksi vahingonkäräjän pitäisi esittää sellaisia selvityksiä tai tutkimustuloksia, jonka arviointi on käytännössä mahdotonta tutkimusaineiston puuttuessa. Esimerkiksi paljon maastotöitä edellyttävä kuolettavan karkotuksen ja paukkupatruunan käytön vertailu keväällä ja syksyllä menetelmänä -tutkimus kustantaisi yli 1,2 miljoonaa euroa. Vastaavansuuruisia ja muutaman vuoden selvityshankkeita on tehty mm. hanhipelloista, joka tähtäsi lintujen ohjaamiseen pois satoa tuottavilta pelloilta. Hankkeen kustannukset olivat vuonna 2021–2022 yhteensä lähes 2,5 miljoonaa euroa, mutta hankkeen tulokset eivät ole vähentäneet käytännössä juurikaan vahinkoja. Tutkimus tosin osoitti, että valkuposkivanhan nykyisen suojelustatuksen reunaehdoilla lajin aiheuttamia vahinkoja ei voida merkittävästi vähentää, mutta haittoja ja konfliktia voidaan kuitenkin hallita ja lieventää hanhipeltoja perustamalla. Hanhien karkottaminen siirtää hanhien laidunnuksen ja vahingot toisaalle, lisää hanhien energiankulutusta ja siten vahinkoja, ja hanhipelto-karkotus- hallintakeinon kulut ovat yleensä suuremmat kuin rahalliset hyödyt. Tästä konfliktin hallinnasta maksetaan erikseen hanhipeltokorvauksina 2,87 miljoonaa euroa vuodessa. Yhteensä vahinkojen estämisen (0,5 milj. euroa/vuodessa) ja vahingonkorvausten (3,7 milj. euroa) kanssa konfliktia hallittiin vuonna 2025 yli 7 miljoonalla eurolla. Vertailun vuoksi vuonna 2020, kun eduskunta käsiteli kansalaisaloitetta KAA3/2020 vuoden 2019 valkuposkivanhan vahingot olivat 1,1 miljoonaa

euroa. Valkoposkihanhiin käytetyt kustannukset ovat lähes seitsemänkertaistuneet reilussa viidessä vuodessa ottamatta huomioon lainkaan tutkimuksiin käytettyjä määrärahoja.

LVV:n soveltamat luonnonsuojelulain poikkeamisedellytykset ovat luonteeltaan tapauskohtaisia. Ne edellyttävät yksityiskohtaista ja paikallista näyttöä siitä, että haitta on vakava ja että muut keinot ovat riittämättömiä. Keväällä nopeasti liikkuvat ja paikoin tuhansien yksilöiden hanhiparvet ehtivät aiheuttaa laajoja vahinkoja ennen kuin poikkeuslupahakemus voidaan panna vireille, käsitellä ja ratkaista. Merimetson kohdalla tilanne on vielä haastavampi: merimetson ravinnonkäyttö, pesimäpaikkasijainti ja syyskauden vaikutukset kalakantoihin ovat vaikeasti todennettavissa LVV:lle esitettävänä yksikkökohtaisena näyttönä, minkä vuoksi lupia ei käytännössä voida myöntää meri- ja kalatalousvahinkojen torjumiseksi. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa luonnonsuojelulakipohjainen lupamenettely ei kykene vastaamaan valkoposkihanhen ja merimetson vahinkojen laajuuteen, nopeaan syntyyn eikä toistuvuuteen.

Taulukko. Valkoposkihanhen poikkeusluvut (2020–2024)

Vuosi	Myönnettyjen poikkeuslupien määrä	Tilojen määrä	Poikkeusluvilla sallittu ammuttavien yksilöiden määrä	Poikkeusluvilla ammuttujen yksilöiden määrä
2020	27	391	10 705	564
2021	24	139	15 126	1 404
2022	36	236	15 215	677
2023	12	22	5 545	259
2024	18	57	0	0

Huomaus: Vuodesta 2023 alkaen valkoposkihanhiin kuoliaaksi ampumiseen ei ole myönnetty lainkaan poikkeuslupia, mutta karkotusten (ei kuolettavien) poikkeuslupia on ollut voimassa vuoteen 2024 saakka. Vuonna 2025 ei myönnetty yhtään kuoliaaksi ampumisen poikkeuslupaa.

Taulukko. Merimetson poikkeusluvut (2020–2024)

Vuosi	Myönnettyjen poikkeuslupien määrä	Kuoliaaksi ampumiselle myönnettyjä poikkeuslupia	Poikkeusluvilla sallittu ammuttavien yksilöiden määrä	Poikkeusluvilla ammuttujen yksilöiden määrä
2020	7	4	680	160
2021	4	1	260	153
2022	5	0	2 690	389
2023	12	1	340	32

Vuosi	Myönnettyjen poikkeuslupien määrä	Kuoliaaksi ampumiselle myönnettyjä poikkeuslupia	Poikkeusluvilla sallittu ammuttavien yksilöiden määrä	Poikkeusluvilla ammuttujen yksilöiden määrä
2024	2	0	150	40

Huomautus: Vuonna 2025 tehtiin useita kielteisiä päätöksiä. Kuoliaaksi ampumista ei sallittu KHO:n ratkaisuun vedoten eikä aiempia ampumislupia uusittu. Ainoastaan yksi poikkeuslupa kuoliaaksi ampumiseen myönnettiin saareen, mutta lupa hakemuksesta poiketen myönnettiin alkamaan vasta 15.8. eläinsuojelusyistä. Merimetsot poistuivat muutolle jo ennen 1.8, kuten hakija oli ennakoanut.

Valtioneuvoston asetus Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuonna 2026

Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuonna 2026 annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1177/2025) säädetään lupa- ja valvontaviraston maksullisista julkisoikeudellisista suoritteista. Asetuksen 2 §:n perusteella Lupa- ja valvontavirasto perii valkuposkihanhen ja merimetson suojelua koskevista poikkeuspäätöksistä omakustannusarvoa alemman maksun. Maksu on 1500 euroa. Asetus on voimassa 31 päivään joulukuuta 2026.

Laki rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetussa laissa (15/2022, jatkossa myös RauLaKo) säädetään niistä perusteista ja menettelyistä, joita noudatetaan myönnettäessä varoja valtion talousarvioon otettujen määrärahojen rajoissa rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemiseen ja korvaamiseen. Lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat ympäristöministeriölle.

Elinvoimakeskusten tehtävänä on 6 §:n mukaan rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyn edistäminen, vahinkoilmoitusten, korvaus-, tuki- ja avustushakemusten sekä niitä koskevien oikaisuvaatimusten käsitteleminen ja ratkaiseminen sekä avustuksen, korvauksen ja tuen toimeenpanotehtävät ja niihin liittyvä neuvonta, ohjaus, tiedotus ja valvonta. Toimivaltainen on se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jonka toimialueella vahinko tapahtuu. Lain 9 §:n mukaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävänä on viljelysvahingon toteaminen ja arvioiminen. Toimivaltainen on sen kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen, jonka alueella vahinko tapahtuu.

Korvausta maksetaan vahinkotapahtuman suorana seurauksena aiheutuneista vahingoista valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen rajoissa. Jos korvausta ei voida suorittaa talousarvion puitteissa täysimääräisesti, korvauksen määrää vähennetään kaikilta korvauksen saajilta samassa suhteessa. Vahingonkärsijän on käytettävissään olevin kohtuullisin keinoin pyrittävä estämään vahingon syntyminen tai sen laajeneminen. Korvaus voidaan evätä tai sitä voidaan alentaa, jos vahingonkärsijä on ilman hyväksyttävää perustetta kieltänyt sellaisen toimenpiteen suorittamisen, jolla olisi voitu estää vahingon syntyminen tai sen laajentuminen, tai muuten myötävaikuttanut korvaushakemuksessa tarkoitetun vahingon syntyminen tai sen laajenemiseen.

Viljelysvahinkona voidaan korvata rauhoitettujen eläinten pellolle, puutarhalle, taimistoviljelmälle ja kootulle sadolle aiheuttama vahinko. Viljelysvahingon toteaa ja arvioi kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen. Korvausta voidaan maksaa maatalouden alkutuotannossa toimivalle yritykselle. Viljelysvahinkona voidaan korvata enintään menetetyn sadon arvoa vastaava määrä sekä enintään vahingoittuneiden puutarha- ja taimitarhakasvien käypää arvoa vastaava määrä. Viljelysvahingon arvo määräytyy Ruokaviraston vuosittain riistavahinkolain (105/2009) 10 §:n 2 momentin nojalla viljelysvahinkojen korvaamisessa käytettävistä normisadoista ja yksikköhinnoista antamien määräysten perusteella.

Eläinvahinkona voidaan korvata rauhoitettujen eläinten tuotantoeläimelle tai kotieläimelle aiheuttama vahinko lukuun ottamatta maakotkan porotaloudelle ja sääksen kalanviljelylaitoksille aiheuttamia vahinkoja. Tuesta porotaloudelle ja kalataloudelle maakotkan ja sääksen pesinnän perusteella säädetään lain 5 luvussa. Korvausta eläinvahingosta voidaan maksaa luonnolliselle henkilölle, maatalouden alkutuotannossa toimivalle yritykselle ja paliskunnalle. Merimetson aiheuttamat vahingot kaupalliselle kalastukselle tai kalanviljelylaitoksille eivät kuulu korvattaviin vahinkoihin.

Elinvoimakeskus voi myöntää avustusta lain mukaisten viljelysvahinkojen, eläinvahinkojen, maakotkan porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen, sääksen kalanviljelylaitoksilla viljellyille kaloille aiheuttamien vahinkojen sekä rakennuksille aiheutuvien vahinkojen ennaltaehkäisemiseen valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen rajoissa.

Avustusta voidaan myöntää tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä tutkimukseen ja kehitysohjelmiin. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että ennaltaehkäisevien toimien arvioidaan vähentävän vahinkojen seurauksia sekä lieventävän niihin liittyviä riskejä. Lisäksi edellytyksenä on, ettei avustuksen saaja ole saanut muuta julkista rahoitusta samaan toimeen.

Avustus-, korvaus- ja tukipäätökset antavat elinvoimakeskukset. Maksatukset käsittelee Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus).

Metsästyslaki

Metsästyslain 5 §:ssä säädetään riistaeläimistä ja rauhoittamattomista eläimistä. Riistalinnut on lueteltu pykälän 1 momentin 2 kohdassa ja rauhoittamattomat linnut 2 momentin 2 kohdassa. Metsästyslain 37 §:n mukaan rauhoitusaikana riistaeläintä ei saa metsästä tai vahingoittaa eikä soidinta, pesintää tai poikasia saa häiritä. Karhu, saukko, ahma, ilves ja kirjohylje ovat metsästyslain perusteella aina rauhoitettuja. Muutoin riistaeläinten ja rauhoittamattomien eläinten rauhoitusajoista säädetään metsästysasetuksessa. Suden rauhoitus poistettiin vuoden 2026 alussa voimaan tullessa metsästyslain muutoksessa.

Suomen riistakeskus voi metsästyslain 41 §:n perusteella myöntää luvan poiketa 37 §:n mukaisesta rauhoituksesta. Jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä päätös haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä, 41 §:ssä tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää 5 §:ssä tarkoitettujen riistalintujen ja rauhoittamattomien lintujen pyydystämiseen tai tappamiseen muun muassa kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, lentoturvallisuuden takaamiseksi taikka viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi.

Poikkeuslupa voidaan myöntää myös tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen muiden kuin rauhoittamattomien lintujen pienien määrien tappamiseksi, pyydystämiseksi, hallussa pitämiseksi tai muutoin asiallisen hyötykäytön mahdollistamiseksi.

Tietyissä tapauksissa rauhoittamattomien lintujen rauhoituksesta voidaan poiketa ns. ilmoitusmenettelyssä. Suomen riistakeskus voi hyväksyä hakemuksesta ilmoitusmenettelyyn osallistumisen, jos turvattavan toiminnan luonteen ja laajuuden johdosta tarve poikkeamiselle on säännöllistä, poikkeamiselle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua eikä poikkeaminen vaaranna edellä mainittujen lintulajien suotuisan suojelutason säilyttämistä (*ilmoitusmenettely*).

Ilmoitusmenettely on sallittu ilmailulain (864/2014) 75 §:n 1 kohdassa tarkoitetuilla lentoasemilla, elintarvikelain (23/2006) mukaisesti hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa, jätteidenkäsittelylaitoksissa, yli 1 hehtaarin suuruisilla marja- ja vihannesviljelmillä, turkistarhoilla, kalanviljelylaitoksilla sekä tuotantoeläinsuojien yhteydessä.

Hyväksymispäätöksessä Suomen riistakeskus vahvistaa ne lintulajit, joita ilmoitusmenettely koskee sekä asettaa vuosittain metsästettävät enimmäismäärät lajeittain. Ilmoitusmenettelyyn hyväksytyin toimijan on vuosittain tehtävä saalisilmoitus Suomen riistakeskukselle. Suojattavan toiminnan loppumisesta tai merkittävästä muuttumisesta on ilmoitettava Suomen riistakeskukselle, joka tekee arvion ilmoitusmenettelyn jatkumisesta.

Metsästyslain 43 §:ssä säädetään riistan kaupasta. Pykälä sisältää asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan riistakannan säilyttämiseksi voidaan valtioneuvoston asetuksella rajoittaa tai kieltää jonkin Suomessa tai Suomen talousvyöhykkeellä metsästetyn riistaeläinlajin kauppa koko maassa tai jossakin osassa maata taikka Suomen talousvyöhykkeellä tai jossakin sen osassa.

Metsästysasetuksen (666/1993) 31 §:n mukaan Suomessa metsästetyn kanadanhanhen, metsähanhen, heinätavin, allin, telkän, tukkakoskelon, isokoskelon, pyyn, teeren ja metson samoin kuin niiden tunnistettavien osien tai niistä valmistettujen tuotteiden kauppa on kielletty.

Riistavahinkolaki

Riistavahinkolaissa (105/2009) säädetään niistä perusteista ja menettelyistä, joita noudatetaan myönnettäessä valtion talousarvioon otetuista määrärahoista varoja riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen sekä riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen estämiseen ennalta. Lähtökohtaisesti riistavahinkolain perusteella korvataan hirvieläinten ja suurpetojen aiheuttamia vahinkoja, mutta lain 5 §:n mukaan muunkin riistaeläimen kuin hirvieläimen tai suurpedon aiheuttama erittäin merkittävä vahinko voidaan korvata valtion talousarvioon vuosittain otetun määrärahan rajoissa, jos tietyn riistaeläimen aiheuttama vahinko kohdistuu samaan elinkeinoon laajalla alueella ja vahingon syntyminen ei ole ollut ennalta estettävissä eikä kyseisen riistaeläimen metsästyksellä voida vahinkoja riittäväällä tavalla estää tai vähentää.

Korvauksen maksamisen yleisistä edellytyksistä säädetään riistavahinkolain 8 §:ssä ja korvauksen määrästä 9 §:ssä. Korvauksen saamisen edellytyksenä on, että vahingonkärsijä on käytettävissään olevin kohtuullisin keinoin pyrkinyt estämään vahingon syntymisen tai sen laajenemisen. Korvaus voidaan evätä tai sitä voidaan alentaa, jos vahingonkärsijä on myötävaikuttanut korvaushakemuksessa tarkoitettujen vahingon syntymiseen tai sen laajenemiseen taikka ilman hyväksyttävää perustetta kieltänyt sellaisten toimenpiteiden suorittamisen, joilla olisi voitu estää vahingon syntyminen tai sen laajentuminen. Korvauksen enimmäismäärä ei saa ylittää vahingoittuneen omaisuuden käypää arvoa. Jos korvauksia ei voida suorittaa talousarvion puitteissa täysimääräisesti, vähennetään jokaiselta korvaukseen oikeutetulta korvauksen määrää samassa suhteessa. Vähennystä ei kuitenkaan tehdä henkilövahingon eikä suurpedon aiheuttaman viljelys-, eläin- tai irtaimistovahingon perusteella maksettavista korvauksista.

Riistaeläimen aiheuttamasta viljelysvahingosta voidaan korvata enintään menetetyn sadon arvoa vastaava määrä sekä vahingoittuneiden puutarha- ja taimitarhakasvien käypää arvoa vastaava määrä. Korvauksen määrää viljelysvahinkojen osalta laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon säästyneet sadonkorjuu- ja muut kustannukset. Korvausta ei makseta riistapelloille aiheutuneista vahingoista. Viljelysvahingon toteaa ja arvioi lain 26 §:n mukaisesti vahinkopaikkakunnan maaseutuelinkeinoviranomainen. Viljelysvahinkojen korvauskäsittelyssä toimivaltainen viranomainen on 30 §:n mukaan hakijan kotikunnan maaseutuelinkeinoviranomainen.

Ruokavirasto antaa vuosittain määräykset viljelysvahinkojen arvioinnissa käytettävistä normisatoalueista, normisadoista sekä kasvilajien yksikköhinnosta. Yksikköhinnat määrätään vastaamaan kyseisen satovuoden aikana saatuja keskimääräisiä myyntihintoja. Kasvilajin normisadolla tarkoitetaan normisatoalueella saatua keskimääräistä vuosisatoa pinta-alayksikköä kohti. Normisato on vahinkovuotta edeltäneiden viiden vuoden satomäärien aritmeettinen keskiarvo, jota laskettaessa ei oteta huomioon suurinta eikä pienintä satomäärää. Kasvilajin normisadon arvo lasketaan käyttämällä kertoimena kyseiselle kasville Ruokaviraston antaman määräyksen mukaista yksikköhintaa.

Maa- ja metsätalousministeriö voi myöntää avustusta vahinkojen ehkäisemiseen talousarviossa osoitettujen määrärahojen rajoissa. Käytännössä Suomen riistakeskus hakee maa- ja metsätalousministeriöltä määrärahan vahinkojen estämiseen ja kokeilutoimintaan ja tekee päätökset mm. sähköaidoista.

2.3 Nykytilan arviointi

Suomen kautta muuttavien tiukasti suojeltujen valkoposkikihanhien määrä on kasvanut voimakkaasti nykyiseen noin 1,7 miljoonaan yksilöön. Suomessa myös pesii valkoposkikihanhia, mutta kannan koko on huomattavasti pienempi. Syyslaskennassa 2025 havaittiin noin 27 100 valkoposkikihanhea, mikä tarkoittaa Suomessa pesivä kanta on noin 34 000 yksilöä. Suomen kautta muuttavien valkoposkikihanhien aiheuttamat vahingot ovat nousseet viimeisen 10 vuoden aikana nousten korkeimmilleen noin neljään miljoonaan euroon vuonna 2022. Vuonna 2025 vahingot olivat lähes samalla tasolla vaikka vahinkojen estämiseen, hanhipeltoihin ja tutkimukseen oli panostettu useita miljoonia.

Vahingot aiheutuvat pääosin keväällä. Ympäristöministeriö on osoittanut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille (jatkossa myös *ELY-keskuksille*) ennaltaehkäiseviä avustuksia varten sekä vuonna 2023, 2024 ja 2025 kunakin 500 000 euroa. Ennaltaehkäisevät varat on käytetty pääosin hanhipaimentoimintaan.

Taulukko. Kustannukset hanhikonfliktissa (2018–2025), tutkimus ei mukana (*ei lopullinen).

Vuosi	Viljelysvahingot	Vahinkojen estäminen	Hanhipeltokorvaukset	Yhteensä
2025	3 705 484*	500 000	2 870 000	7 075 484
2024	2 862 461	500 000	2 870 000	6 232 461
2023	1 975 337	500 000	2 314 000	4 789 337

Vuosi	Viljelysvahingot	Vahinkojen estäminen	Hanhipelto korvaukset	Yhteensä
2022	3 981 241	500 000	450 000	4 931 241
2021	1 612 324	500 000	470 000	2 582 324
2020	3 331 039	0	506 000	3 837 039
2019	1 128 075	0	506 000	1 634 075
2018	730 106	0	506 000	1 236 106

Metsästysrajoitukset perustuvat lintudirektiiviin, sekä hallinto-oikeuksien, korkeimman hallinto-oikeuden ja EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Itä-Suomen hallinto-oikeus on useammassa päätöksessään (mm. 22.11.2023, päätös 2633/2023 ja 31.8.2021 päätös 21/0112/3) katsonut valkoposkihanhiin osalta, että kovaäänisiä karkotteita ei saa käyttää edes vahingonestotarkoituksessa keväisin muulle pesimälinnustolle aiheutuvan häiriön vuoksi. Hallinto-oikeus on todennut, että kovaäänisillä äänipelotteilla karkottamista ei voida sen luonteen vuoksi rajoittaa kohdistuvaksi pelkästään valkoposkihanhiin. Lintujen yleinen lisääntymis- ja pesimäaika Suomessa ajoittuu huhtikuusta heinäkuuhun, jolloin kaikki Suomen linnut ovat rauhoitettuja. Ratkaisussaan (31.8.2021 päätös 21/0112/3) hallinto-oikeus totesi myös, että haulikolla ilmaan ohi ampuminen on hallinto-oikeuden arvion mukaan valkoposkihanhiin kohdistuvan tahallisen häiritsemisen lisäksi myös muihin lintuihin kohdistuvaa luonnonsuojelulain 39 §:n 1 momentin 3 [nykyisin 70 §] kohdassa tarkoitettua tahallista häiritsemistä toiminnasta aiheutuvan tosiasiallisen seurauksen vuoksi.

Tilanne on muuttunut viimeisen viiden vuoden aikana syksyyn sijoittuneiden poikkeuslupien osalta huomattavasti, sillä esimerkiksi syksyllä 2021 VARELY-keskuksen myöntämien poikkeuslupien perusteella valkoposkihanhia sai ampua vakavien viljelyvahinkojen ehkäisemiseksi yhteensä 15685 yksilöä. Koska valkoposkihanhiin hyödyntämistä ei sallittu vaan ne piti haudata tai polttaa tähän tarkoitukseen sopivissa uuneissa, poikkeuslupien käyttöaste jäi vain noin 5 %. Vuonna 2023 myönnettyissä poikkeusluvissa ei enää kuoliaaksi ampumista sallittu vaan syysmuuton aikaan karkottamisessa sallittiin käyttää ainoastaan valkoposkihanhia vahingoittamattomia menetelmiä mukaan lukien kovaääniset äänipelotteet. VARELY:n päätöksien mukaan poikkeuslupaa ei voitu myöntää valkoposkihanhiin kuoliaaksi ampumiseen, sillä Luonnonvarakeskuksen (Luke) hanhipeltohankeissa saamien alustavien tutkimustulosten mukaan paukkupatruunan käyttö on toimiva karkotuskeino ja siten muu tyydyttävä ratkaisu valkoposkihanhiin kuoliaaksi ampumiselle. Asiasta valitettiin hallinto-oikeuteen. Syksyisten poikkeuslupien osalta Itä-Suomen hallinto-oikeus katsoi päätöksessään (22.11.2023, päätös 2633/2023), että paukkupatruunakarkotusta voidaan kuitenkin pitää kuoliaaksi ampumiseen nähden muuna tyydyttävänä ratkaisuna valkoposkihanhiin viljelmille aiheuttamien vakavien vahinkojen estämiseksi. Asiasta on sittemmin valmistunut tutkimus ([Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 12/2024](#)), jossa todettiin, että paukkupatruuna ja kuolettava ampuminen ovat yhtä tehokkaita karkotuskeinoja, vaikkakin joskus kuolettavalla ampumisella on voimakkaampi vaikutus. Muiden luonnonsuojelulain rauhoitettujen lintulajien pesimäaikaiseen häirintään tarvittaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen poikkeuslupa. VARELY-keskuksen työryhmytyössä esittämän tulkinnan mukaan pesimäaikaista poikkeamista ei kuitenkaan voida myöntää, sillä muu pesimälinnusto ei aiheuta erityisen merkittävää vahinkoa tai sen uhkaa.

Korkein hallinto-oikeus antoi 6.2.2025 ratkaisun (KHO 2025:16), jossa se totesi Varsinais-Suomen ELY-keskuksen päätöksen myöntää poikkeuslupa merimetsojen ampumiseen lainvastaiseksi. Oikeuden mukaan ei ollut esitetty riittävää selvitystä siitä, että syyskaudella tapahtuvalla ampumisella olisi voitu ehkäistä ahven- tai muiden kalakantojen vakavaa vahingoittumista. Lisäksi ei ollut osoitettu, että koko syyskauden kattava laajamittainen poikkeuslupa olisi estänyt kalavesille kohdistuvia vakavia vahinkoja. Korkein hallinto-oikeus katsoi myös, ettei ollut riittävästi selvitetty, ettei kalavesille aiheutuvien vahinkojen torjumiseksi olisi ollut olemassa muita tyydyttäviä ratkaisuja kuin merimetsojen ampuminen. Ratkaisu otettiin välittömästi huomioon käytännössä: lupia merimetsojen ampumiseen tai pelottimien ja ääntä synnyttävien laitteiden käyttöön ei ole enää myönnetty, yhtä päätöstä lukuun ottamatta. Kyseinenkin lupa osoittautui tehottomaksi, koska ampuminen ajoitettiin eläinsuojeluyksistä niin myöhäiseksi, että merimetsot olivat jo poistuneet saaresta.

Nykyisin mahdollisia toimia ovat siten ainoastaan pesäpuiden kaataminen, merimetsojen pesien hävittäminen pesimäkauden ulkopuolella sekä tietyissä tapauksissa munien öljyminen. Varsinais-Suomen ELY-keskus on päätöksissään (mm. VARELY/8069/2023, 13.2.2025 ja VARELY/594/2025, 5.5.2025) katsonut, että korkein hallinto-oikeus on ratkaisullaan linjannut, ettei laaja-alainen ja pitkäaikainen syksyinen ampuminen ilman varmuutta siitä, että toimet kohdistuvat vahinkoalueen pesivään kantaan, täytä luonnonsuojelulain poikkeusluvun edellytyksiä. ELY-keskuksen mukaan merimetsopesien hävittäminen on siten ampumiselle muu tyydyttävä ratkaisu vakavien kalataloudellisten vahinkojen estämiseksi. Perusteena on ollut myös se, ettei ole olemassa tutkimustietoa, jonka nojalla voitaisiin arvioida merimetsojen ampumisen vaikutuksia kalakantoihin tai kalastukseen pesimäkauden jälkeen. Pelottimille ei ole myönnetty lupaa, koska niiden karkotusvaikutusta ei voida kohdistaa pelkästään merimetsoihin, vaan vaarana on myös muun saaristolinnuston häiriintyminen. Lupaa ei voida myöntää sellaisten rauhoitettujen lintujen häirintään, jotka eivät aiheuta tai myötävaikuta vakavan kalatalousvahingon syntymiseen.

Kumottu luonnonsuojelulaki (1096/1996) sisälsi 39 §:ssä rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden haltuun ottamisen kieltävän pääsäännön, mutta laissa oli myös viittaus 49.4 §:ssä lintudirektiivin 9 artiklaan, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, poiketa 5–8 artiklasta 1 kohdan alakohdan c) mukaan salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussa pitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön. Tämä viittaus poistettiin uudesta luonnonsuojelulaista kokonaisuudistuksen yhteydessä eikä poikkeusluvulla tapettujen lintujen lihaa voida hyödyntää. Poistettua viittausta 9 artiklan 1 kohdan alakohtaan c) on perusteltu HE 76/2022 vp seuraavasti: ”Tämä johtuu siitä, ettei lintujen pyydystämistä ja hyötykäyttöä koskevan perusteen katsota olevan tarpeen luonnonsuojelulain soveltamisalan osalta.” Kansallisessa lainsäädännössä saaliin haltuunotto ja hyödyntäminen ovat vakiintuneesti sisältyneet metsästyslakiin, kun taas luonnonsuojelulain keskeisenä tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Viittauksen poistoa puolsi lisäksi se, ettei poikkeusluvalla ammutun linnun hyödyntäminen ole vakavan vahingon estämiseksi tarpeen. Eduskunta on edellyttänyt lausumissaan (EV 227/2022 vp — HE 76/2022 vp Hallituksen esitys luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ja EK 42/2022 vp), että poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkihanhiin hyödyntäminen sallitaan ja että hallitus valmistelee välittömästi esityksen luonnonsuojelulain muuttamisesta siten, että lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan c) alakohdan mukaisen poikkeuksen perusteella mahdollistetaan poikkeusluvalla tapetun valkoposkihanhiin haltuunotto ja asiallinen hyötykäyttö. Ympäristöministeriö on katsonut kirjallisen kysymyksen vastauksissaan [KKV 163/2023](#) ja [KKV 49/2026 vp](#), että poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkihanhiin haltuunotto ja hyödyntäminen hallitusohjelman mukaisesti ratkaistaan parhaiten siirtämällä valkoposkihanhi metsästyslain piiriin. Tämä ratkaisu toteuttaa eduskunnan kirjelmässä (EK 42/2022 vp)

edellytetyn ko. lajien hyödyntämisen. Syksyn 2024 jälkeen, jolloin viimeisten kaksivuotisten luonnonsuojelulain mukaisten poikkeuslupien käyttöaika päättyi ampumislupien osalta, ei valkuposkihanhia ole saanut ampua kuoliaaksi, johtuen muun tyydyttävän ratkaisun eli paukkupatruunan käytön olemassaolosta. Myöskään keväällä 2024 ja 2025 myönnettyissä poikkeusluvuissa ei saa käyttää koväänisiä äänipelotteita lintujen pesimäaikana eikä valkuposkihanhia saa myöskään syksyisin ampua kuoliaaksi, vaan on käytettävä paukkupatruunoita muiden karkotteiden ohella. Luonnonvarakeskuksen tutkimushankkeen mukaan hanhien karkotusvaikutus ei paukkupatruunalla poikkea kuoliaaksi ampumisen vaikutuksesta.

Pelloilla muuttomatkoillaan levähtävien valkuposkihanhien lisäksi Suomessa pesivä valkuposkihanhikanta aiheuttaa konflikteja. Emot poikueineen sekä pesimättömät yksilöt ruokailevat ja liikkuvat esimerkiksi kaupunkien puistoissa, golf-kenttien nurmialueilla ja uimarannoilla, joissa hanhien uloste nähdään hygieniariskinä. Näiden ns. kaupunkivalkuposkihanhien kohdalla Varsinais-Suomen ELY-keskus on tehnyt paljon lupatarpeen arvioita eli arvioinut, onko alue luonnonsuojelulain tarkoittama lajin elinkierron kannalta tärkeä alue ja tarvitaanko vahingoittamattomaan karkottamiseen poikkeuslupaa. Tarvittaessa on pyydetty lausuntoa alueelliselta ELY-keskukselta tai pesimäkannan seurannasta vastaavalta Suomen ympäristökeskukselta. Poikkeuslupia on myönnetty valkuposkihanhien karkottamiseen mm. drooneilla ja koirilla kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, mutta usein karkottamiselle on osoitettavissa muu tyydyttävä ratkaisu. Esimerkiksi Lahden kaupungin osalta Hämeenlinnan hallinto-oikeus (päätös H655/2022) on todennut, että tahallisen häirinnän sijaan tulee kokeilla riittävästi seuraavia keinoja: siivous, aidat, nurmien leikkaamatta jättäminen ja hanhille soveltumattoman kasvillisuuden istuttaminen.

Merimetso hävisi Suomesta ja koko Itämerestä 1900-luvun alussa voimistuneen vainon takia. Merimetso palasi ja pesi ensimmäisen kerran liki sataan vuoteen Suomessa vuonna 1996. Merimetsokanta kasvoi voimakkaasti 2010-luvun puoleenväliin asti, jolloin vuotuinen pesimäärä tasaantui noin 25 000 kappaleeseen. Vuodesta 2020 lähtien merimetso on pesinyt paikoin myös sisämaassa. Ennen merimetsojen syysmuuton alkua heinäkuussa merimetsopopulaation suuruusluokaksi Suomen merialueilla voidaan arvioida yhteensä runsaat 120 000 yksilöä. Merimetsojen Euroopan kannan arvioidaan olevan noin 2 miljoonaa yksilöä.

Euroopan meri-, ja kalatalousrahaston (EMKR) kautta on maksettu hylje- ja merimetsokorvauksia ohjelmakaudella 2014–2020. Kyseessä oli laskennallinen, yhdistetty hylje- ja merimetsokorvaus. Korvausta myönnettiin rekisteröidyille kaupallisille kalastajille, jotka harjoittivat rannikkokalastusta. Kalastajan saaliin laskennallisesta arvosta korvattiin enintään 15 prosenttia, josta 13 prosenttia oli korvausta hylkeiden aiheuttamista vahingoista ja kaksi prosenttia merimetsojen aiheuttamista vahingoista. Korvauksia maksettiin vuosina 2016–2022. Merimetsojen osalta korvaukset olivat vuosittain noin 100 000 euroa. Tuen saajia oli vuosittain 200–250 kappaletta. Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta (EMKVR; ohjelmakausi 2021–2027) maksetaan korvauksia nykyään ainoastaan hyljevahingoista.

Merimetsojen aiheuttamia vahinkoja ei ole korvattu rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain nojalla. Eduskunta kuitenkin edellytti lausumassaan [EV 193/2021 vp HE 154/2021 vp](#), että valtioneuvosto selvittää viipymättä merimetsan aiheuttamia vahinkoja kaupalliselle kalastukselle ja valmistelee erillisen tukijärjestelmästä annettavan hallituksen esityksen, mikäli selvitys osoittaa, että merkittäviä vahinkoja aiheutuu. Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 56/2024) mukaan merimetson osalta tutkimustulokset eivät viittaa merkittävään suoraan haittaan. Merimetsojen vaikutukset olivat vähäiset tai korkeintaan maltilliset lukuun

ottamatta suojaamattomia vesiviljelyaltaita tai altaita, joissa suojaus oli pettänyt. Tutkimus tehtiin ympäristöministeriön toimeksiantona, joka perustui edellä mainitun hallituksen esityksen kirjauksiin. Tutkimuksen perusteella tukijärjestelmää merimetson aiheuttamien vahinkojen perusteella ei ole katsottu tarpeelliseksi, koska merkittävää vahinkoa ei tapahdu.

Hallituksen esityksessä ([HE 154/2021 vp](#)) kohdassa 5.1. todetaan, että ehdotettavan lain nojalla olisi mahdollista myöntää avustusta myös kalanviljelylaitoksille vahinkojen ennalta ehkäisemiseen, mikä on myös ehdotettavan lain ensisijainen tavoite. Elinvoimakeskuksesta saatujen tietojen mukaan lain voimassaolon aikana on tehty vain yksi avustushakemus merimetsojen aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyyn. ELY-keskus on päätöksessään (VARELY/2242/2023) perustellusti katsonut, että rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemistä ja korvaamista koskevan lain mukaan avustusta ei voida myöntää merimetsojen aiheuttamien kalastovahinkojen ennaltaehkäisyyn. Kalanviljelylaitosten osalta avustuskelpoisiksi ennaltaehkäisykohteeksi on osoitettu laissa ainoastaan kalasääskien aiheuttamat vahingot.

Luonnonvarakeskuksen ELY-keskukselle antaman, 14.1.2022 päivätyn lausunnon mukaan Rauman edustalla Järviuodoilla pesivien merimetsojen saalistuspaine voi aiheuttaa merkittävää vahinkoa alueen ahvenkannoille ja ahvensaaliille ja heikentää kaupallisen kalastuksen edellytyksiä sekä vapaa-ajan kalastuksen mahdollisuuksia. Keskeistä lausunnon mukaan on pesivien merimetsojen suuri määrä ja kolonioiden sijainti kutualueiden tuntumassa.

Lausunnon mukaan ahvenen lisääntymisalueet kattavat rannikkoalueesta riippuen 8–23 prosenttia vesipinta-alasta ja erittäin suotuisat alueet, joissa tapahtuu 80 prosenttia poikastuotannosta, 0,8–7 prosenttia vesipinta-alasta. Lisääntymisalueella tarkoitetaan aluetta, jolta on tavattu pienpoikasia. Varsinainen kutualue on vielä paljon suppeampi. Pienet ahvenet ovat tyypillisesti joidenkin kilometrien päässä kutualueesta. Ahventen määrä rannikkoalueittain vaihtelee huomattavasti. Alueelliset erot ja ahvenpopulaatioiden paikallisuus ovat merimetson aiheuttamien vahinkojen arvioinnin kannalta keskeisiä.

Taloudellisesti merkittävistä kalalajeista vaikutukset ovat kohdistuneet erityisesti ahveneen. Suomen rannikolla, Vaasan seudulla vuonna 2018 ahvenmerkintöjen avulla tehdyssä tutkimuksessa arvioitiin, että ahvensaaliin pitkäaikainen maksimivähentymä läheisen, noin 3000 parin eli ison merimetsokolonian saalistuksen vuoksi oli 80 % luottamusvälillä enintään 32–67 % merimetsokolonian läheisyydessä ja koko noin 55 x 55 km kokoisella tilastoruudulla 10–33 %. Tehdyn mallinnuksen mukaan merimetsojen aiheuttama kuolevuus lintujen pesimäaikana yli 2-vuotiailla ahvenilla oli 8 %, kalastuksen aiheuttama kuolevuus 29 % ja luonnollisten syiden 63 % (Veneranta ym. 2020). Vaikutukset suuressa mittakaavassa rannikon kalastoon ja paikallisesti yksittäiselle kalastajalle voivat olla hyvin erilaiset. Övergårdin ym. (2021) meta-analysissä, jossa käytiin laajasti läpi aiempia tutkimustuloksia, selvitettiin merimetsojen vaikutuksia kalakantoihin. Vaikutusten eri kalalajeihin todettiin olevan erilaisia, haavoittuvimmiksi merimetson saalistukselle todettiin särki- ja ahvenkalat. Vaikutuksia luonnon kalakantoihin oli kuitenkin vaikea erottaa muista kalakantoihin vaikuttavista tekijöistä.

Yksittäiselle kalastajalle merimetsokolonian pesiytyminen lähelle voi kuitenkin pahimmillaan olla dramaattinen ja kyseenalaistaa elinkeinon harjoittamisen mielekkyyden. Raumalla Suomen suurimman merimetsokolonian vaikutusalueella kaupallisen kalastuksen ahvensaaliit pyyntiponnistusta kohden romahtivat saalistilaston perusteella samaan aikaan kun rannikolla sekä alueen etelä- että pohjoispuolella ahvensaaliit kasvoivat pyyntiponnistukseen nähden.

Merimetsojen aiheuttamat vahingot kaupallisessa kalastuksessa näyttäytyvät kokonaisuutena suhteellisen pieninä ilmoitettuina määrinä, mutta niiden todellinen laajuus on vaikeasti

arvioitavissa. Kalastajat raportoivat vuosittain vain vähäisiä määriä merimetson vaurioittamia kaloja, mutta osa vaurioista jää kirjaamatta, koska merimetson saalistus ei aina jätä selviä jälkiä ja myös epäonnistuneet saalistusyritykset voivat heikentää kalan käyttökelpoisuutta. Vaurioiden ilmoittaminen on vapaaehtoista, mikä lisää vaihtelua ilmoitusaktiivisuudessa ja vaikeuttaa kokonaiskuvan arviointia.

Merimetsojen aiheuttamat vahingot eivät rajoitu vain suoriin saalistusjälkiin. Ne voivat vaikuttaa myös kalojen käyttäytymiseen ja liikkumiseen, esimerkiksi ajamalla parvia matalampiin vesiin tai kokonaan pois pyyntialueilta, mikä vähentää saaliita ilman että varsinaisia vauriokaloja syntyy. Useat kalastajat kokevatkin merimetsojen haittojen olevan ennen kaikkea välillisiä: kalastuksen kannattavuus heikkenee, pyyntialueita on vaikea vaihtaa ja kalaparvien käyttäytyminen muuttuu.

Vaikka vauriomäärät vaihtelevat vuosittain ja alueittain, merimetsojen aiheuttamat taloudelliset vaikutukset ovat konkreettisia. Vuonna 2020 ilmoitettiin yli 25 tonnia merimetsojen vahingoittamaa saalista, mikä vastasi noin 50 000 euron menetystä, ja aiemmissa kyselyissä kalastajat ovat arvioineet merimetsojen aiheuttamien vuotuisten taloudellisten menetysten nousseen useisiin tuhansiin euroihin kalastajaa kohti. Eniten vahinkoja kohdistuu ahveneen, mutta myös silakka, kuore, muikku, siika ja kuha kärsivät. Vahingot painottuvat erityisesti Selkämerelle ja Merenkurkkuun, joissa merimetsotiheys on suurin.

Kalastajien kokemusten mukaan merimetsojen vaikutukset eroavat hylkeistä: hylkeet aiheuttavat tyypillisesti selkeitä pyydys- ja saalisvahinkoja, kun taas merimetsojen haitat ilmenevät useammin kalakantojen ja kalojen käyttäytymisen kautta. Useat rannikkokalastajat kokevatkin merimetsojen vaikeuttavan merkittävästi kalastustoimintaa, ja etenkin Merenkurkussa lähes puolet kalastajista arvioi merimetsojen karkottavan kalat perinteisiltä pyyntialueilta. Kaiken kaikkiaan merimetsojen aiheuttamat suorat vahingot ovat näkyvissä tilastoissa, mutta niiden välilliset vaikutukset kalastuksen kannattavuuteen ja kalakantojen käyttäytymiseen ovat monin paikoin vielä merkittävämpiä.

Haastattelutkimukset vuosilta 2015–2020 osoittavat, että monilla rannikkoalueilla kalastajat kokevat merimetsojen haittaavan kalastusta jopa hylkeitä enemmän. Merimetsot syövät kuhan, lohen, ahvenen ja siian poikasia sekä saaliskaloja suoraan pyydyksistä, ja niiden läsnäolo muuttaa kalojen käyttäytymistä tavalla, joka heikentää saaliin määrää: ahven pakenee matalaan tai syvänteisiin ja suuret merimetsoparvet voivat hajottaa ahvenen ja silakan kutuparvia. Kalastajat ovat kertoneet myös rysien tyhjentyä ja siikojen nokkimisvaurioista sekä siitä, että osa on joutunut lopettamaan perinteisiä verkkopyyntimuotoja jatkuvien menetysten vuoksi. Joissakin tapauksissa merimetsojen karkottaminen tai kolonioiden siirtäminen on kuitenkin parantanut saaliin määrää.

Itämeren alueen laajemmissa haastatteluissa kalastajat pitivät eläinkantoihin vaikuttamista – kuten metsästystä ja munien käsittelyä – tärkeimpänä keinona lievittää merimetsojen aiheuttamia haittoja, sillä häirintätoimet siirtävät ongelmaa vain muualle ja teknisiä ratkaisuja pidetään tehottomampina kuin hyljeongelman torjunnassa. Taloudelliset kompensatiot koetaan riittämättömiksi, eikä niiden katsota ratkaisevan ongelmaa, koska kalastajat haluavat ennen kaikkea pystyä harjoittamaan kalastusta kannattavasti ja luonnonläheisenä elinkeinona.

Keskeinen huoli on merimetsojen vaikutus myös uhanalaiseihin vaelluskalakantoihin, josta on hyvin vähän tutkimustuloksia Suomesta. Lohikalat voivat olla potentiaalisen predaation kohteena esim. jokisissa smolttien vaelluksen aikaan. Tietyissä paikoissa tämä voi vaikuttaa uhanalaisten kalakantojen elvyttämistavoitteisiin.

FAO:n alainen EIFAAC (European Inland Fisheries and Aquaculture Advisory Commission) on laatinut ja koonnut viime vuosina useita asiakirjoja, jotka käsittelevät merimetsojen (Great Cormorant) vaikutuksia sisävesikalastukseen, rannikkokalastukseen, vesiviljelyyn ja biodiversiteettiin. Merimetsojen kasvava määrä aiheuttaa Euroopan laajuisesti huomattavia sosioekonomisia menetyksiä ja ekologisia haittoja Euroopassa kalataloudelle ja vesiviljelylle: vuosittaiset taloudelliset menetykset ylittävät 350 miljoonaa euroa, ja monet kalankasvattamot sekä kalastusseurat kamppailevat saalimenetyksistä, lisätyöstä ja epävarmoista investointi näkymistä. Merimetsot syövät vuodessa arviolta 365 000 tonnia kalaa, mikä voi heikentää kotimaisen kalan saatavuutta ja voi lisätä tuontiriippuvuutta. Luontovaikutukset ovat yhtä merkittäviä: merimetsojen saalistus voi vaikeuttaa uhanalaisten tai heikentyneiden kalalajien, kuten lohen, harjuksen ja ankeriaan, elpymistä. Lisäksi niiden pesimäkoloniat saattavat muuttaa ympäristöä voimakkaasti — puustoa kuolee, maaperä rehevöityy ja ravinteita huuhtoutuu vesistöihin, mikä voi kiihdyttää rehevöitymistä ja heikentää vesien ekologista tilaa.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti siirtää valkoposkihanhi ja merimetsa metsästyslain piiriin, poistaa näihin lajeihin kohdistuvat tarpeettomat metsästysrajoitukset ja samalla huolehtia vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille. Tarkoituksena on hyödyntää lintudirektiivin joustoja mahdollisimman tehokkaasti, jotta linnuista aiheutuvat vahingot ja muut kustannukset saadaan hallintaan. Lisäksi tavoitteena on helpottaa toistuvista vahingoista kärsivien tahojen asemaa sekä mahdollistaa luvallisesti haltuun otettujen valkoposkihanhiin ja merimetsojen lihan hyödyntäminen.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsästyslakia siten, että merimetsa ja valkoposkihanhi lisättäisiin metsästyslaissa säädettyjen riistalintujen luetteloon. Valkoposkihanhi ja merimetsa rauhoitettaisiin ympärivuotisesti, mutta laissa säädettäisiin rauhoitusta koskevista poikkeuksista, jotka mahdollistaisivat lajien metsästyksen vahinkojen ehkäisemiseksi. Sääntelyyn sisällytettäisiin velvoite saalisilmoituksen tekemiseen. Rauhoituksesta voitaisiin poiketa myös Suomen riistakeskuksen poikkeusluvalla. Saaliiksi saadun valkoposkihanhiin ja merimetsan myynti kiellettäisiin, mutta saaliin hyödyntäminen metsästäjien omassa taloudessa olisi mahdollista.

Rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemisestä ja korvaamisesta annettua lakia muutettaisiin siten, että valkoposkihanhiin aiheuttamien vahinkojen korvaaminen jatkuisi nykykäytännön mukaisesti. Valkoposkihanhiin aiheuttamien vahinkojen korvaaminen ja vahinkojen estämisen rahoitus säilyisivät siten ympäristöhallinnon vastuulla siihen saakka, kun valkoposkihanhi ja merimetsa lisätään lintudirektiivin liitteeseen II/A tai II/B.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Yleistä

Näiden muutoksien edut olisivat huomattavasti paremmat kuin vaihtoehto siirtää lajien kaikki hallinta korvausmenettelyineen maa- ja metsätalousministeriölle, riistahallinnolle ja Ruokavirastolle sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille. Riistakeskus pystyy luvittamaan poikkeusluvut todennäköisesti huomattavasti nopeammin kuin Lupa- ja valvontavirasto. Suojametsästäys suoraan lain nojalla vähentää byrokratiaa huomattavasti ja todennäköisesti voi vähentää valtiolle koituvia viljelysvahinkokorvauksia. Tämä keventää myös kuntien taakkaa vahinkojen todentamisessa ja elinvoimakeskusten korvauskäsittelyssä, mikäli vahingot todellisuudessa vähenevät. Vaikka käsittelyajat saatiin aiemmasta useista kuukausista kohtuullisiksi (vuonna 2024 hakemuksen saapumisesta päätökseen kesti keskimäärin 1,5 kk), Suomen riistakeskuksen poikkeusluvut käsitellään poikkeuksetta huomattavasti nopeammin ja edullisemmin. Esimerkiksi suurpetojen karkotusluvut ovat ilmaisia. Lupa- ja valvontaviraston lupakäsittelyn nopeudesta ei ole vielä kokemuksia, mutta hakemuseräisiin saattaa alentavasti vaikuttaa viisinkertaiseksi noussut käsittelyhintaa (1500 €/lupa). Merimetson osalta huomioitavaa on, että yksityishenkilöltä, joka hakee merimetsoja koskevaa poikkeuslupaa ilman taloudellista tarkoitusta, esimerkiksi mökkisaarella tapahtuvien vahinkojen takia, suoritemaksu on edelleen 316 €.

Poikkeuslupia onkin 1.1.2026 alkaen haettu ainoastaan yksi kpl (2.4.mennessä). Suoritemaksun merkittävä korotus sai hakijoita hakemaan poikkeuslupia (20 kpl) ennen vuotta 2026. Lupakäsittely kestää siten yhä useita kuukausia. Merimetsoja koskevia poikkeuslupahakemuksia ei ole myöskään tullut vireille vuoden 2026 puolella.

Taulukko. Kaikki Varsinais-Suomen ELY-keskuksen (2021–2025) ja Lupa- ja valvontaviraston (2026) poikkeuslupapäätökset sekä valkuposkihanhea ja merimetsoa koskevat poikkeuslupapäätökset.

Vuosi	Kaikki	Valkoposkihanhet	Merimetso
2026	101	20	2
2025	228	28	13
2024	150	21	5
2023	196	48	15
2022	153	63	6
2021	131	36	5

Valkoposkihanhienviljelyksille ja merimetsojen kalakannoille ja -taloudelle aiheuttamissa vahingoissa ei poikkeuslupia olisi vaan ongelmiin voitaisiin puuttua välittömästi tiettyjen edellytysten täytyessä. Lisäksi suojametsästäys vähentäisi byrokratiaa ja hakijan lupakustannukset käytännössä poistuisivat lentokentillä, viljelyksillä ja pyydysten lähetyksiltä, kalankasvattamoilla sekä kalojen tärkeillä lisääntymisalueilla. Nykytilaan tulisi joustoja kuoliaaksi ampumisen ja hyödyntämisen suhteen, malli vähentäisi myös vahingonkorvaamisen

määrää ja vahingoneston kustannuksia ja säästäisi siten luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenomomentin (35.10.63) määrärahoja.

Malli ei aiheuttaisi merkittäviä henkilöresurssisiirtoja, lukuun ottamatta Suomen riistakeskukseen tarvittavia uusia lupakäsittelijöitä. Heitä tarvittaisiin arviolta 1,5 henkilötyövuoden verran, mikä vastaa 134 000 euron vuotuisia palkkakustannuksia. Nämä menot tulisi kattaa Lupa- ja valvontaviraston toimintamenoista.

Samalla Lupa- ja valvontaviraston tehtävät kevenevät merkittävästi, koska poikkeuslupitus, siihen liittyvät valitusprosessit ja lajikohtainen neuvonta päättyvät näiden lajien osalta. Näin ollen viraston nykyinen työkuorma pienenee olennaisesti, mikä mahdollistaa resurssien uudelleenkohdentamisen ilman tarvetta lisärahoitukselle

Vaikka suojametsästyksen vähentää lupakäsittelyä, poikkeuslupia tullaan hakemaan muihin tilanteisiin, joista vain osa tunnustetaan. Poikkeuslupia tullaan hakemaan hajuhaittojen takia, puuston tuhoutumisen, uimarantojen pilaantumisen takia. Poikkeuslupamaksut eivät riitä lupakäsittelyn rahoittamiseen ja riistanhoitomaksun korotus ei voi olla ratkaisu poikkeusluvituksen hoitamiseksi. Vastauksessa kirjalliseen kysymykseen KKV672/2022 liittyen EK42/2022vp lausumaan, jossa vaaditaan, että valkuposkikihanhia koskevat poikkeuslupa-asiat siirretään VARELY:ltä Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja samalla lupamenettelyä sujuvoitetaan, ympäristöministeriö on arvioinut uudelleen organisointiin tarvittavan lisäresurssin olevan 4 henkilötyövuotta (0,3 milj euroa). Arvio on kuitenkin sisältänyt sen, että saadaan riittävät vakituiset resurssit keskitetyn poikkeuslupatehtävän hoitamiseen. Silloista resurssitarvearviota ei siten voi verrata tähän tilanteeseen.

Uudistus edellyttää muutoksia riistakeskuksen OmaRiista-tietojärjestelmään valkuposkikihanhien ja merimetsojen saalisraportoinnin varmistamiseksi. Muutokset tulevat olla tehtynä syksyyn mennessä. Arvion mukaan kehitystyöhön tarvitaan 190 000 euroa, josta ostopalveluihin 180 000 euroa ja riistakeskuksen omaan työhön 10 000 euroa. Lupakäsittelyn saalisraportoinnin ja ylläpidon vuosittainen tarve tulee olemaan noin 40 000 euroa.

Vahingonkorvaukset ja vahingonestoavustukset hoidettaisiin luonnonsuojelulain nojalla maksettavien, rauhoitettujen eläinten aiheuttamien eläin- ja viljelysvahinkojen, kalanviljelyslaitosten sekä poroeläimille aiheutuneiden vahinkojen haku- ja korvausjärjestelmän kautta, jonka sähköistämiseen on jo sijoitettu 335 000 euroa (hanke toteutettiin 2022–2023).

Suomessa on kokeiltu sireenejä, kaasupalloja, haukkaleijoja, ihmisfiguureja, kaasutykkejä, automaattilasereita, käsilaserlaitteita, hanhipaimenia, karkottavia koiria ja drooneja, mutta mitkään kokeilut eivät ole tuottaneet pysyviä tuloksia, jotka merkittävästi vähentäisivät satovahinkoja. Useissa tutkimuksissa on testattu aktiivisia karkotteita erilaisissa olosuhteissa, ja kaikissa tulokset ovat saman suuntaisia: hanhia voidaan pelottaa pois aktiivisilla menetelmillä, mutta niiden loitolla pitäminen vaatii jatkuvaa panostusta ja voi siten olla heikosti kustannustehokasta.

Tanskalaisessa tutkimuksessa (Sørensen et al 2026) haastateltiin 54 viljelijää, joilla on ongelmia valkuposkikihanhien kanssa. Saatua tietoa on huomattavasti laajempaa kuin mitä olisi realistista saavuttaa tieteellisten kokeiden avulla. Viljelijöiden kokemuksia verrattiin myös tieteelliseen näyttöön. Kokemusten mukaan passiiviset karkotteet (esim. linnunpelätit) vaikuttavat vain muutaman hehtaarin alueella ja teho kestää 4–6 päivää, kunnes hanhet tottuvat niihin. Aktiiviset menetelmät ja äänikarkotteet vaikuttavat laajalle alueelle, mutta lyhyen aikaa. GPS-lähetinpannoitetuilla valkuposkikihanhilla Guldborgsundin kunnassa tehdyn tutkimuksen

mukaan aktiivinen karkotus häiritsi vain pientä osaa hanhista koko alueella. Uusia hanhia saapui pian karkotustoimenpiteen jälkeen, koska ne eivät olleet kokeneet häiriötä ja saattoivat turvallisesti hyödyntää ravintoresurssia. Kaasutykit, muut äänikarkotteet ja suojametsästys tuottavat kuitenkin suurimmat pinta-ala-kesto -hyödyt. Tehokas suojametsästys edellyttää nopeaa reagointia metsästäjiltä toimia silloin, kun viljelijöillä on tarve suojata peltojaan. Metsästysvuokrasopimukset, joissa erikseen määritellään metsästäjien rooli karkotuksessa ja suojametsästyksessä, voivat parantaa yhteistyötä. Myös naapuriviljelijöiden yhteistyö ja häiriöttömien ruokailupeltojen (hanhipellot) käyttö lisäävät menetelmien tehoa. Koska rajauksen ulkopuolelle jäävät esimerkiksi viherlannoitusnurmet ja hanhipellot, on niiden osalta metsästäjien syytä ylläpitää aktiivista yhteistyötä viljelijöiden kanssa, jotta on mahdollista tunnistaa eri lohkojen käyttötarkoitukset. Tämä siitäkin näkökulmasta, ettei viljelijä jää ilman hanhipellon ympäristökorvausta. Suojametsästyksen on ajateltu kohdistuvan ainoastaan niille lohkoille, joille viljelijä katsoo sen olevan tarpeellista ja tarkoituksenmukaista laiminlyömättä viljelijätukien ehtoja.

Keskeisillä valkoposkihanhiin levähdysalueilla Itä- ja Kaakkois-Suomessa ei ole lainkaan hanhiin luontaisia ruokailualueita, kuten luonnonniittyjä. Valkoposkihanhet eivät siis voi mennä ruokailemaan muualle kuin pelloille. Luontaisten ruokailualueiden puuttumisen vuoksi kattava hanhipeltoverkosto, joilla hanhet voivat vapaasti ruokailla on välttämätön viljelyvahinkojen vähentämiseksi. Hanhipeltoja on tarkoitettu tukea jatkossakin osana konfliktin hallintaa. On kuitenkin huomattava, ettei maatalousalueita voi varata vain hanhiin laiduntamiseen vaan kasvatettava nurmi tarvitaan myös maitokarjalle. Kannattava elinkeino ei voi perustua vain hanhipelto- ja vahingonkorvauksiin.

Sääntelyn odotetaan ainakin jossain määrin vähentävän valkoposkihanhiin aiheuttamia maatalousvahinkoja, jotka ovat jo pitkään kohdistuneet erityisesti Etelä- ja Itä-Suomen kevätiljoihin, nurmiin ja uuden kasvukauden alun rehukasvustoihin. Vaikutukset saattavat muuttaa myös valkoposkihanhiin käyttäytymisen entistä enemmän metsästäettävien lajien kaltaiseksi. Suojametsästyksen kohdentaminen nimenomaan pelloille, joilla satoa ei ole vielä korjattu, on olennainen keino ehkäistä vahinkoja juuri niissä kriittisissä ajankohdissa, jolloin valkoposkihanhiparviin laidunnus voi kokonaan tuhota tai vakavasti heikentää kasvuston. Parvikoraja määrittäminen vähintään viiteen yksilöön vahvistaa toimenpiteiden valikoivuutta ja varmistaa, että toimet kohdistuvat vain niihin tilanteisiin, joissa vahingon syntymisen todennäköisyys on huomattava. Syksyn voimaantulon ajoitus merkitsee sitä, että sääntely on käytössä jo silloin, kun talvehtimisalueelle palaavat hanhiparvet voivat edelleen aiheuttaa vahinkoja syysviljoihin, jos korjuu ei ole vielä valmistunut. Vahinkoalueella syyskylvöisten viljojen viljely on nykyisin lähes loppunut, koska valkoposkihanhet syövät keväisin viljojen oraat. Syyskylvöisten rukiin ja vehnän, ja monivuotisen nurmen vahinkoriski on huomattavasti suurempi kuin ei-syötäväksi kelpaavan viljelykasvin. Vaikutukset korostuvat kuitenkin keväällä, jolloin valkoposkihanhiin ravinnonkäyttö on intensiivisimmillään ja vahinkojen arvo on keskimäärin selvästi korkeampi ja vaikutus itärajan alueen asuttuna pitämiseen ja tilojen elinkeinon jatkamismahdollisuuksiin on suurempi. Sääntely tukee myös huoltovarmuutta, sillä tilojen oma rehuntuotanto on keskeinen osa kotieläintuotannon kannattavuutta, eikä korkeaproteiinisten rehukasvustojen menetystä ole helppo korvata markkinaehtoisesti.

Merimetson aiheuttamat vaikutukset kohdistuvat erityisesti rannikkoseudun kaupalliseen ja pienimuotoiseen kalastukseen sekä kalankasvatukseen. Käytännön kokemukset Tanskasta osoittavat, että merimetson kohdalla karkotusmenetelmien tehostaminen rajatulla tappavalla torjunnalla tekee karkotuksesta tehokkaampaa. Merimetson aiheuttamien kalataloushaittojen hallinnan tarve perustuu sekä kansalliseen että kansainväliseen tutkimustietoon, jonka mukaan suurten merimetsokolonioiden läheisyydessä voi esiintyä paikallisesti merkittäviä vaikutuksia kalastoon, kalastukseen ja kalatalouden toimintaedellytyksiin. Vaikutukset voivat kohdistua

muun muassa kalojen kuolleisuuteen, kalojen käyttäytymiseen, pyydysvahinkoihin sekä kalastuksen kannattavuuteen erityisesti rannikkoalueilla. Samalla on kuitenkin tunnistettava, että tutkimustieto vaikutuksista on osin ristiriitaista ja tulkinnaltaan haastavaa, eikä Suomessa ole tieteellisesti osoitettu merimetson saalistuspaineen vaikuttavan laajamittaisesti keskeisten talouskalalajien koko rannikon tasoihin populaatioihin. Merimetsokantaa ei siten voida pitää yksittäisenä ratkaisevana tekijänä esimerkiksi ahven- tai kuhakantojen kehityksessä, jossa taustalla vaikuttavat myös muut merkittävät tekijät, kuten rehevöityminen ja sen välilliset vaikutukset.

Tutkimuksissa on korostettu, että merimetsojen vaikutukset ovat tyypillisesti paikallisia ja alueellisesti vaihtelevia. Tämän vuoksi vaikutuksia ei voida arvioida yksinomaan laajojen merialueiden kokonaissaaliiden tai kalakantojen biomassan perusteella. Paikallisesti vaikutukset voivat olla kalataloudellisesti merkittäviä, vaikka koko merialueen kalakantojen tila säilyisi hyvänä. Tämä näkökulma korostuu erityisesti rannikkokalastuksessa, joka perustuu paikallisiin kalavaroihin ja rajautuneisiin kalastusalueisiin. Esimerkiksi ahven ja kuha ovat rannikkoympäristössä varsin paikallisia lajeja, jolloin pitkään jatkuva alueellinen saalistuspaine voi kumuloitua ja heijastua lopulta paikallisen kalakannan kokoon ja rakenteeseen.

Kotimaisissa tutkimuksissa on havaittu, että suuret merimetsokoloniat voivat vaikuttaa rannikkovesien kalayhteisöihin ja kalastukseen, erityisesti ahvenvaltaisilla alueilla. Vaikutukset eivät rajoitu pelkästään suoraan saalistukseen, vaan ulottuvat myös kalojen käyttäytymiseen. Kalojen reagointi predaatiopaineeseen – riippumatta siitä, aiheutuuko se merimetsosta vai muista petoeläimistä – voi johtaa saaliskalojen siirtymiseen, parveutumisen muutoksiin tai varovaisempaan käyttäytymiseen. Tällaisilla muutoksilla on suoria vaikutuksia kalastukseen, joka perustuu pitkälti kalojen käyttäytymisen ennustettavuuteen ja pyydysten tehokkaaseen käyttöön. Jos kalat muuttavat käyttäytymistään tai poistuvat pyyntialueilta, kalastuksen tehokkuus heikkenee ja kustannukset kasvavat. Tämä on erityisen merkityksellistä kaupallisessa kalastuksessa, jossa kalastusalueiden vaihtaminen ei ole usein mahdollista lupajärjestelmien vuoksi.

Lisäksi merimetsojen on todettu osaavan saalistaa tehokkaasti sekä yksittäin että parvissa, ja niiden saalistusstrategia voi vaihdella ympäristötekijöiden ja vuodenaikojen mukaan. Erityisesti parvissa tapahtuva saalistus voi paikallisesti lisätä saalistuspainetta ja voimistaa vaikutuksia kalaston käyttäytymiseen. Kyse ei myöskään ole pelkästään kutuaikaan kohdistuvasta vaikutuksesta, vaan esimerkiksi syksyllä tapahtuva kutukypsien yksilöiden saalistus vähentää suoraan seuraavan kevään kutukantaa. Näiden vaikutusten osoittaminen tutkimuksellisesti on kuitenkin haastavaa, ja pitkäaikaisia seurantatutkimuksia Suomen olosuhteissa on vähän.

Luken tutkimuksissa on käytetty erilaisia menetelmiä merimetson vaikutusten arviointiin, ja tulokset heijastavat ilmiön monimutkaisuutta. Esimerkiksi PIT-merkintään perustuvat tutkimukset antavat mahdollisuuden arvioida saalistuspaineen kohdentumista ja sen mahdollisia kumulatiivisia vaikutuksia kalakantoihin pitkällä aikavälillä. Sen sijaan yksittäisiin pyyntitilanteisiin, kuten rysien läheisyyteen, kohdistuvat videoseurannat voivat kuvata rajattua ilmiötä, mutta eivät anna kattavaa kuvaa merimetson kokonaisvaikutuksesta alueen kalastoon tai saalistuspaineen kumulatiivisista vaikutuksista. Näin ollen yksittäisten tutkimusten perusteella ei voida tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä merimetson kalataloudellisesta kokonaishaitasta.

Kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa on puolestaan dokumentoitu merimetsojen merkittäviä vaikutuksia muun muassa vaelluskalojen smolttivaiheen kuolleisuuteen, sisävesi- ja rannikkokalastukseen sekä istutuskalakantoihin. Erityisesti tilanteissa, joissa kalakannat ovat jo ennestään heikentyneitä, predaatio voi vaikeuttaa niiden elpymistä. Myös kansainvälisessä

politiikkakeskustelussa merimetsojen hallintaa tarkastellaan yhä enemmän osana ekosysteemipohjaista luonnonvarojen hallintaa, jossa paikalliset vaikutukset ja kumulatiiviset riskit tunnistetaan keskeisiksi tekijöiksi.

Merimetsojen vaikutuksia koskevaan tutkimukseen liittyy edelleen epävarmuuksia, eikä kaikkia vaikutusmekanismeja voida kvantifioida tarkasti rannikkoekosysteemien monimutkaisuuden vuoksi. Tutkimusnäytön osittainen puuttuminen ei kuitenkaan tarkoita, etteikö biologisesti uskottavia ja kalataloudellisesti merkittäviä vaikutuksia voisi esiintyä. Tämän vuoksi hallintaa on perusteltua tarkastella riskiperusteisesti: kun vaikutusmekanismit ovat tunnettuja ja paikallisten haittojen mahdollisuus on olemassa, voidaan kohdennettuja toimenpiteitä pitää perusteltuina.

Esityksen tavoitteena ei ole merimetsokannan vaarantaminen tai lajin yleinen vähentäminen, vaan mahdollistaa alueellisesti kohdennetut ja joustavat toimet tilanteissa, joissa merimetsojen aiheuttamien kalataloushaittojen riski on merkittävä. Kyse on adaptiivisesta, suhteellisuusperiaatteen perustuvasta hallinnasta, jossa huomioidaan sekä tutkimustiedon epävarmuudet että toisaalta paikallisten ja kumulatiivisten vaikutusten biologinen uskottavuus ja taloudellinen merkitys erityisesti rannikkokalastukselle.

Vaikutuksien toteamiseen saattaa mennä vuosia. Ajallisesti rajattu metsästys pyydysalueidenläheisyydessä estää myös sen, että toiminta osuisi pesimäaikaiseen herkkyyyskauteen. Pesimäpaikkojen 300 metrin suojaetäisyys turvaa suurikokoisten petolintujen pesinnän häiriöttömyyttä kunnes poikaset ovat lentokykyisiä.

Hallitusohjelma toteaa seuraavaa:

- 1) Tarpeettomat metsästysrajoitukset elinvoimaisten lajien, kuten merimetsan ja valkopskihanhen osalta poistetaan
- 2), ja lajit siirretään metsästyslain piiriin.
- 3) Huolehditaan samalla vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille.
- 4) Hallitus vaikuttaa siihen, että lajit siirretään lintudirektiivin tiukasti suojeltujen lajien listalta.
- 5) Poikkeusluvalla haltuunotettujen lintujen lihaa on voitava hyödyntää.

Hallitusohjelman kirjauksista kaikki toteutuisivat. Tarpeettomat metsästysrajoitukset poistuvat suojametsästyksen kautta, jolloin kohta 5 eli hyödyntäminen mahdollistuu. Myös lajien siirto metsästyslain piiriin suojametsästyksen ja luvituksen osalta toteutuvat. Oikeudenmukainen korvaaminen RauLaKo -lain kautta takaa täysimääräiset viljelyvahinkokorvaukset kuten tähänkin saakka. Tämä olisi kustannusneutraali malli, jossa notifiointia ei tarvita, koska vahingot korvaava viranomainen tai korvauksen oikeusperusta eivät muutu. Myös laji säilyy täysin rauhoitettuna. Myöskään budjettiteknisiä muutoksia ei tarvita juurikaan, koska korvaaminen säilyy ympäristöhallinnolla. Malli olisi hyvin samantapainen kuin Ruotsissa, jossa valkopskihanhen tiukasta suojelusta poiketaan metsästysasetuksella vaikka laji ei Ruotsissakaan ole lintudirektiivin liitteen II mukainen metsästettävä laji. Olennaista olisi se, että hallussapito ja hyödyntäminen lukuunottamatta kaupallista hyödyntämistä mahdollistuisi kuten Ruotsissa. Valkopskihanhia ja merimetsoja koskevaa EU-vaikuttamista toteutetaan edelleen aktiivisesti lintudirektiivin liitteen II tarkistamista koskevan E-kirjeen (E 11/2025 vp) pohjalta yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön ja valtioneuvoston kanslian kanssa.

Valkoposkihanhen ja merimetson aiheuttamat vahingot ja tilanne Suomessa on nostettu maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön ja komission välisissä sekä muiden jäsenmaiden kanssa käydyissä useissa tapaamisissa. Vaikuttamistyötä liitesirron hyväksi tehdään kokonaisvaltaisesti kaikilla mahdollisilla tasoilla virkatasosta poliittiseen tasoon. Poliittisen tason vaikuttamisesta voidaan erityisesti mainita ministereiden kahdenväliset tapaamiset komission kanssa sekä muiden jäsenvaltioiden ministerien kanssa.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin

Valkoposkihanhen ja merimetson säätäminen rauhoitetuksi riistalajiksi metsästyslain 5:ään ja rauhoituksesta poikkeaminen metsästyslailla muuttaisi toimivaltaisen viranomaisen Suomen riistakeskukseksi. Jatkossa poikkeuslupaa voisi siten hakea Suomen riistakeskukselta Lupa- ja valvontaviraston sijasta valkoposkihanhen ja merimetson häiritsemiseen, pyydystämiseen tai tappamiseen. Muilta osin elinvoimakeskusten toimivalta valkoposkihanhen aiheuttamien vahinkojen korvaamisen ja vahinkojenestoavustusten myöntämisen sekä neuvonnan osalta suhteen säilyisi ennallaan. Siten esimerkiksi lintudirektiivin liitteen I lajien esiintymispaikkasuojelu (LsL 79§) jäisi elinvoimakeskusten toimivaltaan. Muun pesimälinnuston kuin riistalintujen häirintää koskevista poikkeusluvista vastaisi edelleen Lupa- ja valvontavirasto.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun ([KHO:2015:104](#)) mukaan poikkeusluvasta päättävän viranomaisen on arvioitava, onko hanhien aiheuttamien vakavien vahinkojen estämiseksi olemassa jokin muu tyydyttävä ratkaisu kuin hanhien ampuminen hakemuksessa esitetyn mukaisesti. KHO toteaa, että lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaista poikkeusmahdollisuutta on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tulkittava suppeasti. Poikkeaminen voidaan hyväksyä ainoastaan, jos ei ole olemassa mitään muuta mahdollista tyydyttävää ratkaisua haitan ehkäisemiseksi. Näissä erikseen mainituissa tapauksissa voidaan todeta vuosien kokemusten ja tutkimusten kautta, että ei ole olemassa sellaisia ratkaisuja, joita voitaisiin pitää tyydyttävinä elinkeinon näkökulmasta. Ainoa toimiva keino olisi valkoposkihanhen lisääminen lintudirektiivin II-liitteeseen, jolloin kantaa voitaisiin rajoittaa metsästyksen keinoin. Muutos todennäköisesti ei ole tapahtumassa lähivuosiin, sillä Norja on yrittänyt jo kaksi kertaa Bernin sopimuksen muutosta, mutta EU-jäsenvaltiot eivät ole saavuttaneet asiassa riittävää yksimielisyyttä. Myöskään tulkintaohjeen päivittämisen ei uskota suoraan muuttavan oikeuskäytäntöä, koska komission ohjeasiakirjat eivät ole oikeudellisesti sitovia, vaikkakin niillä on tosiasiallista merkitystä lintudirektiivin tulkinnassa. Komissio on painottanut useaan otteeseen mm. EU-parlamentin kirjallisissa kysymyksissä, että jäsenvaltioiden tulisi käyttää lintudirektiivin tarjoamia joustoja mukaan lukien tappavat keinot. Tämän johdosta on tarpeen keventää viranomaisen tapauskohtaista arviointia ja näyttötaakkaa ja säätää asiasta suoraan lailla.

Merimetsojen osalta vaihtoehtoja on ollut enemmän monessa suhteessa. VARELY on myöntänyt lupia merimetsojen pesien hävittämiseen, munien öljyämiseen sekä lintujen ampumiseen, joten pelkästään metsästyslain piiriin säätäminen ja vain poikkeusluvilla tapahtuvaksi olisi vain mahdollistanut ammuttujen lintujen hyödyntämisen tilanteessa, jossa kuoliaaksi ampumista sallitaan. KHO:n 2025 alussa tekemän merimetsoratkaisun johdosta ampuminen on ollut käytännössä poissa keinovalikoimasta. Tilanne ei tulisi muuttumaan ilman merkittäviä panostuksia tutkimukseen poikkeuslupametsästyksen vaikutuksesta kalakantojen suojaamiselle.

Nykyisin rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 9 §:n nojalla kunnan maaseutuviranomaisen tehtävänä on ainoastaan

viljelysvahingon toteaminen ja arvioiminen. Koska elinvoimakeskusten toimivalta korvauskäsittelyn osalta säilyy ennallaan, ehdotuksella ei ole vaikutuksia kuntien tehtäviin.

Toimeenpanossa selkeät vastuut ovat keskeisiä. Suomen riistakeskus vastaa suojametsästyksen saalisraporttien vastaanottamisesta ja tilastoinnista sekä direktiiviraportoinnista komissiolle. siltä osin kuin kysymys on riistalajeihin kohdistuvista poikkeuksista. Suomen riistakeskus voi tarvittaessa laatia metsästäjille käytännön oppaan tai ohjeet suojametsästyksen vastuulliseen toteuttamiseen ja ilmoitusvelvollisuuden hoitamiseen. Elinvoimakeskukset jatkavat valkuposkihanhen maatalousvahinkojen korvaamista ja myöntävät avustuksia vahinkojen ennaltaehkäisemiseen sekä tarjoavat neuvontaa vahinkojen hallinnassa. Lupa- ja valvontavirasto käsittelee luonnonsuojelulailta suojeltujen lajien poikkeusluvut, mutta valkuposkihanhi ja merimetso jäävät jatkossa tämän ulkopuolelle, sillä ne siirtyvät metsästyslain piiriin aina rauhoitettuna riistalajeina. Luonnonvarakeskus ylläpitää valkuposkihanhen ja merimetson kanta- ja esiintymisseurantaa, ja valvonnan käytännöt koordinoidaan tarvittaessa Erävalvonnan yhteistyöryhmässä maa- ja metsätalousministeriön, Metsähallituksen, Poliisihallituksen, Suomen riistakeskuksen ja Rajavartiolaitoksen kesken. Soveltamisessa tukeudutaan yleisesti saatavilla olevaan havaintotietoon, mukaan lukien laji.fi-palvelun ruutuaineisto, sekä pesimäkolonioiden maastossa havaittavaan tunnistettavuuteen. Petolintujen pesäpaikkatiedot huomioidaan viranomaisten käytössä olevina suojelusyistä salassa pidettävänä tietoina soveltamistarpeen mukaan.

Sääntely vähentää tarvetta tapauskohtaisille, usein haastaville poikkeuslupahakemuksille, joiden käsittely on todennäköisesti LVV:ssä yhtä hidasta että laajan näyttöaineiston vaativalta kuin aiemmin VARELY:ssä. Kun suojametsästyksen edellytykset säädetään lain tasolla selkeästi, valvonta kohdistuu siihen, että metsästys toteutetaan lakisääteisten edellytysten puitteissa eikä siihen, että viranomaisen arvioisi luvan ehtoja yksityiskohtaisesti. Pesimäpaikkojen suojaetäisyys on helppotulkintainen eikä vaadi yksityiskohtaisten koordinaattien julkistamista, mikä helpottaa valvontaa ja vähentää kirjaamisvelvoitteita. Saalisilmoitusjärjestelmä mahdollistaa reaaliaikaisen seurannan ilman uusia hallinnollisia rakenteita.

4.2.3 Taloudelliset vaikutukset

Sääntelyllä ei arvioida olevan merkittäviä uusia kustannusvaikutuksia valtiolle. Elinvoimakeskusten vahinkokorvaus- ja avustusmenot jatkuvat ennallaan, mutta suojametsästyksen voi pitkällä aikavälillä vähentää erityisesti kevään maatalousvahinkojen korvaustarvetta. Saalisilmoitusjärjestelmä voidaan pääasiassa toteuttaa riistakeskuksen olemassa olevien tietojärjestelmien avulla, eikä se edellytä erillistä järjestelmähanketta. Tietojärjestelmien muuttamiseen valkuposkihanhen ja merimetsöjen saalisraportoinnin varmistamiseksi ja ylläpitoon on syytä kuitenkin varata resursseja. Kalataloudessa sääntely voi vähentää pyydysvahinkoja ja tehostaa istutusten tuottoa, mikä tukee kalastusyritysten kannattavuutta mutta ei kasvata valtion kustannuksia. CAP-rahoitteiset hanhipellot täydentävät sääntelyä ja pysyvät normaalissa rahoituksessa (vuonna 2024 noin 2,85 miljoonaa euroa), eikä uusi sääntely edellytä niihin muutoksia.

Sääntely parantaa maaseutualueiden toimintaedellytyksiä, erityisesti niillä alueilla, joilla hanhi- ja merimetsövahingot ovat jo pitkään rasittaneet maatalous- ja kalatalouselinkeinoja. Suojametsästyksen rajaukset takaavat, että toiminta ei kohdistu pesimäalueisiin tai muihin ekologisesti herkkiin kohteisiin, mikä turvaa luonnon monimuotoisuuden ja estää suojeltujen petolintujen häiriötä. Menettely vahvistaa maanomistajien ja elinkeinonharjoittajien oikeutta suojata omaisuuttaan tilanteissa, joissa vahingot ovat toistuvia ja vaihtoehtoiset keinot on jo käytetty. Samalla se tukee yleistä hyväksyttävyyttä kohdentamalla toimet täsmällisesti

vahinkotilanteisiin ja säilyttämällä muut haittojenhallinnan keinot metsästyslain 41 b §:n kautta käytettävissä.

Tähän mennessä valkuposkivanhan aiheuttamat viljelysvahingot on korvattu ympäristöministeriön pääluokasta valtion talousarvion momentilta [35.10.63](#) (Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot) aina täysimääräisesti. Korvaukset rahoitetaan julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa, eikä tähän ehdoteta muutoksia. Hallitusohjelmassa todetaan, että kun lajit siirretään metsästyslain piiriin, huolehditaan vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille. RauLaKo-laista annetun ympäristövaliokunnan mietinnön (YMVM10/2021) mukaan vahingon johdosta maksettavan korvauksen täysimääräisyys on keskeinen tekijä lakiehdotuksen tavoitteiden saavuttamisessa. Koko korvausjärjestelmän uskottavuus riippuu siitä, että korvausten rahoittamiseen myönnetään vahinkomäärien näkökulmasta riittävä rahoitus joko momentin sisäisellä kohdentamisella tai momentin määrärahatasoa korottamalla. Korvausmenettely ja vahinkojen estämiseen liittyvien avustusten myöntäminen tulisivat jatkumaan kuten ennenkin, joten korvausten osalta ei tulisi muutoksia lainkaan.

Ympäristöhallinnossa valkuposkivanhan ja merimetsöjä koskevan poikkeusluvituksen henkilöstöresurssi olivat Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa vuonna 2024 arviolta 1,35 henkilötyövuotta. Kustannukset syntyvät poikkeuslupapäätöksiin käytetystä työajasta (esittelijä ja ratkaisija). Asioita käsitteleviltä asiantuntijoilta saadun arvion mukaan merimetsöjen poikkeusluvut ovat työlämpiä käsiteltäviä. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kustannukset ovat vähentyneet, mikä johtuu muun muassa prosessien tehostumisesta ja valkuposkivanhan osalta hakemusten vähentymisestä. Henkilöstöressitarve ei ole muuttunut luvittavan viranomaisen muuttuessa, koska sama henkilöstö siirtyi sellaisenaan Lupa- ja valvontavirastoon.

Riistahallinnolle ehdotettava muutos aiheuttanee paitsi neuvonnan myös hakemusmäärän lisääntymistä muihin kuin maatalousvahinkoihin liittyvien poikkeuslupien osalta eli todelliset kustannukset ovat todennäköisesti suuremmat. Riistakeskuksen henkilöstöressin tarpeeksi arvioidaan 1,5 henkilötyövuotta (134 000 euroa) ja tietojärjestelmien ylläpitoon 40 000 euroa. Riistatalouden edistämismomentille 30.40.50 on sen johdosta varattava 174 000 euroa pysyvää lisäystä kehyksiin. Määrärahan nostoa ei voi kustannusneutraalin esityksen johdosta rahoittaa riistanhoitomaksua korottamalla vaan rahoitus tehtäviin olisi toteutettavissa Lupa- ja valvontaviraston toimintamenoista toimintamenot), jossa lupakäsittelyyn, valitusprosesseihin ja neuvontaan ei tarvita enää niin suuria resursseja.

Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa oli vuoden 2025 loppuun saakka osoitettu ns. lajivahinkokoordinaattorin (1htv) erikoistumistehtävä. Lisäksi Pohjois-Karjalan ELY-keskuksessa työskenteli suunnittelija, joka toteutti lajiseurantaa 0,25 htv:n verran ennen kuin tehtävät siirrettiin elinvoimakeskuksiin. Lajikoordinaattorin tai suunnittelijoiden tehtäviin ei tulisi muutoksia.

Suomen ympäristökeskuksessa käytettiin vuonna 2024 merimetsökannan seurantaan 71 000 euroa ja valkuposkivanhan pesimäkannan seurantaan 40 000 euroa. Kannanseuranta siirtyy muutoksessa Luonnonvarakeskukselle, joten vastaavansuuruiset määrärahat tulee osoittaa Suomessa pesivien kantojen seurannan ylläpitämiseksi.

Siirto ei aiheuta taloudellisia vaikutuksia yksittäisille elinkeinonharjoittajille, koska vahingonkorvauksien maksaminen ja vahinkojen estämisen avustaminen jatkuisi RauLaKo-lain mukaisena kunnes lajit on siirretty lintudirektiivin liitteeseen II.

Merimetson ja valkoposkihanhiin seurantojen siirtäminen SYKE:stä Luonnonvarakeskukselle varmistaa, että lajien kannankehityksestä, alueellisesta sijoittumisesta ja vahinkojenhallinnan tarpeista saadaan jatkossakin ajantasaista ja yhtenäistä tietoa ilman katkoksia pitkissä aikasarjoissa. Siirto vaatii alkuvaiheessa aineistojen harmonisointia, tietokantojen rakentamista ja käytäntöjen uudelleenjärjestelyä, mikä nostaa ensimmäisen vuoden kustannuksia.

Merimetson seuranta jatkuisi Luonnonvarakeskuksen koordinoimana pääosin nykyisellä mallilla, ja ensimmäisen vuoden kustannukset olisivat 91 000 euroa, jatkossa 70 000 euroa vuodessa. Pesivien valkoposkihanhiin seuranta voitaisiin toteuttaa kevennetysti hyödyntäen syyslaskentaa ja BirdLifen yhteistyötä, jolloin aloitusvuoden kustannus olisi 61 500 euroa ja jatkossa 40 000 euroa vuodessa. Levähtävien valkoposkihanhiin seuranta olisi uusi kokonaisuus, joka perustuisi satelliittipaikannukseen ja tuottaisi avointa paikkatietoa sekä vuosittaisia analyysejä hanhiin liikkeistä ja satovahinkoriskeistä. Tämän käynnistäminen maksaisi 191 500 euroa ja jatkuisi 92 500 euron vuosikustannuksilla.

Kokonaisuutena seurantojen siirron aloitusvuoden kustannukset olisivat 344 000 euroa ja vakiintuneet vuosikustannukset 202 500 euroa.

4.2.4 Vaikutukset lajien suojelutason

AEWA:n hanhityöryhmän raportin (2025) mukaan maastolaskentojen ja arvioiden mukaan valkoposkihanhiin muuttoreitin kokonaispopulaation kooksi arvioitiin noin 1,6 miljoonaa yksilöä tammikuussa 2024, mikä vastaa noin nelinkertaista suotuisaa viitepopulaatiota (Favourable Reference Population, FRP). Aiemmin populaatio oli pitkään vakaa noin 1,4 miljoonassa yksilössä, mutta näyttää siltä, että kanta on jälleen kasvanut kahden viime kauden aikana, vaikka samaan aikaan on raportoitu lintuinfluenssan aiheuttamista kuolleisuuksista.

Pesiviksi pareiksi muunnettuna Venäjän hallintayksikön (MU1) eli Pohjois-Karjalan ja Kaakkois-Suomen kautta muuttavien valkoposkihanhiin populaatio on selvästi yli FRP-tason ja 200 % FRP -kynnyksen yläpuolella.

Sen sijaan Baltian hallintayksikön (MU2) kanta on pienentynyt, ja populaatio laski vuonna 2024 alle 200 % FRP -kynnyksen. Tämän kehityksen vuoksi on tarpeen koordinoita mahdollisia saalismääriä eri jäsenvaltioiden välillä, mikäli laajat poikkeusluvut voisivat vaikuttaa merkittävästi Tanskan, Suomen tai Ruotsin paikallisiin pesimäkantoihin.

AEWA:n suositusten mukaan, kun populaatiotasoa on selvästi yli 200 % FRP:stä (kuten MU1:ssä), jäsenvaltioiden välinen poistuman koordinointi ei ole tarpeen. Suomessa pesivän kannan (MU2) osalta saalismäärien koordinointi tulee välttämättömäksi vain, jos poikkeuslupien laajempi käyttö voi vaikuttaa paikallisiin pesimäkantoihin. Näin ei todennäköisesti tapahdu, koska Suomessa pesivä valkoposkihanhiin kanta on levittäytynyt pääosin rannikkoalueelle ulkosaaristosta sisäsaaristoon mukaan lukien kaupunkien rannat sekä paikoin sisämaahan. Viljelysvahinkoja on näillä alueilla tullut huomattavan vähän verrattuna Pohjois-Karjalaan, Kaakkois-Suomeen ja Pohjois-Savoon, joiden kautta MU1 -populaatio muuttaa Venäjälle pesimään.

Merimetsojen osalta populaation kasvu voi todennäköisesti hidastua, koska ampuminen olisi jälleen mahdollista. Ruotsissa suojametsästyksen on johtanut hallittuun, mutta ei romahduttavaan kannanleikkaukseen. Suojametsästyksen kohdennetaan muutoinkin vain vahinkoalueille ja se ei kohdistu lainkaan pesimäkolonoihin. Koska suojametsästyksen on osa samaa sääntelykehikkoa kuin pesien hävittäminen ja munien öljyminen, vaikutukset voidaan arvioida näiden toimenpiteiden kautta. Yhdyskuntien sijainti voi muuttua, jos merimetsot hakeutuvat

rauhallisemmille pesimäalueille. Koska merimetso on elinvoimainen ja laaja-alaisesti pesivä, kannan kokonaismäärä ei todennäköisesti laske merkittävästi.

Merimetsojen metsästyksestä on kansainvälistä tutkimusnäyttöä lähinnä Kanadasta ja Isosta-Britanniasta, perustuen populaatiomallinnuksiin ja ennen–jälkeen asetelmiin. Satunnaistettuja kokeita ei ole tehty, koska niiden toteuttaminen on käytännössä vaativaa. On kuitenkin selvää, että lintujen poistaminen vähentää paikallisesti merimetsojen kalastoon kohdistamaa ravinnonkäyttöä ja että vaikutukset voivat olla kalalajikohtaisesti huomattavia.

Pidemmän aikavälin vaikutuksiin liittyy epävarmuuksia, sillä merimetsokannan kasvunopeutta, kuolevuutta, kokoa ja tiheydestä riippuvan säätelyn toimintaa ei tunneta tarkasti. Populaation laajamittainen ja pysyvä heikentäminen edellyttäisi toistuvia toimia ja on rakenteellisesti vaikeaa. Ampumatilanteissa eri ikäluokkien ja alalajien erottaminen on hankalaa, mikä lisää epävarmuutta siitä, miten pyynti kohdistuu populaatioon.

Monissa maissa merimetsojen vähentämistä on esitetty osaksi haittojen hallintaa, jopa siirtämistä suojeltavasta lajista riistalajiksi, jolloin sitä voitaisiin hyödyntää ravintona muiden riistalintujen tapaan. Vaikutuksia tarkastellaan myös eettisestä näkökulmasta, jota Suomessa ei ole juuri käsitelty. Kansalaismielipiteet jakautuvat: osa vastustaa lintujen vahingoittamista haittojen torjunnan nimissä, mutta enemmistö näyttää hyväksyvän merimetsojen vähentämisen osana elinkeinolle aiheutuvien vahinkojen torjuntatoimia. Myös poikkeuslupien ehtoja on ajoittain kritisoitu sekä kansalaisten että metsästäjien taholta.

4.2.5 Vaikutukset muuhun pesimälinnustoon

Metsästyks voi aiheuttaa häiriötä myös muille linnuille kuin varsinaiselle metsästyksen kohdelajille. Metsästäjä vastaa kuitenkin siitä, ettei suojametsästyksestä aiheudu metsästyksiläisissä tai luonnonsuojeluläisissä kiellettyä häiriötä muille lajeille. Ehdotettua suojametsästyksistä voidaan harjoittaa osittain lintujen lisääntymisaikana. Pesimärauhan näkökulmasta merkittävin vaikutus aiheutuu todennäköisesti keväisin pelloilla harjoitettavasta valkoposkihanhien suojametsästyksestä. Vaikutuksen arvioidaan kuitenkin olevan vähäinen, ja suojametsästyksellä voi olla myös myönteisiä vaikutuksia muuhun pesimälinnustoon. Vaikutuksen on katsottava olevan myös tilapäistä ja etenkin peltokahlaajien pesintää parantava toimi, joka ei edellytä Lupa- ja valvontaviraston lupaa muun pesimälinnuston häirinnän osalta.

Valkoposkihanhien karkotustoimien vaikutuksia työtyöhyppään ja kuovin pesintöihin on tutkittu Luonnonvarakeskuksen tutkimushankkeessa (*Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 12/2024, Hanhipellot ihmisten ja hanhien välisen ristiriidan lievittäjänä*). Tutkimushankkeessa havaittiin, että laiduntavien valkoposkihanhien määrällä oli negatiivinen vaikutus sekä pesinnän onnistumiseen että kuoriutuneiden poikasten määrään. Karkotustoimilla (paukkupatruuna ja äänetön karkotus) ei ollut negatiivista vaikutusta pesintöjen onnistumiseen tai kuoriutuneiden poikasten lukumäärään, vaan päinvastoin: jos alueella oli paljon hanhia ja niitä karkotettiin joko äänettömästi tai paukkupatruunalla, oli peltokahlaajien pesintöjen onnistuminen todennäköisempää ja kuoriutuneita poikasia enemmän. Tuloksista voi päätellä, että karkotus voi vähentää runsaan valkoposkihanhimäärän negatiivisia vaikutuksia peltokahlaajien pesintään. Valkoposkihanhet saattavat aiheuttaa tallomisellaan tai suojakasvillisuuden laiduntamisella suoria pesätuhoja ja toisaalta myös houkutellessa alueelle petoja. Nisäkäspedot saattavat vältellä alueita, joilla on runsaasti ihmisen toimintaa.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Sääntelyn toteuttamisvaihtoehdot

Hallitusohjelman kirjaukset rajaavat tarkasteltavissa olevat vaihtoehdot hyvin voimakkaasti. Ohjelma edellyttää, että valkoposkihanhi ja merimetso siirretään metsästyslain piiriin, että näihin lajeihin kohdistuvia tarpeettomia rajoituksia puretaan, että vahinkojen korvaaminen järjestetään oikeudenmukaisesti ja joustavasti, ja että Suomi vaikuttaa siihen, että lajit poistetaan lintudirektiivin tiukasti suojeltujen lajien luettelosta. Lisäksi hallitusohjelma korostaa, että poikkeusluvalla saatujen lintujen lihaa tulee voida hyödyntää. Näiden velvoittavien linjausten vuoksi tarkastelun kohteena voivat olla vain vaihtoehdot, jotka mahdollistavat sekä lajin siirtämisen riistalajiksi että vahinkojen tehokkaan ehkäisemisen. Kaikki muut vaihtoehdot, kuten nykyisen LVV:n poikkeuslupajärjestelmän jatkaminen, ovat jo lähtökohdiltaan ristiriidassa hallitusohjelman kanssa eikä niitä ole tarkoituksenmukaista arvioida ensisijaisina vaihtoehtoina.

Valmistelussa oli esillä toinen vartenotettava vaihtoehto, jossa valkoposkihanhi ja merimetso olisi siirretty riistalajeiksi, mutta vahinkojen korvaaminen olisi järjestetty riistavahinkolain nojalla. Tämä vaihtoehto olisi toteuttanut osan hallitusohjelman tavoitteista, mutta osoittautui hyvin nopeasti hallinnollisesti raskaimmaksi ja kustannuksiltaan selvästi kalliimmaksi kuin nykyinen ympäristöhallinnon kautta toimiva korvausjärjestelmä. Riistavahinkolain korvausmenettely on rakennettu täysin erilaiseen käyttötarkoitukseen — hirvieläinten ja suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen — eikä se sovellu valkoposkihanhen vahinkotyypille ilman mittavaa täydentämistä.

Korvausjärjestelmän rakentaminen riistavahinkolain pohjalle olisi edellyttänyt Ruokavirastolle uuden korvausjärjestelmän luomista, sillä nykyisiä riistavahinkoihin liittyviä tukityyppejä ei voi soveltaa valkoposkihanhen aiheuttamiin vahinkoihin. Erityisesti täydennys- ja uudelleenviljelyn kustannusten korvaaminen olisi ollut ongelmallista, sillä nämä ovat keskeisiä maatalousvahinkojen osatekijöitä, mutta eivät kuulu nykyisen riistavahinkojärjestelmän piirteisiin. Tukisovellusta olisi joka tapauksessa jouduttu muuttamaan perusteellisesti tai rakentamaan kokonaan uusi tietojärjestelmä, jonka kustannusarvio oli Ruokaviraston arvion mukaan 460 000 euroa konsulttityönä ja lisäksi 1–2 henkilötyövuotta (n. 200 000 euroa) viraston omaa työtä, sekä ylläpitokustannus 20 000 euroa vuosittain. Aikataulu olisi ollut joka tapauksessa myöhäisessä vaiheessa — realistisesti toteuttamiskelpoinen vasta vuonna 2027.

Merkittävä ongelma tähän vaihtoehtoon liittyen olisi ollut myös notifiointitarve komissiolle. Koska oikeusperusta korvauksiin olisi muuttunut ja korvausviranomaisen olisi vaihtunut, olisi ollut pakollista notifioida uusi tukijärjestelmä komissiolle. Notifioinnissa olisi arvioitu sekä korvausten myöntämisen edellytykset että koko metsästyslain muutos lintudirektiivin kannalta. Lisäksi riistavahinkolain mukainen järjestelmä edellyttäisi muutosta riistavahinkolain 10 §:ään, jotta yksikköhinnat voitaisiin määrittää kolmen edellisen satovuoden myyntihintojen perusteella. Tämä olisi välttämätöntä, jotta korvausten joustavuus säilyisi nykyisellä tasolla. Nykyiset EU:n valtioneuvoston tukisovellukset kuitenkin edellyttävät vahinkovuoden keskimääräistä myyntihintaa, mikä asettaa tämän muutoksen erittäin epävarmaan asemaan notifiointimenettelyssä ja kasvattaa riskiä hylkäävälle päätökselle. Tämän vuoksi valtioneuvoston oikeudellinen epävarmuus olisi muodostunut vaihtoehdolle merkittäväksi riskiksi — erityisesti, koska ympäristövaliokunta on korostanut välitöntä korvausten maksua ja nykyisen mallin sujuvuutta (YMVM 10/2021).

Lisäksi vaihtoehto olisi ollut kustannuksiltaan selvästi kalliimpi ja hallinnollisesti raskaampi kuin nykyisen korvausjärjestelmän jatkaminen ympäristöhallinnon alla. Rajapinta olisi ollut rakennettava Tukisovelluksen ja Riistavahinkokisterin välille, koska Suomen riistakeskuksella ei ole järjestelmäpääsyä Tukisovellukseen eikä Tukisovellus muutoinkaan sovellu poikkeuslupamenettelyn edellyttämään vahinkotarkasteluun. Arvioitu rajapinnan hinta olisi ollut 60 000 euroa, eikä järjestelmä olisi ollut kustannusneutraali käytännössä millään realistisella toteutusmallilla. Vertailun vuoksi ympäristöhallinnon korvausjärjestelmän uudistaminen (RauLaKo) maksoi 335 000 euroa, ja järjestelmän vuosittainen lisärahoitustarve on 50 000 euroa — siis selvästi vähemmän kuin riistavahinkolain vaihtoehdon kokonaisuus.

Toiminnallisesti tämä vaihtoehto olisi tarkoittanut uuden rinnakkaisen järjestelmän rakentamista: ympäristöhallinto olisi edelleen vastannut muiden luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lajien vahinkojen korvaamisesta, ja maa- ja metsätalousministeriö olisi hallinnoinut kokonaan uutta valkoposkihanhen korvausjärjestelmää. Käytännössä olisi rakennettu erittäin kallis infrastruktuuri vain yhden lajin korvaamiseen samalla, kun nykyinen järjestelmä toimii tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti ympäristöhallinnon puolella.

Esillä oli myös työryhmämietinnössä ratkaisu, jossa valkoposkihanhi ja merimetso olisivat siirtyneet metsästyslain piiriin, mutta lajien rauhoituksesta olisi voitu poiketa metsästyslain 41 b §:n mukaisella luvalla tai rajatuissa tapauksissa ilmoitusmenettelyllä. Lajit olisivat olleet edelleen luonnonsuojelulailla rauhoitettuja. Tässä mallissa korvausvastuu olisi pysynyt ympäristöministeriön hallinnonalalla. Vaikka malli olisi ollut hallinnollisesti kevyempi kuin puhdas luonnonsuojelulain malli, se olisi edellyttänyt menettelyllisen vastuunjaon muuttamista kahden hallinnonalan kesken ja jäi ministeriöiden näkemuserojen vuoksi ilman yhteistä hyväksyntää.

Tämän kokonaisarvion perusteella esitetty suojametsästysmalli on ainoa, joka samanaikaisesti toteuttaa hallitusohjelman kirjaukset, on täytäntöönpanokelpoinen ilman kohtuuttomia tietojärjestelmäinvestointeja, ei edellytä laajaa notifiointimenettelyä riskialttiilla lopputuloksella ja säilyttää korvausten maksamisen ripeänä ja hallinnollisesti sujuvana. Sääntelyn kustannukset pysyvät kohtuullisina, ja se voidaan ottaa käyttöön ilman merkittävää viivettä jo syksyllä 2026.

5.2 Lainsäädäntö Ruotsissa, Virossa, Tanskassa ja Ahvenanmaalla

Ruotsi

Ruotsissa valkoposkihanhen ja merimetson suojelusta poikkeaminen perustuu metsästyslain (Jaktlag 1987:259) ja metsästysasetuksen (Jaktförordning 1987:905) säännöksiin, mutta se ei tee lajeista riistalajia siinä merkityksessä kuin Suomessa, koska Ruotsissa ei ole vastaavaa jakoa riistalajeihin ja luonnonsuojelulailla rauhoitettuihin lajeihin. Ruotsissa suojelusta poikkeamisesta säädetään kaikkien lajien osalta metsästysasetuksessa. Näin on esimerkiksi myös kurjen ja laulujoutsenen kohdalla.

Suojametsästyksestä säädetään Ruotsin metsästysasetuksen 26 §:ssä, jonka mukaan metsästysoikeuden haltija saa asetuksen liitteessä 4 määriteltynä aikana ja ehdoilla harjoittaa metsästystä. Asetuksen liitteen 4 mukaan valkoposkihanhia ja merimetsoja saa lentoturvallisuuden vuoksi metsästää ympäri vuoden lentoasemilta. Lisäksi valkoposkihanhia saa metsästää ympäri vuoden sillä edellytyksellä, että linnut esiintyvät vähintään viiden yksilön parvessa pellolla, jolla on korjaamaton sato tai voivat aiheuttaa haittaa ihmisten terveydelle. Järjestelmän lintudirektiivin mukaisuudesta ei ole tietoa.

Merimetsoja saa metsästä kiinteiltä ja siirrettäviltä kalanpyydyksiltä (ei koske käsipyödyksiä) ja enintään 300 metrin etäisyydellä sellaisista pyydyksistä 1. elokuuta ja 28. helmikuuta välisenä aikana, kalankasvatus- ja istutuspaikoilta (seitsemän päivää ennen istutusta ja seitsemän päivän kuluessa istutuksesta) ja 300 metrin etäisyydellä näistä alueista ympäri vuoden ja kalojen suojelualueilta 1. elokuuta – 28. helmikuuta. Edellä manituissa tapauksissa ei saa kuitenkaan metsästä 300 metriä lähempänä merimetsön, merikotkan tai kalasääsken pesimäpaikkaa.

Lisäksi lääninhallitus voi antaa luvan suojametsästyksen muun muassa viljelykasveille tai kalastukselle aiheutuvan vakavan vahingon estämiseksi tai lentoturvallisuuden vuoksi, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä poikkeaminen vaikeuta lajin kannan suotuisan suojelutason säilyttämistä sen luontaisella levinneisyysalueella. Esimerkiksi Länsi-Götanmaan lääninhallitus on päätöksellään sallinut 1500 merimetsön metsästyksen 30.4.2024–31.7.2027 välisenä aikana. Ruotsissa korvataan valkuposkihanhiin aiheuttamia viljelysvahinkoja, mutta korvausmäärät ovat huomattavasti pienempiä kuin Suomessa. Vuonna 2024 korvattiin vahinkoja noin 230 000 eurolla ja vahinkojen estämistä tuettiin 130 000 eurolla.

Viro

Virossa valkuposkihanhi ja merimetsä on säädetty riistalajeiksi metsästyslain (Jahiseadus) ja metsästysasetuksen (Jahieeskiri) nojalla. Asetuksen mukaan merimetsä saa metsästä 1.8.–30.11. ja valkuposkihanhi 20.9.–30.11. nimenomaan viljelysvahinkojen estämiseksi. Syksyn metsästyskauden aikana ei toistaiseksi sovelleta erillistä poikkeuslupamenettelyä, vaikka lintudirektiivi muodollisesti edellyttäisi, että ympäristöviranomaisen rajaa metsästysalueet ja vahvistaa saaliskiintiöt. Näin ei kuitenkaan tällä hetkellä toimita. Järjestelmä on tarkoitus saattaa jatkossa paremmin lintudirektiivin mukaiseksi, mutta Viro odottaa vielä Euroopan komission ohjeistusta sekä valkuposkihanhiin että merimetsön kannanhoidosta.

Luonnonsuojelulain (Looduskaitseadus) perusteella ympäristövirasto voi myöntää poikkeusluvan lintujen tappamiseen esimerkiksi lentoturvallisuuden tai satovahinkojen ehkäisemiseksi. Aiemmin keväällä (26.3.–30.4.) oli mahdollista ampua valkuposkihanhiin vahinkojen estämiseksi (350 yksilön enimmäismäärä), mutta tämä päättyi vuonna 2021, kun hallinto-oikeus ja hovioikeus katsoivat, ettei viljelijöiden intressi tappavan pelotusmetsästyksen käyttöön voinut syrjäyttää yleistä lintujen suojelun etua. Lisäksi katsottiin, ettei tutkimusnäyttö osoittanut keväisen tappavan pelotusmetsästyksen olevan tehokkaampaa kuin ei tappavat toimet (eli että olisi olemassa “muu tyydyttävä ratkaisu”). Vuonna 2019 laaditussa OÜ Rewildin raportissa todettiin tiivistäen, että sekä ei tappavat että tappavat pelottelukeinot voivat toimia, ja jälkimmäinen vaikutti hieman tehokkaammalta. Hovioikeus ei sulkenut pois mahdollisuutta, että tappavan pelottelun vaikutus näkyisi selvemmin vasta useiden vuosien kuluttua hanhiin muuttokäyttäytymisen muuttuessa. Tätä pidettiin kuitenkin oletuksena, ei Virossa tehtyihin tutkimuksiin perustuvana varmana johtopäätöksenä. Tutkimusten mukaan myös ei tappavat keinot ovat tehokkaita ja teholtaan verrattavissa tappavaan pelotteluun, eikä ollut varmuutta siitä, etteikö tappavalle pelottelulle olisi vähemmän vahingollisia vaihtoehtoja, jotka vähentäisivät viljelyvahinkoja yhtä tehokkaasti.

Viro käynnisti tappavan karkottamisen vaikutuksia koskevat ensimmäiset tutkimukset jo vuosina 2019–2020. Tulosten mukaan karkotusmenetelmän ja hanhiin varovaisuuden välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä: hanhet eivät vältelleet metsästettyjä peltolohkoja enempää kuin muita. Tutkijat korostivat kuitenkin, ettei lyhyt seurantajakso välttämättä paljasta pidemmän aikavälin vaikutuksia, ja että hanhet saattaisivat ajan mittaan oppia välttämään tappavaa karkotusta soveltavia peltoja. Tämän vuoksi vuonna 2022 käynnistettiin viisivuotinen seuranta eri karkotusmenetelmien tehosta tietyillä maatalousalueilla. Hanke keskeytyi kuitenkin ensimmäisen vuoden jälkeen, koska viljelijät eivät hyväksyneet käytettyä tutkimusmenetelmää.

Vuonna 2024 metsästyssääntelyä muutettiin niin, että ympäristöviranomaisen luvalla tuli jälleen mahdolliseksi metsästä hantia keväällä. Samana keväänä myönnetty lupa riitautettiin. Hallintotuomioistuim katsoi päätöksen lainvastaiseksi, mutta hovioikeus kumosi ratkaisun ja vahvisti, että lupa oli myönnetty lainmukaisesti. Asiasta on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa ratkaisu on kesken. Vuonna 2025 ympäristöviranomaisen antoi uuden määräyksen, jota ei ole riitautettu, ja vuodelle 2026 on suunniteltu vastaavan luvan myöntämistä samalla kiintiöllä.

Metsästyssääntöjen mukaan valkoposkihanhea saa keväällä metsästä 15.3.–31.5. niillä maatalouslohkoilla, joilla linnut ovat aiheuttaneet viljelyvahinkoja, edellyttäen että ympäristövirasto myöntää siihen poikkeusluvan. Metsästys ei kuitenkaan ole sallittua koko Virossa, vaan ainoastaan Harjun, Lääne Virun, Ida Virun, Jõgevan, Põlvan ja Tarton maakunnissa. Lisäksi metsästys on sallittua vain pelloilla, joilla viljellään maatalouskasveja ja joiden lähialueella (enintään 5 km:n säteellä) on vähintään 10 hehtaaria pysyvää nurmea, perinnebiotooppinurmia tai nurmikäyttöön otettua pengeraluetta yhtenäisenä kokonaisuutena. Näiden alueiden tarkoitus on toimia hantille vaihtoehtoisina ruokailu- ja levähdysalueina, jotta vahinkoja voidaan ehkäistä kohdentamalla metsästys vain riskialttiisiin kohteisiin.

Saalismäärät keväällä ovat hyvin vähäisiä. Alla ovat valkoposkihanhen vuosittaiset saalismäärät Virossa:

Taulukko. Valkoposkihanhen saalismäärät Virossa (2011–2025).

Vuosi	Kevätsaal	Syysaal	Yhteensä
2025	18	ei vahvistettu vielä	18
2024	14	2072	2086
2023	-	2021	2021
2022	-	2591	2591
2021	3	1625	1628
2020	130 (tutkimus)	655	785
2019	-	2194	2194
2018	-	4474	4474
2017	-	1355	1355
2016	-	2622	2622
2015	-	3039	3039
2014	-	1092	1092
2013	-	1710	1710

Vuosi	Kevätsaalis	Syysaalis	Yhteensä
2012	-	1112	1112
2011	-	2005	2005

Tanska

Tanskassa valkuposkihanhi ja merimetso ovat molemmat lähtökohtaisesti suojeltuja lajeja, mutta niiden aiheuttamien vahinkojen vuoksi hallittu ja luvanvarainen kannansääätely on sallittua. Suojelusta poikkeaminen perustuu metsästyslain (Bekendtgørelse af lov om jagt og vildtforvaltning (LBK nr. 639 af 26/05/2023)) säännöksiin. Valkuposkihanhiin kohdalla Tanska hyödyntää EU:n lintudirektiivin mahdollistamia poikkeuslupia silloin, kun valkuposkihanhiparvet aiheuttavat merkittäviä maatalousvahinkoja. Laji on edelleen rauhoitettu, mutta maanomistajat voivat tietyin ehdoin hakea lupaa lintujen ampumiseen pelotustarkoituksessa, kun hanhien runsastuminen johtaa toistuviin sato-ongelmiin. Poikkeuslupien tarve on kasvanut hanhikannan voimakkaan lisääntymisen ja tästä seuranneiden peltohaittojen vuoksi. Tanskassa valkuposkihanhiin saa karkottaa poikkeusluvalla ampumalla syyskuusta helmikuuhun ilman kiintiötä, ja maaliskuusta toukokuuhun paikkaan ja aikaan sidotulla kiintiöllä, saaliin hyödyntäen. Poikkeuslupan saamiseksi valkuposkihanhille syyskuun 1. päivän ja tammikuun 31. päivän ulkopuolella viranomaiset edellyttävät, että ei-tappavia karkotusmenetelmiä on kokeiltu. Siksi lupahakemuksessa on ilmoitettava, onko karkotusmenetelmiä käytetty ja mitä menetelmiä on kokeiltu. Säädösten mukaan Naturstyrelsen voi asettaa lisäehtoja, kuten sen, että karkotteita on käytetty ja ne on todettu riittämättömiksi sekä että viraston suosittelemia karkotteita on käytetty ja käytetään edelleen poikkeuslupan aikaisessa suojametsästyksessä. Tanskassa noin 270 000 valkuposkihanhiä talvehtii usein kerääntyen tuhansien lintujen parviin.

Toisin kuin monissa muissa EU-maissa, Tanskassa ei makseta korvauksia valkuposkihanhiin aiheuttamista taloudellisista vahingoista, eikä siellä ole kohdennettuja tukijärjestelmiä, joilla hanhille tarjottaisiin rauhallisia ruokailualueita paikoissa, joissa ne eivät aiheuttaisi haittaa. Tämän vuoksi hanhien karkottaminen pelloilta, tarvittaessa poikkeusluvalla tehtävää suojametsästyä käyttäen, silloin kun muut ei-tappavat menetelmät on hyödynnetty loppuun, on tanskalaisviljelijöiden keskeisin keino vähentää hanhien aiheuttamia vahinkoja.

Merimetson osalta Tanskassa noudatetaan laajaa ja pitkäjänteistä kannanhoito- ja konfliktinhallintasuunnitelmaa, jonka tavoitteena on tasapaino elinvoimaisen merimetsokannan ja kalatalouden etujen välillä. Suunnitelma perustuu paikalliseen konfliktinhallintaan, jossa merimetsojen ravinnonhankintaa pyritään vähentämään erityisesti kalastukselle tärkeillä alueilla. Tanskan merimetsokanta kasvoi voimakkaasti 1980-luvulta lähtien tehostuneen suojelun ansiosta, ja vaikka kannan koko on vaihdellut vuosien mittaan, se on vakiintunut viime vuosina merkittäväälle tasolle. Hallintatoimet kohdistetaan erityisesti pesimäkolonoihin, jotka sijaitsevat alueilla, joilla esiintyy haavoittuvia kalalajeja ja merkittäviä kalakantoja.

Ennen kuin merimetsojen tappaviin toimenpiteisiin ryhdytään, on käytettävä muita keinoja, kuten lintujen karkottamista tai teknisiä pelotteita. Jos nämä eivät riitä vahinkojen ehkäisemiseen, voidaan viranomaislupan perusteella käyttää rajoitettua ampumista, munien öljyämistä tai pesien tuhoamista. Näiden toimien käyttö on tarkasti säädelty ja edellyttää aina Tanskan luonto- ja ympäristöviranomaisten hyväksymää lupaa sekä maanomistajan suostumusta. Tappavat toimenpiteet on sallittua vain rajattuna ajanjaksona elokuun alusta

maaliskuun loppuun sekä keväällä lyhyesti, kun suojellaan merivaellukselle lähteviä lohen, taimenen ja kampelan poikasia. Lisäksi pesien ja munien tuhoamista koskevat luvat voidaan myöntää vain tietyille, suunnitelmassa nimetyille pesimäalueille tai niiden läheisyyteen, mikäli vahingot voidaan osoittaa merkittäviksi.

Tanskan merimetsosuunnitelma on laadittu yhteistyössä asiantuntijoiden, viranomaisten ja alan toimijoiden kanssa, ja se on tarkoitettu jatkuvasti päivitettäväksi uuden tutkimustiedon ja kenttäkokemusten karttuessa. Keskeinen periaate on, että konfliktien ratkaisut etsitään paikallisesti ja että tappavat toimenpiteet ovat aina viimeinen keino. Käytännössä on havaittu, että karkottamisen yhdistäminen rajattuun luvanvaraiseen metsästykseseen tehostaa merimetsojen siirtymistä pois herkiltä kalastusalueilta ja auttaa vähentämään vahinkoja ilman, että se vaarantaa lajin elinvoimaisuutta.

Tanskassa ei juurikaan ole oikeustapauksia valkuposkivanhanhista tai merimetsoista, koska valitusoikeus Suomeen verrattuna on huomattavasti rajoitetumpi.

Ahvenanmaa

Merimetson suojametsästys on sallittua Ahvenanmaalla kalastukselle, vesille ja metsille aiheutuvan yleisen vahingon välttämiseksi. Ahvenanmaalla on oma metsästyslakinsa. Vuonna 2025 ampumiskiintiö oli 3 000 merimetsoa 1.4.–31.12. välisenä ajankohtana (Ålands landskapsregering 2022). Ennen elokuuta suojametsästäystä saa suorittaa vain 300 metrin etäisyydellä rekisteröityneen kaupallisen kalastajan pyydyksistä tai kalankasvattajan verkkoaltaasta. Suojametsästys on sallittua myös kalojen rauhoitusalueilla tai kalojen istutuspaikoilla. Alle 300 m etäisyydellä mahdollisista pesimäkolonioista metsästys ei ole sallittu ja myöskään houkutuskaaveita ei saa käyttää. Syyskaudella (1.8.–31.12.) houkutuskaaveiden käyttö on sallittu ja metsästäystä saa suorittaa alueilla, joille metsästäjällä on pyyntioikeus. Ahvenanmaalla metsästettyjä merimetsoja saa käyttää ravinnoksi. Merimetsojen myynti ei ole sallittua EU:n säännösten vuoksi. Merimetson suojametsästys tapahtuu Ahvenanmaalla siis oma-aloitteisesti. Suojametsästyksen tulokset ilmoitetaan metsästysportaalissa valitsemalla saalispäiväkirjasta merimetsa. Ilmoitukset tulee tehdä saman vuorokauden aikana, joten raportointi on tehtävä päiväkohtaisesti.

Taulukko. Merimetsojen saalismäärät Ahvenanmaalla (2007–2024).

Vuosi	Merimetsoja (kpl)
2024	1848
2023	1880
2022	1635
2021	1645
2020	2420
2019	1195
2018	938
2017	841
2016	1002
2015	542
2014	839
2013	495
2012	539

Vuosi	Merimetsoja (kpl)
2011	363
2010	348
2009	145
2008	142
2007	227

6 Lausuntopalaute

Esitysluonnos oli lausuntokierroksella 13.4.–11.5.2026. Lausuntoaika oli tavanomaista lyhyempi, jotta valkuposkivanhoitukseen aiheuttamiin viljelysvahinkoihin pystyttäisiin vaikuttamaan jo tulevana syksynä. Lausuntoa pyydettiin keskeisiltä sidosryhmiltä, minkä lisäksi kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa lausuntonsa Lausuntopalvelu.fi-palvelussa.

Lausunnon antoivat seuraavat tahot: Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry, Pohjanmaan liitto, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Mynämäen alueen riistanhoitoyhdistys, Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys, Kristiinankaupungin-Isojoen kalatalousalue, Norra Kust-Österbottens fiskeriområde, Länsi-Suomen Kalatalouskeskus ry, Södra Kust-Österbottens fiskeriområde, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Österbottens fiskarförbund rf, Intresseföreningen för en levande skärgård rf, Bergö Fiskargille rf, Kainuun Lintutieteellinen Yhdistys ry, Suomen ympäristökeskus (Syke), Rymättylän-Merimaskun Riistanhoitoyhdistys, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f., Rauman Seudun Lintuharrastajat ry, Eläinoikeusakatemia ry, BirdLife Pohjois-Karjala ry, Lounais-Suomen elinvoimakeskus, Porin kalatalousalue, Porin Lintutieteellinen Yhdistys PLY ry, Suomen riistakeskus, Varsinais-Suomen liitto, Lupa- ja valvontavirasto LVV, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Satakunnan kalastusvakuutusyhdistys, Eläinvihreät ry, Airsto-Velkuan kalatalousalue, Suomen Luontopaneeli, Animalia ry, Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus, Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry, Merenkurkun lintutieteellinen yhdistys ry, Keski-Pohjanmaan liitto, Itä-Suomen elinvoimakeskus Etelä-Karjalan liitto, Metsähallitus, Luonnonvarakeskus (Luke), WWF Suomi, Suomen Kalankasvattajaliitto ry, Porvoon Seudun Lintuyhdistys ry, Lohjan lintutieteellinen yhdistys Hakki ry, Eurajoki-Lapinjoen kalatalousalue, Kustavin-Uudenkaupungin kalatalousalue, Länsi-Uudenmaan kalatalousalue, Tammisaari-Pohjan kalatalousalue, Inkoon kalatalousalue, Kirkkonummi-Siuntionjoen kalatalousalue, Helsinki-Espoon kalatalousalue, Porvoo-Sipoon kalatalousalue, Loviisan saariston kalatalousalue, Kymen kalatalousalue, Hamina-Virolahden kalatalousalue, Kaakkois-Suomen kalatalouskeskus, Ympäristöministeriö, Maa- ja metsätalousministeriön maa- ja kalatalouselinkeino-osasto, Berghamn delägarlag, Åbolands Fiskarförbund, Pargas-Nagu Fiskeriområde, Kimitoön-Finby Fiskeriområde, Korpo-Houtskär-Iniö Fiskeriområde, Valtiovarainministeriö, Oikeusministeriö, Suomen Ammattikalastajaliitto, Satakunnan alueellinen riistaneuvosto, Varsinais-Suomen alueellinen riistaneuvosto, Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus, Suomen Metsästäjäliitto, Rauman kaupunki, Lounais-Suomen elinvoimakeskus, Suupohjan Lintutieteellinen Yhdistys ry, Pohjois-Karjalan maaseutupalvelut, Kristiinankaupunki, BirdLife Suomi ry, MTK Pohjois-Karjala, MTK Pohjois-Savo, MTK Etelä-Savo, MTK-Kaakkois-Suomi ry, Valtakunnallinen riistaneuvosto, KEHA-keskus, SEY Suomen eläinsuojelu ry, Saksanseisojakerho ry sekä 27 yksityishenkilöä.

Lausunnoissa suhtaudutaan pääsääntöisesti myönteisesti siihen, että valkuposkivanhoitus ja merimetso siirretään riistalajeiksi metsästyslakiin, rauhoitetaan ja lintujen rauhoituksesta poikkeaminen mahdollistetaan nykyistä joustavammin. Laajasti tunnustetaan tarve puuttua

kasvaneiden lintukantojen aiheuttamiin haittoihin erityisesti maataloudessa ja kalataloudessa. Esitystä pidetään tärkeänä askeleena kohti toimivampaa sääntelyä.

Suuri osa lausunnonantajista katsoo, että nykyinen järjestelmä on ollut liian jäykkä, eikä ole mahdollistanut riittävän nopeaa reagointia vahinkotilanteisiin. Erityisesti lupamenettelyjen hitaus ja vaikeus on koettu merkittäväksi ongelmaksi. Lisäksi tuodaan esiin, että lintukannat ovat kasvaneet voimakkaasti viime vuosikymmeninä ja monin paikoin saavuttaneet tason, joka aiheuttaa huomattavia taloudellisia haittoja.

Toisaalta osa lausunnonantajista suhtautuu esitykseen kriittisesti ja korostaa lintudirektiivin velvoitteita sekä tarvetta säilyttää riittävä tapauskohtainen harkinta ja siihen liittyvät mahdollisuudet vaikuttaa omaa ympäristöä koskeviin asioihin. Näissä kannanotoissa painotetaan, että lintujen tappamisen tulee olla viimesijainen keino muiden haittojen ehkäisytoimien jälkeen.

Lausunnoissa nousee esiin suojametsästyksen käytännön toimivuus. Monien tahojen mukaan esityksen sisältämät aika- ja etäisyysrajoitukset ovat liian tiukkoja eivätkä vastaa todellisia vahinkotilanteita. Kritiikki kohdistuu erityisesti siihen, että suojelupyynnin ei riittävästi kata kriittisiä ajankohtia, kuten esimerkiksi kalojen kutuaikaa keväällä. Useissa lausunnoissa esitetään, että suojelupyynnin ajallista ja alueellista soveltamisalaa tulisi laajentaa, jotta siitä olisi todellista käytännön hyötyä. Lisäksi toivotaan, että sääntelyssä otettaisiin enemmän huomioon naapurimaiden käytännöt, joissa mahdollisuudet suojelutoimiin ovat laajemmat. Toisaalta monissa lausunnoissa esitetään kritiikkiä, että esitetty suojametsästys olisi peräti hallitsematonta. Valkoposkikihanhien ja merimetson suojelustatus heikentyisi huomattavasti ja esitys vaikuttaisi haitallisesti myös muiden lintujen suojeluun.

Monet lausunnonantajat korostavat, että suojametsästys yksin ei riitä, vaan sen rinnalle tarvitaan muita tehokkaita keinoja. Erityisesti merimetson osalta esille nousevat pesimäkolonioihin kohdistuvat toimenpiteet, kuten munien käsittely. Näiden keinojen katsotaan olevan kustannustehokkaita ja vaikuttavia, mutta niiden käyttöä rajoittaa nykyinen lupakäytäntö. Lausunnoissa korostetaan myös poikkeuslupamenettelyn kehittämistarvetta. Monet katsovat, että lupien saamisen tulee olla nykyistä sujuvampaa, jotta vahinkoja voidaan ehkäistä tehokkaasti.

Kalatalouden näkökulmasta lausunnoissa painottuu merimetson vaikutus kalakantoihin ja kalastuksen kannattavuuteen. Useat lausunnonantajat katsovat, että nykyinen lainsäädäntö ei riittävästi huomioi merimetson aiheuttamia epäsuoria vahinkoja, kuten kalakantojen heikkenemistä ja kalastuksen vaikeutumista. Toisaalta lausunnoissa tuodaan esiin tutkimustietoa, joka kyseenalaistaa haitallisten vaikutusten merkittävyyden. Maatalouden osalta esiin nousevat erityisesti valkoposkikihanhien aiheuttamat satovahingot. Vaikka korvausjärjestelmä nähdään tärkeänä, sen katsotaan osittain olevan puutteellinen, eikä se kaikilta osin kata todellisia kustannuksia ja menetyksiä. Lausunnoissa korostetaan, että vahinkojen korvaamisen tulee olla oikeudenmukaista ja kattaa myös välilliset kustannukset. Lisäksi tuodaan esiin huoli lupamaksujen tasosta. Useiden näkemysten mukaan liian korkeat maksut voivat käytännössä estää tarpeellisten toimenpiteiden toteuttamisen.

Luonnonsuojelun näkökulma jakaa mielipiteitä. Osa lausunnonantajista korostaa, että lintudirektiivin vaatimusten on ohjattava sääntelyä ja että poikkeusten käytön tulee olla tarkasti perusteltua. Toiset puolestaan katsovat, että nykyinen EU-tason suojelustatus ei enää vastaa lajien runsautta ja aiheuttaa käytännön hallinnollisia ongelmia.

Useissa lausunnoissa esitetään, että Suomi jatkaisi vaikuttamistyötä EU:ssa lajien suojelustatuksen muuttamiseksi, jotta sääntely vastaisi paremmin nykytilannetta. Lausunnoissa pidetään tärkeänä, että suojametsästyksessä kerätään tietoa ja vaikutuksia seurataan systemaattisesti. Saalisilmoitusvelvollisuutta pidetään pääosin kannatettavana, koska se mahdollistaa sääntelyn toimivuuden arvioinnin.

Lausuntopalautteessa kiinnitettiin huomiota muun muassa merimetson suojametsästystä koskeviin ehdotuksiin ja perustelujen puutteisiin. Esityksen perusteluja (jakso 4.2.1) on täydennetty laajemmalla kuvauksella merimetson vaikutuksista. Lisäksi suojametsästystä koskevaa ehdotusta on muutettu siten, että merimetson suojametsästys sallittaisiin vain lentoasemilla ja enintään 300 metrin etäisyydellä kalastuslain (379/2015) 4 §:n 15 ja 16 kohdassa tarkoitetuista pyydyksistä elokuun 1 päivästä helmikuun 28 päivään. Samalla 41 f §:n 2 momenttia on muutettu siten, että säännös 300 metrin suojaetäisyydestä merimetson pesimäpaikkaan on poistettu, koska pesinnän päätyttyä syksyllä rajoitukselle ei ole tarvetta. Lisäksi suojaetäisyys merikotkan ja kalasääsken pesimäpaikkaan säädettäisiin koskemaan vain pesintäaikaa, koska pesinnän päätyttyä rajoitukselle ei ole tarvetta.

Useissa lausunnoissa katsottiin, että esitys on ristiriidassa lintudirektiivin, perustuslain ja Århusin sopimuksen kanssa. Lausuntojen perusteella esityksen säätämisyjärjestystä koskevia perusteluja on täydennetty muun muassa Århusin sopimuksen näkökulmasta. Valtioneuvosto katsoo, että esitys on EU-oikeuden mukainen. Ehdotuksen lintudirektiivin mukaisuus on selostettu tarkemmin 41 f §:n säännöskohtaisissa perusteluissa.

Oikeusministeriö kiinnitti lausunnossaan huomiota lainsäädäntötekniisiin seikkoihin, kuten rangaistussäännösten täsmällisyyteen sekä esitysluonnoksen perustelujen täydennystarpeisiin. Lausunnon perusteella merimetson suojametsästystä koskevaa ehdotusta on yksinkertaistettu edellä kuvatulla tavalla, ja esityksen 74 §:ää on täsmennetty lisäämällä pykälän 2 momenttiin uusi 15 kohta. Sen mukaan metsästyksrikkomuksesta tuomitaan se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta metsästää vastoin 41 f §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä. Lisäksi esityksen perusteluja on täydennetty 41 f §:n 3 momentin osalta arviolla EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kansallisen sääntelyliikkumavaran käytöstä.

Suomen riistakeskus toivoi lausunnossaan täsmennystä siihen, riittääkö esiintymiseksi lintujen lentäminen pellon yläpuolella sekä siihen, tarkoittaako ”pellolla metsästäminen” yksinomaan peltoalueella tapahtuvaa metsästystä vai sallitaanko passittaminen myös pellon reuna-alueilta. Lisäksi käsitettä ”sato korjaamatta” tulisi selvytyden vuoksi täsmennää erityisesti nurmipeltojen osalta, sekä sadon käsitettä etenkin siltä osin, katsotaanko tässä yhteydessä sadoksi viljelykaari kylvöstä korjuuseen. Esityksen perusteluja on täydennetty lausunnon perusteella.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Metsästyslaki

5 §. Riistaeläimet ja rauhoittamattomat eläimet. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että valkuposkihanhi ja merimetso lisätään riistalintujen luetteloon. Valkuposkihanhi sijoitettaisiin luontevasti hanhien joukkoon ja merimetso muiden vesilintujen ryhmään koskeloiden jälkeen, jolloin lajiluettelo muodostuisi biologisesti selkeäksi kokonaisuudeksi. Samalla lajit tulevat osaksi riistalajikohtaista seurantaa ja raportointia. Lisääminen riistalajiksi ei itsessään mahdollista metsästystä, sillä lajit lisätään samalla aina rauhoitettujen riistalajien joukkoon.

37 §. Riistaeläinlajin rauhoittaminen. Lintudirektiivin 5 artikla velvoittaa jäsenvaltioita toteuttamaan, kuitenkin rajoittamatta 7 ja 9 artiklan soveltamista, lintulajien yleisen suojelujärjestelmän luomiseksi tarvittavat toimenpiteet, joilla kielletään lintujen tahallinen tappaminen tai pyydystäminen käytetystä menetelmästä riippumatta, pesien ja munien tahallinen tuhoaminen tai vahingoittaminen ja pesien siirtäminen, munien ottaminen luonnosta ja munien hallussa pitäminen tyhjinäkin, lintujen tahallinen häirintä erityisesti lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi direktiivin tavoitteisiin sekä sellaisten lintulajien hallussa pitäminen, joiden metsästäminen ja pyydystäminen ei ole sallittua.

Lintudirektiivin 7 artiklan mukaan direktiivin liitteessä II lueteltuja lajeja voidaan metsästä yhteisön alueella kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästyksessä ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella. Liitteen II/A lajien metsästyksessä on sallittua yhteisön alueella. Liitteen II/B (tai liite II/2) lajien metsästyksessä on sallittua vain niissä jäsenvaltioissa, joista on siinä maininta. Valkoposkikhanhi ja merimetso eivät kuulu liitteen II lajeihin, joten lajien metsästyksessä ei ole mahdollista, vaan kyse voi olla ainoastaan 9 artiklan mukaisesta suojelusta poikkeamisesta.

Tästä syystä metsästyslain 37 §:n 3 momenttia muutettaisiin siten, että valkoposkikhanhi ja merimetso säädettäisiin aina rauhoitetuiksi. Rauhoitusaikana riistaeläintä ei saa metsästä tai vahingoittaa eikä soidinta, pesintää tai poikasia saa häiritä.

41 f §. Yleispoikkeus valkoposkikhanhen ja merimetson rauhoituksesta. Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon.

Lintudirektiivin 5 artikla velvoittaa jäsenvaltioita toteuttamaan, kuitenkin rajoittamatta 7 ja 9 artiklan soveltamista, lintulajien yleisen suojelujärjestelmän luomiseksi tarvittavat toimenpiteet, joilla kielletään lintujen tahallinen tappaminen tai pyydystäminen käytetystä menetelmästä riippumatta, pesien ja munien tahallinen tuhoaminen tai vahingoittaminen ja pesien siirtäminen, munien ottaminen luonnosta ja munien hallussa pitäminen tyhjinäkin, lintujen tahallinen häirintä erityisesti lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi direktiivin tavoitteisiin sekä sellaisten lintulajien hallussa pitäminen, joiden metsästäminen ja pyydystäminen ei ole sallittua.

Jäsenvaltiot voivat lintudirektiivin 9 artiklan a alakohdan perusteella, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, poiketa lintujen suojelujärjestelmästä muun muassa kansanterveyden, yleisen turvallisuuden ja lentoturvallisuuden turvaamiseksi sekä viljelmille ja kalavesille koituvan vakavan vahingon estämiseksi. Poikkeuksissa on mainittava lajit, joita poikkeukset koskevat, pyydystämistä tai tappamista varten hyväksytyt välineet, laitteet ja menetelmät, vaaratekijät sekä ne ajalliset ja paikalliset olot, joissa näitä poikkeuksia voidaan myöntää. Lisäksi poikkeuksissa on mainittava viranomaisen, joka on valtuutettu ilmoittamaan, että vaaditut edellytykset täytetään, ja joka päättää, missä laajuudessa kuka saa käyttää mitään välineitä, laitteita ja menetelmiä sekä suoritettavat tarkastukset.

EU:n komissio on vuonna 2008 laatinut luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (”lintudirektiivin”) mukaisesti harjoitettavaa metsästyksistä koskevan ohjeasiakirjan. Ohjeasiakirjan kohdan 3.6.10 mukaan yleisille henkilöryhmille on mahdollista tietyn edellytyksin myöntää oikeus poiketa suojelujärjestelmästä ja tapauskohtaisesta lupaharkinnasta. Ohjeasiakirjassa todetaan, että laajalle henkilöryhmälle myönnettävälle poikkeukselle täytyy olla pakottavia syitä ja ne on ilmaistava selkeästi poikkeuksen yhteydessä.

Vastaavasti vuonna 2013 merimetsokantaa koskevassa komission ohjeasiakirjassa todetaan, että poikkeuksia vahinkolintujen torjuntaan (mm. lentoturvallisuuden, viljelmien turvaamiseksi) voidaan myöntää yksittäisten henkilöiden sijasta yleisille henkilöryhmille, kuten maanomistajille tai heidän valtuuttamilleen henkilöille 9 artiklan 2 kohdan yksityiskohtaiset muotovaatimukset täyttäen.

Komissio on 31.3.2026 julkaissut lintudirektiivin 5 ja 9 artiklan soveltamista koskevan ohjeasiakirjan (Brussels, 31.3.2026 C(2026) 2274 final), joka tarjoaa merkittäviä uusia joustomahdollisuuksia jäsenvaltiolle. Uusi ohjeasiakirja sisältää valkoposkihanhea ja merimetsoa koskevat erilliset liitteet, jotka pyrkivät selittämään, millaista joustoa jäsenvaltioilla on vakavien maa- ja kalataloudelle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi näiden kahden lajin osalta. Uudessa ohjeasiakirjassa todetaan lintudirektiivin 9 artiklaan perustuva mahdollisuus myöntää poikkeuksia yleisille henkilöryhmille (s.77). Lisäksi ohjeasiakirjassa todetaan mahdollisuus vahinkoa aiheuttavan lintupopulaation kannan vähentämiseen (s. 65, 70 ja 76). Ohjeasiakirjan mukaan on jopa mahdollista vähentää valkoposkihanhia ja merimetsoja yhdessä maassa, jotta estettäisiin vahinkoja toisessa maassa (s.50). Komission ohjeasiakirjat eivät ole oikeudellisesti sitovia, mutta niillä on tosiasiallista merkitystä lintudirektiivin tulkinnassa.

Uusi ohjeasiakirja sisältää kuvauksen Suomen kokemuksista ja käytetyistä ratkaisuista valkoposkihanhiin liittyen. Komission mukaan Suomessa esiintyy erittäin suuria Venäjällä pesivien valkoposkihanhiin määriä, ja ne aiheuttavat vuosittain huomattavia maatalousvahinkoja laajoilla alueilla. Komissio toteaa, että Suomi on kokeillut useita erilaisia karkotuskeinoja, mutta Suomen kokemusten mukaan mikään niistä ei ole tuottanut pysyvää tai riittävää tulosta vahinkojen ehkäisyssä. Lisäksi komissio huomauttaa, että osa menetelmistä on rajoitetusti käytettävissä lintujen pesimäajan ja kansallisten tuomioistuinratkaisujen vuoksi. Komissio toteaa, että Itä-Suomen hallinto-oikeus on katsonut paukkupatruunat tyydyttäväksi vaihtoehdoksi tappavalle pyynnille syksyn poikkeusluvista päätettäessä. Komissio viittaa myös tutkimustuloksiin, joiden mukaan paukkupatruunat ja tappava pyynti ovat karkotuksessa suunnilleen yhtä tehokkaita, mutta joissakin tapauksissa tappavalla pyynnillä voi olla tehokkaampi vaikutus. Lopuksi komissio toteaa, että Suomen pitkäaikaisen kokemuksen perusteella vakavien satovahinkojen estäminen voi edellyttää myös ennaltaehkäisevää metsästystä. Komissio katsoo, että jos vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole, preventiivinen metsästys voi olla perusteltua edellyttäen, että lintudirektiivin 9 artiklan ehdot täyttyvät.

Valkoposkihanhi- ja merimetsokonfliktin hallinta ei ole onnistunut ennakkollisen vahinkokohdekohtaisen poikkeuslupajärjestelmän avulla. Tämä on erityisen selvää valkoposkihanhen kohdalla, sillä viljelysvahingot syntyvät nopeasti, ja parvet voivat liikkua päivän aikana useille eri peltolohkoille. Nykyisissä lupa- ja valvontaviraston poikkeusluvista kuoliaaksi ampuminen on rajattu pois, mikä estää vahinkojen tehokkaan torjunnan. Käytetyt karkotusmenetelmät ovat olleet korkeintaan tilatasolla tyydyttäviä ja ovat käytännössä siirtäneet ongelman toisen viljelijän pelloille. Kokonaisuutena valtakunnan tasolla nykytilannetta ei voida pitää tyydyttävänä, mikä näkyy hanhikonfliktin kustannuskehityksessä (vahingonkorvaukset, vahinkojen ehkäisemisen kustannukset ja hanhipeltokorvaukset). Vastaava tilanne on myös merimetsan kohdalla, joskin merimetsan aiheuttamat kalatalousvahingot ovat pääosin välillisiä ja merimetsojen kuoliaaksi ampumiseen voi periaatteessa edelleen saada poikkeuslupia. Lajien aiheuttamaa vakavaa vahinkoa samoin kuin vahinkojen torjuntaan käytettyjä keinoja on kuvattu tarkemmin nykytilan arviointia koskevassa jaksossa. Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota siihen, että vuoden 2026 alussa Lupa- ja valvontaviraston poikkeuslupien hinnat nousivat 1 500 euroon. Viljelysvahinkoja aiheuttavien valkoposkihanhiin suoritemaksun merkittävä korotus sai hakijoita hakemaan poikkeuslupia ennen vuotta 2026, joista yksi on myönnetty ja 20 on vireillä. Vuoden 2026 puolella on hakemuksia tullut vireille ainoastaan yksi. Merimetsoja koskevia poikkeuslupia ei ole haettu lainkaan 1.1.2026 jälkeen. Lupia ei ole haettu myöskään

kaupungeissa haittaa aiheuttaville valkoposkihanhille. Poikkeuslupajärjestelmään perustuva nykytilanne on muodostunut vahingonkärsijöiden kannalta kohtuuttomaksi.

Tästä syystä on pakottava tarve säätää valkoposkihanhen ja merimetson rauhoitusta koskevasta yleispoikkeuksesta eli suojametsästyksestä. Kyseessä olisi rajattu poikkeus lintujen rauhoituksesta. Yleispoikkeukseen perustuvaan metsästyksen sovellettaisiin myös kaikkia tavanomaista metsästystä koskevia kieltoja ja rajoituksia. Yleispoikkeus perustuisi tapauskohtaisen lupaharkinnan sijasta suoraan lakiin, mutta se olisi rajattu vain niihin tapauksiin, joissa vakavan vahingon vaara on ilmeinen.

Yleispoikkeuksilla mahdollistettaisiin kuolettavan karkottamisen lisäksi lajien rajattu kannanhallinta, mikä on perusteltua, sillä lintujen aiheuttamat vahingot ja turvallisuusriskit kytkeytyvät lajien runsaslukuisuuteen. Esimerkiksi valkoposkihanhea koskevat tutkimukset osoittavat, että viljelysvahingot kasvavat valkoposkihanhien runsauden lisääntyessä. Tämä ilmenee sekä paikallisella että kansallisella tasolla. Tanskassa tehdyt alueelliset analyysit ja Alankomaissa toteutettu mallinnustyö viittaavat molemmat siihen, että valkoposkihanhien talvehtimis- ja levähdysalueet laajenevat populaation kasvaessa. Tämän seurauksena myös vahinkojen ennustetaan leviävän uusille alueille (*Assessment of goose damage to agricultural crops - is there a relationship between goose abundances and yield loss? Report to the AEWA European Goose Management Platform*). Näin ollen lajien rajattu kannanhallinta on välttämätöntä vahinkojen tehokkaaksi vähentämiseksi ja estämiseksi. Pitkällä tähtäimellä hallituksen tavoitteena on saada lajit lisätyiksi lintudirektiivin 7 artiklan liitteeseen II eli metsästettävien lajien luetteloon, jolloin lajien aiheuttamia vahinkoja ja turvallisuusriskejä voitaisiin hallita tavanomaisella metsästyksellä.

Ehdotettu sääntely täyttäisi lintudirektiivin 9 artiklan velvoitteet ja muotovaatimukset. Edellä kuvatulla tavalla menettelylle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Yleispoikkeus perustuu lintudirektiivin 9 artiklan a alakohtaan. Metsästyslaissa säädettäisiin rauhoituksesta poikkeamisen edellytykset (ML 41 f §), lajit, joita poikkeukset koskevat (ML 41 f §), pyydystämistä tai tappamista varten hyväksytyt välineet, laitteet ja menetelmät (ML 33 §), vaaratekijät sekä ne ajalliset ja paikalliset olot, joissa näitä poikkeuksia voidaan myöntää (ML 41 f §), sekä valvonnasta vastaavat viranomaiset (ML 88 §). Eduskunta määrittäisi lainsäädännöllä poikkeamisen edellytykset ja päättäisi, missä laajuudessa kuka saa käyttää mitään välineitä, laitteita ja menetelmiä sekä suoritettavat tarkastukset eli asianmukaiset valvontatoimet.

Yleispoikkeus olisi perusteltu myös lintudirektiivin yleisiin tavoitteisiin nähden, sillä sen ei arvioida heikentävän lajien suojelutasoa (ks. tarkemmin jakso 4.2.4 Vaikutukset lajien suojelutasoon). Mikäli lajien kannat kuitenkin heikkenisivät pysyvästi tai tilapäisesti lajin esiintymisalueella tai osalla esiintymisaluetta tai metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää, on maa- ja metsätalousministeriöllä asetuksenantovaltuus metsästyslain 38 §:n nojalla rajoittaa valkoposkihanhen ja merimetson metsästystä tai kieltää se kokonaan. Rajoitukset tai kiellot voivat olla alueellisia, ajallisia, saaliseläimen sukupuolta koskevia, metsästäjäkohtaisia saaliskiintiöitä tai pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää koskevia. Ministeriön asetus voi olla voimassa kerrallaan enintään kolme vuotta.

Yleispoikkeuksesta eli suojametsästyksestä säädettäisiin lakiin lisättävässä uudessa 41 f §:ssä. Lisäksi pykälässä säädettäisiin yleispoikkeukseen liittyvästä saalisilmoitusvelvollisuudesta ja saaliin myyntikiellosta. Ehdotetun pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan valkoposkihanhea ja merimetsoa saa metsästää lentoturvallisuuden takaamiseksi ilmailulain 75 §:n 1 kohdassa tarkoituilta lentoasemilta ympärivuotisesti. Poikkeus on perusteltu, sillä raskaat ja suurissa parvissa liikkuvat lintulajit muodostavat merkittävän vaaran lentoturvallisuudelle.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan vähintään viiden yksilön parvessa esiintyvää valkoposkihanhea saa metsästää ympärivuotisesti pellolta, jonka sato on korjaamatta. Parvikoraja ja peltokohtainen rajaus niihin peltoihin, joilla satoa ei ole vielä korjattu, varmistaa, että toimet kohdistuvat vahinkotilanteisiin eivätkä laajenna metsästystä sellaisiin olosuhteisiin, joissa taloudellista vahinkoa ei voi syntyä. Ehdotettu sääntely mahdollistaisi metsästyksen kaikilla pelloilla, joilta on tarkoitus korjata satoa myytäväksi tai tuotantoeläinten ravinnoksi, sekä metsästyksen kohdistamisen pellolle laskeutuneisiin, laskeutuviin ja pellon yllä lentäviin lintuihin. Sääntelyn etuna on se, että kuolettavalla ampumisella voidaan joissain tapauksissa tehostaa lintujen karkottamista (*Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 12/2024, Hanhipellot ihmisten ja hanhien välisen ristiriidan lievittäjänä*). Viiden valkoposkihanhen yksilömäärä ei välttämättä tarkoita, että vakava vahinko olisi varmuudella syntynyt tai syntymässä. Määränä se on kuitenkin sellainen, että se saattaa aiheuttaa ainakin vaaran erityisen merkittävän vahingon syntymisestä etenkin, jos joukkoon liittyy myöhemmin muita valkoposkihanhia. Viiden yksilön laiduntava parvi osoittaa muille lentäville hanhille, että viljelyksille on turvallista laskeutua.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan merimetsoa saa metsästää enintään 300 metrin etäisyydellä kalastuslain (379/2015) 4 §:n 15 ja 16 kohdassa tarkoitetuista pyydyksistä elokuun 1 päivästä helmikuun 28 päivään.

Kohdassa määriteltäisiin poikkeuksen ajalliset ja paikalliset olot siten, että metsästys kohdistuisi pääasiallisesti vahinkokohteisiin ja merimetson lisääntymiskauden ulkopuolelle. Kalastuslain 4 §:n 15 kohdan mukaan seisovalla pyydyksellä tarkoitetaan paikalleen pyyntiin laskettua kalanpyydystä, kuten verkkoa, pitkäsiimaa ja muuta koukkupyydystä, rysää, katiskaa ja muuta sulkupyydystä. Kalastuslain 4 §:n 16 kohdan mukaan kiinteällä pyydyksellä tarkoitetaan patoa ja muuta kalastukseen tarkoitettua pysyväisluonteista rakennelmaa. Eroa ei tehtäisi ammattikalastuksen ja vapaa- ajankalastuksen pyydysten osalta, sillä merimetsoja metsästävillä metsästäjillä ei ole välttämättä tietoa kumman ryhmän suojattava pyydys on kyseessä.

Yleispoikkeuksen lisäksi lajien rauhoituksesta voitaisiin poiketa myös Suomen riistakeskuksen myöntämällä poikkeusluvalla. Poikkeusluvut eivät kuitenkaan ratkaise laajalle levinneiden ja runsaiden valkoposkihanhien maataloudelle tai merimetsojen kalakannoille ja kalataloudelle aiheuttamia ongelmia kuin yksittäisten vahinkokohteiden osalta. Ne jäävät kuitenkin jatkossakin tärkeäksi täydentäväksi välineeksi muiden vahinkojen ja haittojen torjunnassa.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ei saa metsästää 300 metriä lähempänä merikotkan pesimäpaikkaa 1 päivästä helmikuuta 15 päivään elokuuta eikä kalasääsken pesimäpaikkaa 1 päivästä huhtikuuta 15 päivään syyskuuta. Suojaetäisyyden tarkoituksena on vähentää metsästyksestä mahdollisesti aiheutuvaa häiriötä mainittujen lajien pesinnälle. Käytännössä rajoitus vaikuttaisi lähinnä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun metsästyksen.

Saalisilmoitusvelvollisuus on olennainen osa sääntelyn seuranta ja valvontaa. Velvollisuus varmistaa, että riistahallinnolla on ajantasainen tieto poikkeusten käytöstä. Tämä puolestaan mahdollistaa sääntelyn vaikutusten arvioinnin ja tarvittaessa jatkotoimien kohdentamisen. Saalisilmoituksen tekeminen onnistuu helpoiten Oma riista -palvelussa, mutta ilmoituksen voi tehdä myös Suomen riistakeskuksen vahvistamalla lomakkeella.

Saalisilmoitusvelvollisuudesta säädettäisiin pykälän 3 momentissa. Saaliiksi saadusta valkoposkihanhesta ja merimetsosta olisi tehtävä ilmoitus Suomen riistakeskukselle seitsemän vuorokauden kuluessa eläimen pyydystämisestä. Saalisilmoituksessa ilmoitettaisiin metsästäjän nimi ja metsästäjännumero, pyydytettujen lintujen määrä ja laji, päivämäärä, jolloin yksilö

saatiin saaliiksi, edellä 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettu poikkeusperuste sekä kunta, jossa yksilö saatiin saaliiksi. Tieto poikkeamisen perusteesta on tarpeen, koska jäsenvaltioiden on vuosittain raportoitava komissiolle lintudirektiivin 9 artiklan soveltamisesta. Pykälän 3 momentin mukaan Suomen talousvyöhykkeeltä saadusta saaliista olisi ilmoitettava 3 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettut tiedot.

Sääntelyyn liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluisi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (*luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679*) soveltamisalaan. Henkilötietojen käsittely liittyy rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen (yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohta c alakohta), joten käsittelylle on yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen peruste. Momentissa käytettäisiin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan sisältämää kansallista liikkumavaraa, jonka käyttöä on kuvattu tarkemmin jaksossa 11.4. Tietojen käyttötarkoituksesta, luovuttamisesta ja poistamisesta säädetään metsästyslain voimassa olevassa 38 b §:ssä.

Lintudirektiivin 6 artikla edellyttää kieltämään kaikkien luonnonvaraisten lintujen kaupan lukuun ottamatta lintudirektiivin liitteen III A osassa tarkoitettuja lajeja, jos linnut on tapettu tai pyydystetty laillisesti tai muuten laillisesti hankittu. Lisäksi jäsenvaltiot voivat antaa luvan lintudirektiivin liitteen III B osassa tarkoitettujen lajien osalta, jos linnut on tapettu tai pyydystetty laillisesti tai muuten laillisesti hankittu. Jäsenvaltioiden, jotka haluavat myöntää tällaisen luvan, on neuvoteltava ennalta komission kanssa ja tutkittava yhdessä sen kanssa, johtaisiko kyseisen lajin yksilöiden pitäminen kaupan tai voidaanko sen kohtuudella olettaa johtavan siihen, että lajien kannat, maantieteellinen levinneisyys tai lisääntymismäärät vaarantuisivat koko yhteisössä. Jos tutkimus komission mielestä osoittaa, että suunniteltu lupa johtaa jonkin kyseisen lajin edellä mainittuun vaarantumiseen tai vaarantumisen mahdollisuuteen, komissio antaa kyseiselle jäsenvaltiolle perustellun suosituksen, jossa se ilmaisee vastustavansa kyseisen lajin pitämistä kaupan. Jos komissio katsoo, että tällaista vaaraa ei ole, se ilmoittaa siitä jäsenvaltiolle.

Valkoposkihanhea ja merimetsoa ei mainita lintudirektiivin liitteessä III, joten lajien kaupalliselle käytölle ei ole edellytyksiä. Tästä syystä pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että saaliiksi saadun valkoposkihanhen ja merimetson myynti, kuljetus ja hallussa pitäminen myyntiä varten sekä kaikkien niiden helposti tunnistettavien osien tai linnuista valmistettujen tuotteiden myytäväksi tarjoaminen on kielletty.

74 §. Metsästysrikkomus Pykälän 2 momentin 14 kohtaa muutettaisiin siten, että metsästysrikkomuksesta tuomittaisiin myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta jättää saaliin ilmoittamatta vastoin 41 f §:n 3 tai 4 momentissa säädettyä ilmoitusvelvollisuutta. Tätä kohtaa sovellettaisiin tilanteessa, jossa saalisilmoitus jätetään tekemättä, tehdään myöhässä tai jossa saalisilmoituksessa annetaan puutteellisia tai vääriä tietoja. Samalla 2 momentin 13 kohdan lopusta poistettaisiin sana ”tai” ja lisättäisiin se kohdan 14 loppuun.

Pykälän 2 momenttiin lisättävän uuden 15 kohdan mukaan metsästysrikkomuksesta tuomittaisiin myös, jos tahallaan tai huolimattomuudesta metsästää vastoin 41 f §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä. Kohtaa sovellettaisiin esimerkiksi tilanteessa, jossa valkoposkihanhea metsästetään pellolta, jonka sato on korjattu.

75 §. Metsästyslain säännösten rikkominen. Pykälän 1 momentin 4 kohtaa muutettaisiin siten, että metsästyslain säännösten rikkomisesta tuomittaisiin myös silloin, jos tahallaan tai huolimattomuudesta jättää noudattamatta 41 f §:n 5 momentissa säädettyä kieltoa. Ehdotetun 41 f §:n 5 momentin mukaan saaliiksi saadun valkoposkihanhen ja merimetson myynti, kuljetus

ja hallussa pitäminen myyntiä varten sekä kaikkien niiden helposti tunnistettavien osien tai linnuista valmistettujen tuotteiden myytäväksi tarjoaminen on kielletty. Kiellon taustaa on kuvattu 41 f §:n säännöskohtaisissa perusteluissa.

7.2 Laki rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

4 §. Määritelmät. Rauhoitetun eläimen määritelmän mukaan rauhoitetulla eläimellä tarkoitetaan luonnonsuojelulain (9/2023) nojalla rauhoitettua, luonnonvaraisena esiintyvää lintua ja nisäkästä. Pykälän 1 kohtaa muutettaisiin siten, että rauhoitetulla eläimellä tarkoitettaisiin myös metsästyslain nojalla rauhoitettuja valkoposkihanhea. Tämä mahdollistaisi valkoposkihanhikorvausten jatkuvuuden ja valkoposkihanhen osalta vahinkojen estämiseen myönnettävät avustukset. RauLaKo-lain muuttaminen on teknisesti välttämätöntä, jotta vahinkojen korvaaminen ja vahinkojen estämisen avustukset voidaan maksaa keskeytyksettä myös sen jälkeen, kun valkoposkihanhi siirtyisi metsästyslain piiriin. Nykyinen RauLaKo-laki perustuu luonnonsuojelulain mukaisiin rauhoitettuihin lajeihin, joten ilman muutosta valkoposkihanhen viljelysvahinkoja ei voitaisi enää korvata sen jälkeen, kun laji ei ole enää luonnonsuojelulakiperusteisesti rauhoitettu. Muutoksella turvataan hallitusohjelman tavoite oikeudenmukaisesta ja sujuvasta korvausjärjestelmästä ja varmistetaan, että elinvoimakeskusten on selkeä oikeudellinen perusta korvausten maksamiseen.

Muutoksen johdosta valkoposkihanhivahingot korvattaisiin edelleen rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain nojalla ja korvaukset maksettaisiin ympäristöministeriön talousarvion momentilta 35.10.63.

Ehdotuksen tarkoituksena olisi turvata valkoposkihanhivahingoista maksettavien korvausten katkeamaton jatkuminen elinkeinonharjoittajille.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan syksyllä 2026 samanaikaisesti.

Lupa- ja valvontavirastossa vireillä olevat asiat käsiteltäisiin loppuun aikaisemman lainsäädännön mukaisesti. Aikaisemman lainsäädännön nojalla annetut päätökset jäisivät edelleen voimaan ja niihin sovellettaisiin esitykseen sisältyvien lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

9 Toimeenpano ja seuranta

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö seuraavat tämän järjestelmän ja ehdotetun sääntelyn toimivuutta. Valkoposkihanhien ja merimetsojen kantojen seurantajärjestelmä rakennetaan Luonnonvarakeskukseen. Suomen riistakeskus kehittää Oma Riista -järjestelmää siten, että saalisraportit poikkeuksista saadaan ajantasaisesti ja voidaan raportoida komissiolle. Vaikutuksia etenkin valkoposkihanhien viljelysvahinkojen vähenemiseen seurataan elinvoimakeskusten raporttien kautta.

10 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2027 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Suomen riistakeskukselle poikkeuslupien myöntämisen järjestämiseen tarvitaan vuositasolla vuodesta 2027 alkaen 1,5 henkilötyövuoden verran määrärahoja eli noin 134 000 euroa ja tietojärjestelmien ylläpitoon 40 000 euroa. Määräraha siirrettäisiin valtiovarainministeriön pääluokasta Lupa- ja valvontaviraston toimintamenomomentilta maa- ja metsätalousministeriön momentille 30.40.50. (Riistatalouden edistäminen) edelleen jaettavaksi Suomen riistakeskukselle valkuposkikihanneen ja merimetsoon liittyvien julkisten hallintotehtävien hoitamiseen. Valkuposkikihanhia ja merimetsoja koskevat vuosittaiset seurannat on toteutettu Suomen ympäristökeskuksessa ympäristöministeriön myöntämän erillismäärärahan turvin. Suomen ympäristökeskuksessa käytettiin vuonna 2024 merimetsokannan seurantaan 71 000 euroa ja valkuposkikihanneen pesimäkannan seurantaan 40 000 euroa. Koska kannanseuranta siirtyy muutoksessa Luonnonvarakeskukselle, vastaavansuuruiset määrärahat tulee osoittaa Suomessa pesivien kantojen seurannan ylläpitämiseksi luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenomomentilta (35.10.63). Luonnonvarakeskuksen toimintamenomomentille 30.01.05 tarvitaan yhteensä 111 000 euroa lisää vuoden 2027 talousarviossa.

Korvauksia ja avustuksia maksettaisiin jatkossakin valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen rajoissa.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

11.1 Ympäristöperusoikeus

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Pykälän esitöiden (kts. HE 309/1993, s. 66) mukaan vastuu kohdistuu sekä julkiseen valtaan että yksityisiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin. Säännöksen tarkoittama vastuu kohdistuisi sekä elolliseen luontoon (eläimet ja kasvit), elottomaan luonnonympäristöön (vesistöt, ilmakehä, maa- ja kallioperä) että ihmisen toiminnan tuloksena syntyneeseen kulttuuriympäristöön (rakennukset, rakennelmat ja maisemat). Säännöksen piiriin kuuluvat sekä ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet. Siten säännös ilmaisee ihmisten kaikinpuolisen vastuun sellaisesta taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan kokonaislinjasta, joka turvaa elollisen ja elottoman luonnon monimuotoisuuden säilymistä.

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Säännöksellä on läheinen yhteys perustuslain 2 §:n 2 momenttiin, jonka nojalla kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen (PeVL 15/2004 vp, s. 3/I). Perustuslain 20 §:n 2 momentin on katsottu merkitsevän perustuslaillista toimeksiantoa ympäristölainsäädännön kehittämiseksi siten, että ihmisten vaikutusmahdollisuuksia omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon laajennetaan (HE 309/1993, s. 67).

Esityksen yhtenä keskeisenä ehdotuksena on säätää lain tasolla tietyistä yleispoikkeuksista valkuposkikihanneen ja merimetsan rauhoitukseen. Ehdotus merkitsee käytännössä sitä, että näissä tarkoin määritellyissä tilanteissa rauhoituksesta poikkeamisen edellytykset määritellään suoraan

laissa, jolloin asiassa ei tehdä hallintopäätöstä eikä menettelyyn liity mahdollisuutta valittaa päätöksestä. Esitys on siten merkityksellinen myös oikeusturvaa koskevan perustuslain 21 §:n kannalta. Menettely ei tästä näkökulmasta vaikuta olevan hyvin sopusoinnussa ympäristöperusoikeuteen liittyvien tavoitteiden kanssa.

Ehdotetut yleispoikkeukset ovat kuitenkin ympäristön kannalta arvioitavissa suhteellisen vähämerkityksellisiksi, sillä ne on rajattu tiettyihin laissa tarkoin määriteltyihin tilanteisiin. Muilta osin rauhoituksesta poikkeaminen vaatisi aina Suomen riistakeskuksen myöntämän poikkeusluvan. Lisäksi yleispoikkeukset koskisivat konfliktilajeja, jotka ovat runsaslukuisia ja aiheuttavat merkittävää vahinkoa, mutta joihin ei kohdistu tavanomaisen metsästyksen kautta systemaattista kannanhallintaa. Yleispoikkeusten nojalla tapahtuvaa metsästystä voitaisiin tarvittaessa rajoittaa nopeasti metsästyslain 38 §:n nojalla annettavalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Näin ollen sääntely ei muodostu perustuslain kannalta ongelmalliseksi.

Yleispoikkeusten tavoitteena on vähentää maataloudelle ja kalataloudelle aiheutuvia toistuvia ja laaja-alaisia vahinkoja sekä parantaa muun muassa lentoturvallisuutta. Ehdotus kytkeytyy näin perustuslain 7 §:ssä (oikeus elämään ja turvallisuuteen), 15 §:ssä (omaisuuden suoja) ja 18 §:ssä (elinkeinovapaus) turvattuihin oikeuksiin, joten ehdotetulle sääntelylle on olemassa hyväksyttävät perusteet.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut perustuslain 20 §:n säännöksen yhteyttä omaisuudensuojaan. Valiokunta on todennut perustuslain 15 ja 20 §:n välisen suhteen olevan sellainen, että ensiksikään 20 § ei perusta yksilöittäin todennettavissa olevia velvoitteita ja että toiseksi se ei muodostu erilliseksi perusteeksi kohdistaa omistajiin erityisesti ulottuvia sietämisvelvoitteita. Toisaalta saman perusoikeussäännösten osina niillä kummallakin voi olla vaikutusta toistensa tulkintoihin tilanteessa, jossa muun muassa pyritään ihmisen ja luonnon välistä tasapainoa kestävästi edistäviin lainsäädäntöratkaisuihin (ks. PeVL 45/2016 vp, s. 2, PeVL 20/2010 vp, s. 2/II ja PeVL 21/1996 vp, s. 2/I).

Suomi on sitoutunut tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevaan Århusin yleissopimukseen. Myös EU on sitoutunut sopimukseen, ja tämän seurauksena Århusin yleissopimus on osa EU-oikeutta. Sopimuksen tavoitteena on edistää ihmisten oikeutta laadukkaaseen ympäristöön takaamalla yleisölle oikeus saada tietoa, osallistua päätöksentekoon ja käyttää muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa yleissopimuksen määräysten mukaisesti.

Århusin yleissopimus ei kuitenkaan velvoita organisoimaan metsästystä koskevaa tai muuta ympäristöllistä päätöksentekojärjestelmää tietyllä tavalla. Tältä osin valtiolla on kansallista liikkumavaraa säätää muun muassa siitä, millä tasolla ympäristöä koskevat päätökset tehdään, esimerkiksi säädöstasolla tai hallintopäätöksinä. Perustuslaistakaan ei yleensä seuraa vaatimusta organisoida päätöksentekoa juuri tietyllä tavalla (ks. PeVL 17/2025 vp, kohta 14). Lintudirektiivin mukaisesti harjoitettavaa metsästystä koskevan komission ohjeasiakirjan mukaan yleisille henkilöryhmille on mahdollista tietyin edellytyksin myöntää oikeus poiketa tapauskohtaisesta lupaharkinnasta. Säästösten valmistelussa on kuitenkin huomioitava Århusin sopimuksesta johtuvat tiedonsaanti- ja osallistumisoikeudet. Esitysluonnos oli lausuntokierroksella 13.4.–11.5.2026. Lausuntoa pyydettiin keskeisiltä sidosryhmiltä, minkä lisäksi kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa lausuntonsa Lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Yleisöllä on siten ollut mahdollisuus osallistua päätöksentekoon riittävän varhaisessa vaiheessa. Esitys täyttää tältäkin osin eurooppaoikeudellisen sääntelyn vaatimukset. Yleisesti voidaan seurata yleispoikkeuksen käyttöä saalisraporttien kautta, joko tietopyynnöin Suomen

riistakeskukselle tai riistakeskuksen vuosittaisten maa- ja metsätalousministeriölle toimittamien raporttien kautta, jotka ovat julkisia. Oma riistaan on tarkoitus rakentaa raportointitoiminnot EU:lle toimitettavia Habides -raportteja varten. EU- tuottaa omat yhteenvetonsa jäsenmaista saatujen raporttien kautta esimerkiksi lintudirektiivin stressiteistä varten.

Ehdotus ei muuta valkuposkivahingoista maksettavien korvausten osalta valkuposkivanhan aiheuttamista vakavista vahingoista kärsivien elinkeinonharjoittajien oikeusasemaa tai lisää omaisuuden käyttörajoituksia (PL 15 §) nykyisestään.

Ehdotettu laki ei muuttaisi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain säätämisen yhteydessä hallituksen esityksessä HE 154/2021 vp tehtyjä arvioita lain suhteesta perustuslakiin.

11.2 Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Saman pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Esityksessä ei ehdoteta suoranaisia muutoksia valitusoikeuksiin. Esityksen yhtenä keskeisenä ehdotuksena on säätää lain tasolla tietyistä yleispoikkeuksista valkuposkivanhan ja merimetson rauhoitukseen. Ehdotus merkitsee käytännössä sitä, että näissä tarkoin määritellyissä tilanteissa rauhoituksesta poikkeamisen edellytykset määritellään suoraan laissa, jolloin asiassa ei tehdä hallintopäätöstä, eikä menettelyyn liity mahdollisuutta valittaa päätöksestä. Muilta osin rauhoituksesta poikkeaminen vaatisi kuitenkin Suomen riistakeskuksen myöntämän poikkeuslupan. Suomen riistakeskuksen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Poikkeuslupaa koskevassa asiassa valitusoikeus on myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Muutoksenhakuoikeus säilyisi siten laajana.

Esitys ei mainituilla perusteilla ole ongelmallinen perustuslain 21 §:n säännösten kannalta.

11.3 Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Perustuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Rikoksesta ei saa tuomita ankarampaa rangaistusta kuin tekohetkellä on laissa säädetty.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate sisältää lain täsmällisyyteen kohdistuvan erityisen vaatimuksen. Sen mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä siten, että lain sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko tai laiminlyönti rangaistavaa (kts. esimerkiksi PeVL 20/2018 vp, PeVL 37/2016 vp, PeVL 56/2014 vp). Rangaistussäännösten tulee täyttää perusoikeuksien rajoittamiseen kohdistuvat yleiset edellytykset ja kulloisestakin perusoikeussäännöksestä mahdollisesti johtuvat erityiset edellytykset (esimerkiksi PeVL 17/2006 vp). Perusoikeusrajoituksen hyväksyttävyyden vaatimuksen takia kriminalisoinnille on oltava painava yhteiskunnallinen tarve ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste (kts. esimerkiksi PeVL 48/2017 vp ja PeVL 26/2014 vp). Suhteellisuusvaatimus edellyttää sen arvioimista, onko kriminalisointi

välttämätön sen taustalla olevan oikeushyvän suojaamiseksi ja onko rangaistusseuraamuksen ankaruus oikeassa suhteessa teon moitittavuuteen nähden (PeVL 56/2014 vp, s. 3). Rikosoikeutta tulisi sen perusoikeuksiin puuttuvan luonteen vuoksi käyttää vasta viimeisenä mahdollisena vaihtoehtona (ultima ratio -periaate).

Esityksessä ehdotetaan metsästyslain 74 §:ää muutettavaksi siten, että metsästysrikkomuksesta tuomittaisiin myös silloin, jos tahallaan tai huolimattomuudesta metsästää vastoin 41 f §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä tai jättää saaliin ilmoittamatta vastoin 41 f §:n 3 tai 4 momentissa ilmoitusvelvollisuutta. Metsästyslain 75 §:n 1 momentin 4 kohtaa muutettaisiin siten, että metsästyslain säännösten rikkomisesta tuomittaisiin myös silloin, jos tahallaan tai huolimattomuudesta jättää noudattamatta 41 f §:n 5 momentissa säädettyä kieltoa.

Ehdotettujen rangaistussäännösten tarkoituksena on varmistaa, että metsästäjät noudattavat yleispoikkeukseen (ns. suojametsästys) liittyviä kieltoja, rajoituksia ja muita velvoitteita, jotka perustuvat luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettuun lintudirektiiviin. Rangaistussäännöksillä turvataan perustuslain 20 §:ssä säädettyä ympäristöperusoikeutta, joten niille on painava yhteiskunnallinen tarve ja perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä peruste. Ehdotus sisältää täsmälliset viittaukset niihin säännöksiin, joiden vastaiset teot olisivat rangaistavia. Sääntelyä voidaan pitää oikeasuhtaisena ja johdonmukaisena, sillä pitkälti vastaavat teot, kuten metsästyslain 38 a §:n 2 momentin nojalla annetussa asetuksessa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti sekä 43 §:n nojalla annetulla asetuksella säädetyn riistan kauppaa koskevan kiellon rikkominen, ovat jo nykyisin sakolla rangaistavia tekoja.

11.4 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Riistahallintolain (158/2011) 1 §:n mukaan Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka tehtävänä on edistää kestävästä riistataloudesta, tukea riistanhoitoyhdistysten toimintaa, huolehtia riistapolitiikan toimeenpanosta ja hoitaa sille säädetty julkiset hallintotehtävät. Riistahallintolain 2 §:ssä säädetään Suomen riistakeskuksen julkiset hallintotehtävät ja 8 §:ssä niiden hoitamisesta. Valkoposkihanhen ja merimetson lisääminen riistalajeihin merkitsee myös sitä, että lajien rauhoituksesta poikkeaminen, jota varten voidaan hakea metsästyslain 41 b §:n mukaista poikkeuslupaa, siirtyy Lupa- ja valvontavirastolta Suomen riistakeskuksen käsiteltäväksi. Kyseinen julkinen hallintotehtävä on Suomen riistakeskuksella jo nykyisin muiden riistalajien ja rauhoittamattomien lajien osalta. Suomen riistakeskuksella on siten tehtävän hoidon kannalta paras asiantuntemus. Poikkeuslupatoimivallan siirto Suomen riistakeskukselle on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Suomen riistakeskuksen julkisten hallintotehtävien toimivallan laajuutta on käsitelty perustuslakivaliokunnassa riistahallintolakia säädettäessä ja perustuslakivaliokunta on todennut lausunnossaan PeVL 48/2010 vp, että metsästyslaissa säädettyjä poikkeuslupia koskeva päätöksenteko voidaan säätää Suomen riistakeskuksen hoitamaksi julkiseksi hallintotehtäväksi.

Ehdotettu kahden lajin rauhoituksesta poikkeamisen lisäys laajentaisi vähäisissä määrin Suomen riistakeskuksen toimivaltaa sen hoitamisessa julkisissa hallintotehtävissä.

11.5 Henkilötietojen suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (*luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679*) ja sitä täydentävä kansallinen tietosuojalainsäädäntö suojaa henkilötietoja. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan perustuslaissa turvattu yksityiselämän suojan ja siihen osittain sisältyvän henkilötietojen suojan kannalta on lähtökohtaisesti riittävää, että sääntely täyttää EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (PeVL 14/2018 vp ja PeVL 8/2022 vp).

Metsästyslakiin lisättäväksi ehdotetun 41 f §:n 3 momentin 1 kohtaan liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluisi yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan. Henkilötietojen käsittely liittyy rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen (yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohta c alakohta), joten käsittelylle on yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen peruste. Momentissa käytettäisiin tietosuoja-asetukseen perustuvaa kansallista sääntelyliikkumavaraa, koska se sisältäisi asetusta täsmentävää sääntelyä henkilötietojen käsittelystä Tietojen käyttötarkoituksesta, luovuttamisesta ja poistamisesta säädetään metsästyslain voimassa olevassa 38 b §:ssä.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Kansallisen sääntelyliikkumavaran käyttö perustuisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohtaan, jonka perusteella tietosuoja-asetuksen säännöksiä voidaan mukauttaa antamalla erityisiä säännöksiä esimerkiksi käsiteltävien tietojen tyypistä, rekisteröidyistä, henkilötietojen luovuttamisesta ja käsittelyn käyttötarkoitussidonnaisuudesta. Kun käsittely perustuu yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, tulee jäsenvaltion lainsäädännön täyttää yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Saalisilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena on varmistaa, että riistahallinnolla on tarkka ja ajantasainen tieto poikkeusten käytöstä. Saalisilmoitusvelvollisuus on olennainen osa sääntelyn seuranta- ja valvontaa. Sääntely mahdollistaa sääntelyn vaikutusten arvioinnin ja tarvittaessa jatkotoimien kohdentamisen. Ehdotetussa 41 f §:n 3 momentissa ei ole kyse arkaluonteisista tiedoista tai tietosuoja-asetuksen tarkoittamista erityisiä henkilötietoryhmiä koskevista tiedoista. Ehdotetut tietosuoja-asetuksen kansallista liikkumavaraa hyödyntävät säännökset ovat oikeasuhteisia edellä mainittuihin yleisen edun mukaisiin oikeutettuihin päämääriin nähden, koska säännöksillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisten päämäärien saavuttamiseksi.

Hallitus katsoo, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

metsästyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsästyslain (615/1993) 5 §:n 1 momentin 2 kohta, 37 §, 74 §:n 2 momentin 13 ja 14 kohta sekä 75 §:n 1 momentin 4 kohta,
sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 555/2018, 37 § osaksi laeissa 159/2011 ja 1292/2025, 74 §:n 2 momentin 13 ja 14 kohta laissa 504/2017 ja 75 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 516/2022, sekä
lisätään lakiin uusi 41 f § ja 74 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 504/2017, uusi 15 kohta seuraavasti:

5 §

Riistaeläimet ja rauhoittamattomat eläimet

Riistaeläimiä ovat:

2) kanadanhanhi, merihanhi, metsähanhi, valkuposkihanhi, heinäSORsa, tavi, haapana, jouhisorsa, heinätavi, lapasorsa, punasotka, tukkasotka, haahka, alli, telkkä, tukkakoskelo, isokoskelo, merimetso, riekko, kiiruna, pyy, teeri, metso, peltopyy, fasaani, nokikana, lehtokurppa ja sepelkyyhky.

37 §

Riistaeläinlajin rauhoittaminen

Jos riistaeläimen kannan säilymisen tai riistaeläinlajin häiritsemättömän lisääntymisen turvaaminen sitä edellyttää, riistaeläinlaji on rauhoitettava määräajaksi tai toistaiseksi. Rauhoitettavista riistaeläinlajeista ja niiden rauhoitusajoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Rauhoitusaikana riistaeläintä ei saa metsästä tai vahingoittaa eikä soidinta, pesintää tai poikasia saa häiritä.

Jäljempänä 39 §:ssä tarkoitettulla riistansuoja-alueella voidaan maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä poiketa yleisistä rauhoitusajoista. Koirakokeiden pitämisestä ja koiran kouluttamisesta rauhoitusaikana säädetään 52 §:ssä.

Karhu, saukko, ahma, ilves, kirjohylje, valkuposkihanhi ja merimetso ovat aina rauhoitettuja.

41 f §

Yleispoikkeus valkuposkihanhen ja merimetson rauhoituksesta

Sen estämättä, mitä 37 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään, saa:

1) valkuposkihanhea ja merimetsoa metsästä lentoturvallisuuden takaamiseksi ilmailulain 75 §:n 1 kohdassa tarkoitetuilta lentoasemilta ympärivuotisesti;

2) vähintään viiden yksilön parvessa esiintyvää valkoposkihanhea metsästää ympärivuotisesti pellolta, jonka sato on korjaamatta;

3) merimetsoa metsästää enintään 300 metrin etäisyydellä kalastuslain (379/2015) 4 §:n 15 ja 16 kohdassa tarkoitetuista pyydyksistä 1 päivästä elokuuta 28 päivään helmikuuta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ei saa metsästää 300 metriä lähempänä merikotkan pesimäpaikkaa 1 päivästä helmikuuta 15 päivään elokuuta eikä kalasääsken pesimäpaikkaa 1 päivästä huhtikuuta 15 päivään syyskuuta.

Saaliiksi saadusta valkoposkihanhesta ja merimetsosta on tehtävä saalisilmoitus Suomen riistakeskukselle. Saalisilmoitus on tehtävä seitsemän vuorokauden kuluessa eläimen pyydystämisestä. Saalisilmoituksessa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) metsästäjän nimi ja metsästäjännumero;
- 2) pyydystettyjen lintujen määrä ja laji;
- 3) päivämäärä, jolloin yksilö saatiin saaliiksi;
- 4) 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettu poikkeusperuste;
- 5) kunta, jossa yksilö saatiin saaliiksi.

Suomen talousvyöhykkeeltä saadusta saaliista on ilmoitettava 3 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettut tiedot.

Saaliiksi saadun valkoposkihanhen ja merimetsan myynti, kuljetus ja hallussa pitäminen myyntiä varten sekä kaikkien niiden helposti tunnistettavien osien tai linnuista valmistettujen tuotteiden myytäväksi tarjoaminen on kielletty.

74 §

Metsästysrikkomus

Metsästysrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

---

13) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana vastoin rikoslain 48 a luvun 6 §:n nojalla tuomittua metsästyskieltoa,

14) jättää saaliin ilmoittamatta vastoin 41 f §:n 3 tai 4 momentissa tai 38 a §:n 2 momentin nojalla annetussa asetuksessa säädettyä ilmoitusvelvollisuutta tai

15) metsästää vastoin 41 f §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä.

75 §

Metsästyslain säännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

---

4) jättää noudattamatta 41 f §:n 5 momentissa säädettyä kieltoa tai 43 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä riistan kauppaa koskevaa kieltoa tai rajoitusta,

---

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsästyslain säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa Lupa- ja valvontavirastossa vireillä ollut asia käsitellään loppuun noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain voimaan

tullessa voimassa olleen lain nojalla annetut Lupa- ja valvontaviraston luvat jäävät edelleen voimaan ja niihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain (15/2022) 4 §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 669/2024, seuraavasti:

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rauhoitettulla eläimellä* luonnonsuojelulain (9/2023) nojalla rauhoitettua, luonnonvaraisena esiintyvää lintua ja nisäkstä sekä metsästyslain (615/1993) 37 §:n nojalla rauhoitettua valkoposkihanhea;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 4.6.2026

Pääministeri

Petteri Orpo

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

1.

Laki

metsästyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsästyslain (615/1993) 5 §:n 1 momentin 2 kohta, 37 §, 74 §:n 2 momentin 13 ja 14 kohta sekä 75 §:n 1 momentin 4 kohta,
sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 555/2018, 37 § osaksi laeissa 159/2011 ja 1292/2025, 74 §:n 2 momentin 13 ja 14 kohta laissa 504/2017 ja 75 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 516/2022, sekä
lisätään lakiin uusi 41 f § ja 74 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 504/2017, uusi 15 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Riistaeläimet ja rauhoittamattomat eläimet

Riistaeläimet ja rauhoittamattomat eläimet

Riistaeläimiä ovat:

Riistaeläimiä ovat:

2) kanadanhanhi, merihanhi, metsähanhi, heinäSORsa, tavi, haapana, jouhisorsa, heinätavi, lapasorsa, punasotka, tukkasotka, haahka, alli, telkkä, tukkakoskelo, isokoskelo, riekko, kiiruna, pyy, teeri, metso, peltopyy, fasaani, nokikana, lehtokurppa ja sepelkyyhky.

2) kanadanhanhi, merihanhi, metsähanhi, *valkoposkihanhi*, heinäSORsa, tavi, haapana, jouhisorsa, heinätavi, lapasorsa, punasotka, tukkasotka, haahka, alli, telkkä, tukkakoskelo, isokoskelo, *merimetso*, riekko, kiiruna, pyy, teeri, metso, peltopyy, fasaani, nokikana, lehtokurppa ja sepelkyyhky.

37 §

37 §

Riistaeläinlajin rauhoittaminen

Riistaeläinlajin rauhoittaminen

Jos riistaeläimen kannan säilymisen tai riistaeläinlajin häiritsemättömän lisääntymisen turvaaminen sitä edellyttää, riistaeläinlaji on rauhoitettava määräajaksi tai toistaiseksi. Rauhoitettavista riistaeläinlajeista ja niiden rauhoitusajoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Rauhoitusaikana riistaeläintä ei saa metsästä

Jos riistaeläimen kannan säilymisen tai riistaeläinlajin häiritsemättömän lisääntymisen turvaaminen sitä edellyttää, riistaeläinlaji on rauhoitettava määräajaksi tai toistaiseksi. Rauhoitettavista riistaeläinlajeista ja niiden rauhoitusajoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Rauhoitusaikana riistaeläintä ei saa metsästä

tai vahingoittaa eikä soidinta, pesintää tai poikasia saa häiritä.

Jäljempänä 39 §:ssä tarkoitettulla riistansuoja-alueella voidaan maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä poiketa yleisistä rauhoitusajoista. Koirakokeiden pitämisestä ja koiran kouluttamisesta rauhoitusaikana säädetään 52 §:ssä.

Karhu, saukko, ahma, ilves ja kirjohylje ovat aina rauhoitettuja.

(uusi)

tai vahingoittaa eikä soidinta, pesintää tai poikasia saa häiritä.

Jäljempänä 39 §:ssä tarkoitettulla riistansuoja-alueella voidaan maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä poiketa yleisistä rauhoitusajoista. Koirakokeiden pitämisestä ja koiran kouluttamisesta rauhoitusaikana säädetään 52 §:ssä.

Karhu, saukko, ahma, ilves, kirjohylje, valkoposkianhi ja merimetsä ovat aina rauhoitettuja.

41 f §

Yleispoikkeus valkoposkianhen ja merimetsän rauhoituksesta

Sen estämättä, mitä 37 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään, saa:

1) valkoposkianhea ja merimetsä metsästää lentoturvallisuuden takaamiseksi ilmailulain 75 §:n 1 kohdassa tarkoitetuilta lentoasemilta ympärivuotisesti;

2) vähintään viiden yksilön parvessa esiintyvää valkoposkianhea metsästää ympärivuotisesti pellolta, jonka sato on korjaamatta;

3) merimetsä metsästää enintään 300 metrin etäisyydellä kalastuslain (379/2015) 4 §:n 15 ja 16 kohdassa tarkoitetuista pyydyksistä 1 päivästä elokuuta 28 päivään helmikuuta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa ei saa metsästää 300 metriä lähempänä merikotkan pesimäpaikkaa 1 päivästä helmikuuta 15 päivään elokuuta eikä kalasäsksen pesimäpaikkaa 1 päivästä huhtikuuta 15 päivään syyskuuta.

Saaliiksi saadusta valkoposkianhesta ja merimetsästä on tehtävä saalisilmoitus Suomen riistakeskukselle. Saalisilmoitus on tehtävä seitsemän vuorokauden kuluessa eläimen pyydystämisestä. Saalisilmoituksessa on oltava seuraavat tiedot:

1) metsästäjän nimi ja metsästäjännumero;

2) pyydystettyjen lintujen määrä ja laji;

3) päivämäärä, jolloin yksilö saatiin saaliiksi;

4) 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettu poikkeusperuste;

5) kunta, jossa yksilö saatiin saaliiksi.

Suomen talousvyöhykkeeltä saadusta saaliista on ilmoitettava 3 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettut tiedot.

Saaliiksi saadun valkoposkihanhen ja merimetson myynti, kuljetus ja hallussa pitäminen myyntiä varten sekä kaikkien niiden helposti tunnistettavien osien tai linnuista valmistettujen tuotteiden myytäväksi tarjoaminen on kielletty.

74 §

Metsästysrikkomus

Metsästysrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

13) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana vastoin rikoslain 48 a luvun 6 §:n nojalla tuomittua metsästyskieltoa tai,

14) jättää saaliin ilmoittamatta vastoin 38 a §:n 2 momentin nojalla annetussa asetuksessa säädettyä ilmoitusvelvollisuutta.

75 §

Metsästyslain säännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

4) jättää noudattamatta 43 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä riistan kauppaa koskevaa kieltoa tai rajoitusta,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, metsästyslain säännösten rikkomisesta sakkoon.

74 §

Metsästysrikkomus

Metsästysrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

13) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana vastoin rikoslain 48 a luvun 6 §:n nojalla tuomittua metsästyskieltoa,

14) jättää saaliin ilmoittamatta vastoin 41 f §:n 3 tai 4 momentissa tai 38 a §:n 2 momentin nojalla annetussa asetuksessa säädettyä ilmoitusvelvollisuutta tai

15) metsästää vastoin 41 f §:n 1 tai 2 momentissa säädettyä.

75 §

Metsästyslain säännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

4) jättää noudattamatta 41 f §:n 5 momentissa säädettyä kieltoa tai 43 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä riistan kauppaa koskevaa kieltoa tai rajoitusta,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, metsästyslain säännösten rikkomisesta sakkoon.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tämän lain voimaan tullessa Lupa- ja valvontavirastossa vireillä ollut asia käsitellään loppuun noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain nojalla annetut Lupa- ja valvontaviraston luvat jäävät edelleen voimaan ja niihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain (15/2022) 4 §:n 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 669/2024, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:
1) *rauhoitetulla eläimellä* luonnonsuojelulain (9/2023) nojalla rauhoitettua, luonnonvaraisena esiintyvää lintua ja nisäkästä;

Tässä laissa tarkoitetaan:
1) *rauhoitetulla eläimellä* luonnonsuojelulain (9/2023) nojalla rauhoitettua, luonnonvaraisena esiintyvää lintua ja nisäkästä *sekä metsästyslain (615/1993) 37 §:n nojalla rauhoitettua valkoposkihanhea*;

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

_____